לימודי מקצועות טלוויזיה מקצועי ואיפור בגבעת חביבה
06-373057/372543

על המשמר
יום ו', 17.6.1994, ח' בתמוז תשנ"ד ■ שנה 51, גליון 15502 ■ 3.60 ש"ח

ארוחה באוירה נעימה בנושא ... 8-18 ... 07-910303

מתחדש המשא־ומתן בין העבודה לרם; רבין יציע תנאים למו"מ מזורז

לשכת העבודה החליטה להעמיד את ראש הממשלה בראש צוות המו"מ הקואליציוני להסתדרות □ רבין תקף בחריפות את מזכירי מועצות הפועלים "המורדים", ודרש לסלקם מהמפלגה □ ח"כ אורון הביע תקווה שנוצרו התנאים להקמת קואליציה עם העבודה

רבין וזוילי בישיבת לשכת העבודה (צילום: אילן אוסנדרייבר/ ישראל סאן)

□ יהודה צור

היום אחר הצהריים יתחדש המו"מ בין העבודה לבין רם לקואליציה בהסתדרות. ישיבת לשכת העבודה החליטה אתמול להעמיד בראש צוות המשא ומתן את יו"ר המפלגה יצחק רבין ולהכליל בו גם את השר עוזי ברעם, לצד הנציגים הקודמים חיים הברפלד, נסים זווילי ועפרה פרידמן. בתום ישיבת הלשכה סוכם לקיים היום בשעה שלוש אחר הצהריים ישיבה בין צוות המו"מ של העבודה והצוות של רם, בלשכת ראש הממשלה בתל אביב. בישיבה ייקבע אם אפשר להמשיך במשא ומתן בין הסיעות, בעקבות החלטות לשכת מפלגת העבודה אמש. רבין יציג לפני ראשי רם את התנאים למו"מ מזורז – גם במישור הארצי וגם במועצות הפועלים.

אתמול תקף רבין בחריפות את מזכירי מועצות הפועלים בתל אביב ועפולה, שחתמו הסכמים עם הליכוד, ואמר כי "צעדיהם החד צדדיים מטרפדים את המשא ומתן". לדבריו, הציבור לא יבין את הנסיונות לרדות את ועידת ההסתדרות ולהעביר את השלטון למנצח. הוא הזהיר בפני פגיעה חמורה במפלגת העבודה, אם לא תכונן קואליציה עם רם.

לאחר שהתברר כי אי אפשר לסלק מן המפלגה את שני מזכירי מועצות הפועלים אמר רבין, כי הוא לא רואה אותם יותר כחברי המפלגה. הוא אף דרש להפסיק הזרמת כספים למחוז תל אביב, שתמך בצעדו של גלמן.

בשעות הבוקר היום יתכנס צוות ההכרעה של רם בבית מפ"ם בתל אביב, ויחליט אם נוצרו התנאים שיאפשרו חידוש המשא ומתן עם העבודה או שיש להעדיף בכל מקרה הליכה עם הליכוד. אתמול הודה המזכ"ל המיועד, חיים רמון, לפתוח במשא ומתן ב־40 מועצות פועלים

המשך בעמוד 4

יימשכו המגעים בניסיון לסיים שביתת עובדי המינהל והמשק

□ אבשלום קווה

שביתת 6000 עובדי מינהל ומשק נכנסת היום ליומה השלישי. כל יום ... מגעים בין הצדדים המעורבים בסכסוך, ובשעות ... אף הסתמן פתרון. אך מאוחר יותר התברר כי אין בו כדי לשים ... הנותנת אותותיה בבתי החולים של קופת חולים.
... יימשכו המגעים בין הצדדים, המצפים לשובו של שר האוצר ... מסיור בברית המועצות לשעבר, כדי להביא את הפשרה ... המשא ומתן מהקיפאון שבו הוא נמצא.
ראה ידיעה בעמוד אחרון
... ארגון עובדי קופת חולים, חיים ברנס, לא יהסס לצרף מגזרים ... אם לא יימצא פתרון בימים הקרובים. לדברי ברנס, הוא ... את עמדתו הן לגבי תכולת ההסכם והן לגבי תשלום ... אך הצד השני לפי שעה אינו הולך לקראתו.
... לדבריו של שר הבריאות ד"ר אפרים סנה כי השביתה עלולה ... כונס נכסים לקופה, אמר ברנס: "מי שינסה לפרק אותנו ... אנחנו נפרק אותו".
... הבסיסית של העובדים היא תוספת של 25 אחוז לשכרם, ... התוספת שקיבלו בשעתו בשיעור דומה עובדי המינהל והמשק ... הממשלתיים.
... הממשלה, יצחק רבין, קרא אתמול לעובדי המינהל והמשק של ... את השביתה, כדי לא להמשיך לגרום סבל לחולים.

רבין שיגר איגרת לערפאת; דחה דרישתו להסרת הסגר מעזה

... בתוניס מסרו כי יו"ר אש"ף יבוא בשבוע הבא לביקור קצר בעזה וביריחו □ בישראל מעריכים כי יבוא רק ביולי □ ייתן התראה של יומיים

□ פארי־לי שחר, פנחס ענברי, יהודה צור

ראש הממשלה, יצחק רבין, דחה את בקשת ערפאת להסיר את הסגר מעל עזה ובכך להקל הן על המצוקה הכלכלית שם והן על אנשי אש"ף לזכות בתמיכה במהלך שעשו – החתימה עם ההסכם עם ישראל.

רבין הבהיר באיגרת ששיגר לערפאת כי יש הקלות בסגר וכי 45,000 פלסטינים כבר חזרו לעבוד בתחומי ישראל, כשאליהם יכולות להצטרף נשים, ללא הגבלה. רבין הדגיש כי ישראל לא תוכל לעמוד בתוספת מחויבות כספית אך תמשיך לפעול לגיוס כספים, בקרב המדינות התורמות.

רבין אינו מתכוון להיענות לדרישת נתניהו ולפרסם את האגרת ששיגר לערפאת בתשובה לשלוש אגרות שהעביר אליו האחרון, בשבוע שעבר.

המשך בעמוד 4

650 אסירים פלסטינים סירבו לחתום על הצהרה שיחדלו מפעולות טרור, ונשארו בכלא

לפיכך שוחררו אתמול רק 170 אסירים

רק כ־170 אסירים פלסטינים שוחררו אתמול מבתי הכלא של ... בתי הסוהר וצה"ל לבתיהם בשטחים, לאחר ש־650 אסירים סירבו ... על ההצהרה שיחדלו מפעולות טרור, ונשארו בכלא.
... הדגישו, כי כל המשוחררים לא השתתפו בכל פעילות ... כנגד ישראלים ולא מוגדרים כמחבלים בעלי "דם יהודי" על ... רוב האסירים ששוחררו משתייכים לארגוני הסירוב והחמאס.
... גם ואייד אכו מוטפך, סגנו של מנהיג החמאס הכלוא ... השייח' אחמד יאסין, שסיפר אתמול בעזה כי שינה את תפיסת ... לגבי הטרור ולכן היה מוכן להשתחרר מן הכלא הישראלי.
... שמלכתחילה תוכנן על ידי מערכת הבטחון והדרג המדיני ... כמה מאות אסירים פלסטינים ובכך למלא את מכסת 4,900 ... שישראל התחייבה לשחרר עם חתימת ההסכם עם אש"ף, הרי

המשך בעמוד 4

ישראל הסכימה להכיר בריבונות ירדנית על שטחים בערבה

□ פארי־לי שחר

ישראל הסכימה להכיר בריבונות ירדנית על שטחים בערבה, בעיקר בסביבות ים המלח, עוד לפני החתימה הרשמית על חוזה שלום ביניהן. כך מאשרים גורמים מדיניים בירושלים. מדובר בשטחים בהיקף עשרות אלפי דונמים, אשר ישראל סיפחה לתחומה במהלך השנים, הן בעקבות קידוחים שערכה בחיפוש אחר מים והן בשל ורימת הירדן.

שר החוץ שמעון פרס אמר בראיונות שנתן באחרונה כי צריך להכיר בעובדה שים המלח אינו אגם קבוע, אלא זז מעת לעת ממקום למקום בכמה ק"מ.

נזכיר כי הירדנים תובעים להעביר לריבונותם שטחים בסדר גודל של כ־360 קמ"ר. מדובר בדרך כלל בשטחים בערבה, שברובם הגדול אינם מיושבים.

23 המונדיאל ה־15 יוצא לדרך
הערב (21.30) בפתיחה בשיקאגו: האלופה גרמניה נגד בוליביה

12־13 אוטונומיה לעם היהודי
פרופ' אבי רביצקי על משיחיות בכלל, ועל השבר בחב"ד בפרט

8 לכל אדם יש חזון
נביאי חורבן אומרים, שבינתיים רואים רק את קצה הקרחון של המשבר בעבודה

5 תפנית חיובית בצפון קוריאה
הסכימה לאפשר לפקחים להישאר במתקני הגרעין שלה

התחזית

מעונן חלקית. הטמפרטורות ירדו והלחות תעלה. ירושלים 17־32, תל אביב 18־27, חיפה 18־29, הגולן 16־31, עפולה 17־31, אריאל 18־29, נתב"ג 17־32, עזה 18־27, באר שבע 17־33, אילת 23־40.

בג"ץ נתן לרפורמים והקונסרבטיבים הכשר לקבל כספים ממשרד הדתות

בכך ניתן תוקף של פסק־דין לפשרה בין התנועות הלא־אורתודוכסיות למשרד הדתות □ כן יתאפשר תקצובו של ההיברו יוניון קולג' בירושלים

(ע). משרד הדתות חייב לתמוך בפעילויות התנועה ליהדות מתקדמת והתנועה המסורתית, לפי אמות־מידה שוות ואובייקטיביים – קבעו אתמול המשנה לנשיא בית המשפט העליון, אהרון ברק, והשופטים תיאודור אור וצבי טל, שנתנו תוקף של פסק דין להסדר בין משרד הדתות לתנועה ליהדות מתקדמת, התנועה המסורתית והיברו יוניון קולג'.

על פי ההסדר מתחייב משרד הדתות לגבש קריטריונים נוספים לתמיכות בתחום התרבות התורנית, שידמו לתמיכות הניתנות למוסדות אורתודוכסיים.

ההסכם הושג בעקבות שלוש עתירות שהוגשו אשתקד נגד משרד הדתות. בעתירות נטען, כי התנועות הרפורמית והקונסרבטיבית מופלות ומקופחות על ידי המשרד לעומת מוסדות אורתודוכסיים מקבילים.

השופטים המליצו, כי יוסכם בין הצדדים כי "על בקשות לתמיכות יחולו הכללים שנקבעו בפרקים הקיימים בהתאמה, בשינויים הנובעים מאופיים ודרכם הרעיונית של המוסדות הנוספים".

משרד הדתות יפרסם בתוך 60 יום את החלטותיו באשר לתמיכה לשנת הכספים '93. עד אז יעמדו בתוקפם צווי ביניים להקצאת סכום של כ־870 אלף ש"ח בשביל הקהילה המסורתית ו־120 אלף ש"ח לתנועה המתקדמת.

אגף התמיכות במשרד הדתות תוקצב ב־'93 בכ־500 מיליון ש"ח, שיועדו לכ־1,450 ישיבות אורתודוכסיות, המתוקצבות בכ־500 ש"ח לחודש לכל תלמיד.

החלטת בג"ץ מאפשרת תקצובו של היברו יוניון קולג', שלו כ־80 תלמידים.

יו"ר המרכז לפלורליזם יהודי של התנועה ליהדות מתקדמת, הרב אורי רגב, הביע סיפוק מהחלטת בית המשפט ואמר, כי הקיץ הקץ על התקופה הלא־שוויונית ... מבחינת מתן תמיכות.

אחד מראשי התנועה המסורתית, הרב אהוד ..., אמר: "זהו יום גדול לחברה בישראל".

דוברת התנועה ליהדות מתקדמת, ... מסרה, כי בשתי התנועות מברכים על החלטת ... ומגדירים אותה כ"החלטה היסטורית חשובה ... המהווה נדבך נוסף במאבק לקראת הכרה ... בפלורליזם הדתי בישראל". יחד עם זאת, מדגישים ... התנועות, כי עוד צפויים מאבקים רבים ... הפלורליזם הדתי.

מנכ"ל משרד הדתות, זאב רוזנברג, אמר, כי ... בג"ץ תכובד. לדבריו, כאשר נידון בעבר ... הרפורמים והקונסרבטיבים לקבלת תמיכה, היה ... שביקשו הקצבות מסעיפי "תרבות תורנית והחינוך ... משלים" ולא על־פי רמות־המידה הנדרשות.

כן אמר רוזנברג, כי הפשרה התקבלה על ... ראש הממשלה בפגישה עם צמרת משרד הדתות ... המשפטי לממשלה, והיא זו שקיבלה תוקף של פסק ... בעליון. הפשרה קובעת, כי לתקציב של משרד ה... ייתוספו סעיפים ל"תמיכה במוסדות דת יהודים נוספ...

ח"כ המיועד, משה גפני (דגל התורה), הביע ... על פסיקת בג"ץ. לדבריו, "הופכים את היהדות ... ממנה בדיחה". גפני הוסיף, כי אינו מבין כיצד ... רפורמים וקונסרבטיבים מעוזים לבקש תמיכות מ... הדתות. "אם הם רוצים תקציב כעדה, ייתכן ש... הגיוני, אולם שהם יבקשו תקציבים מסעיפי יהדות ... היקשה."

המורים דורשים להפסיק את ניסוי שבוע הלימודים המקוצר

הסתדרותם הורתה למוסדות להיערך למתכונת של ששה ימים בשנה הבאה □ מנכ"ל משרד החינוך: הם אינם יכולים לבטל החלטות ממשלה

□ נעמי ריפתין

הנהלת הסתדרות המורים החליטה על הפסקת הניסוי של 5 ימי לימוד בבתי הספר.

ההנהלה הורתה למנהלי מוסדות החינוך להערך לשנת הלימודים הבאה, במתכונת של 6 ימים.

על החלטה זו נשלח מכתב לשר החינוך, מנכ"ל משרדו, לראשי המועצות המקומיות ומנהלי מוסדות החינוך.

במכתב נאמר כי לאחר שנת ניסוי של מעבר ל־5 ימים, עולה מתוך בדיקה בשטח, עם מנהלים מורים והורים, שהתנאים בבתי הספר לא מתאימים למעבר ל־5 ימים.

בתגובה להודעת הסתדרות המורים על הפסקת הניסוי, הודיע מנכ"ל משרד החינוך ד"ר שמשון שושני, שהסתדרות המורים אינה יכולה לבטל החלטות ממשלה, והוא מתפלא על הודעתם בנושא.

במכתב ששלח מנכ"ל משרד החינוך למזכ"ל הסתדרות המורים מר אברהם בן שבת, נאמר שמשרד החינוך והתרבות לא ביקש את אישור הסתדרות המורים למעבר ל־5 ימי לימוד והסתדרות המורים תתומה על הסכם בנושא זה.

לדבריו, לא מקובל עליו ולא נהוג ביחסי עבודה לבטל הסכמים בצורה חד צדדית.

כן אמר ד"ר שושני, כי המשרד הודיע על הפסקת הניסוי במתכונתו הקודמת אבל הוחלט שכל רשות מקומית שתרצה לעבור לשבוע לימודים של 5 ימי לימוד, ויום ששי עם פעילות בלתי פורמלית, תוכל לעשות זאת. הוא קבע, כי הקהילה תקבע את מסגרת חייה ולא הסתדרות המורים.

בתגובתו לתגובתו אמרה ... הסתדרות המורים, שהסתד... המורים תתומה על ניסוי לשנה ... בלבד. המסקנות הן שהניסוי נכ... ואין הצדקה להמשיך בו, א... הדוברת.

לדבריה התלונות מן השטח ... הורים ומורים הן רבות ורק ... בביקור שערך מזכ"ל הסתד... המורים בישוב נשר ליד חי... התברר, כי רוב ילדי הי... מסתובבים ביום הששי ברחו... והמורים מתלוננים שהתנאים בבי... הספר לא מתאימים לשהיה ... שעות ארוכות.

לדבריהם הכתות צפופות, ... חימום בחורף או מיזוג בקיץ, הש... לא מתוכננות כראוי, והמורים ... קבלו שום הדרכה או הכשרה למ...

"אין כוונה לבטל הענקת ספרי תנ"ך לבוגרי ביה"ס"

אומר השר רובינשטיין בתגובה על האשמות הח"כים המר ועלי □ ביצוע ההענקה הועבר לרשויות

□ עליזה חטואל

"במשרד החינוך לא היתה כוונה לבטל את הענקת ספרי התנ"ך לבוגרי בית הספר היסודיים," אמר אתמול שר החינוך והתרבות, אמנון רובינשטיין, בתשובה להאשמות של ח"כ זבולון המר (מפד"ל) וח"כ עובדיה עלי (ליכוד), כאילו יש למשרד כוונה כזו.

השר הבהיר, כי ספרי תנ"ך הוענקו לבוגרים מאז ומתמיד בידי הרשויות המקומיות, למעט כ... מוחזקים, שבהם ביצע את המענ... המשרד.

השר ציין, כי המשרד החליט להעביר את הפעילות לידי הרשויות המקומיות, אולם הוא ישתתף במימון.

בימים הקרובים יעביר המשרד לרשויות, סכום של 180 אלף ש"ח למימון רכישת ספרי התנ"ך.

שר החינוך התייחס גם לעניין ביטול בחינת הבגרות בתנ"ך, ואמר כי "לא היה מעולם העיון לבטל בחינות אלו".

● מרכז רפואה ושעשועים לחיילים הרומאים שהחריבו את בית המקדש, נחשף לאחרונה בחפירות בשמורת הבניאס. מדובר במכלול מפואר ומרשים על שטח של 150 מ"ר מהמאה ה־1 לספירה.

פיס צ'אנס
ההגרלה מיום 15.6.94

♠	♦	♥	♠
7	K	7	7

למרות השביתה הושתלו כבד באשה בת 80 ולב במנהל סניף בנק

מטה השביתה של עובדי המינהל המשק בבילינסון אישר אתמול ניתוח השתלה לאשה בת 80, אם לעשרה, חולה בשחמת כבד סופנית, עם זאת, המטה דחה אישורם של ארבעה ניתוחי לב. בבית"ח תל השומר בוצעה השתלת לב למנהל סניף בנק בן 50.

המושתלת. חלתה לפני 35 שנים בצהבת. לפני כשנתיים לקתה בשחמת הכבד ומצבה בשנה האחרונה חייב השתלה.

מושתל הלב הינו שאול שבטון, מנהל סניף בנק מבת־ים. הניתוח הסתיים בהצלחה והחולה הועבר למחלקת התאוששות.

הוא נותח לפני כשנה וחצי בניתוח מעקפים אך המשיך לסבול מאי ספיקת לב קשה. עתי"ם

מאות ניתוחים נידחו בשל שביתת עובדי המינהל והמשק

השיבושים יחמירו היום □ ביה"ח "מאיר" בכפר־סבא נסגר וחדל לקבל חולים □ "הלל יפה" בחדרה ו"לניאדו" בנתניה יקלטו חולים שיופנו מאיזור השרון

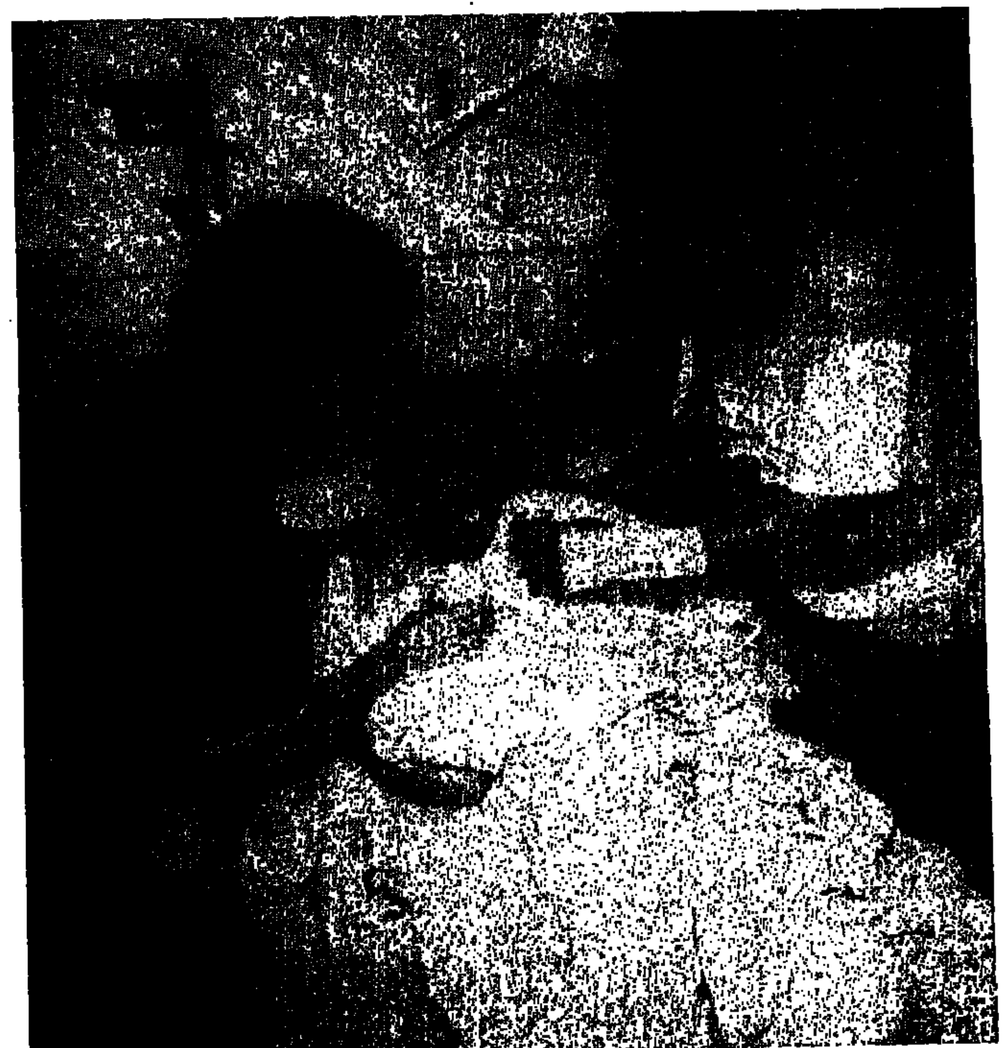

בני משפחה של חולים היטו אתמול בחף וטיפלו ביקיריהם בכל מקום שקצרה ידו של השירות הרפואי להושיט עזרה בשל השביתה (צילום: אלון רון, ישראל סאן)

□ אבשלום קווה, עתי"ם

שביתת עובדי המינהל והמשק של קופת חולים הכללית, יצרה אתמול שיבושים בבתי החולים ובמרפאות של הקופה.

במשך היום נידחו ניתוחים בשל החשש לטיפול אחרי הניתוח. יולדות שוחררו לבתיהן ללא תעודת לידה או מענקי לידה, בכמה מבתי החולים נוצר עומס בחדרי מיון.

במשך היום נקלטו בביה"ח הממשלתיים מקרים דחופים שלא נקלטו בביה"ח של קופ"ח.

במשרד הבריאות נמסר, כי בתי החולים הממשלתיים ערוכים לקלוט במקרה הצורך חולים של קופ"ח שיזדקקו לטיפול.

בילינסון

בביה"ח בילינסון הצטמצמה הפעילות הכירורגית ובוצעו 10 ניתוחים בלבד. ביום ניתוחים רגיל מבוצעים 90.

המחזות הקשים חזרו על עצמם וקוממו חולים רבים: בני משפחה מאכילים חולים, נאלצים לגרור כסאות גלגלים ומיטות לצילומי רנטגן ולטיפולים דחופים.

כל מרפאות החוץ של בית החולים משותקות וחולים רבים נאלצו לחזור לבתיהם. גם שירותי טלפון ומזכירות רפואיות לא פעלו.

סורוקה

ביה"ח סורוקה בבאר־שבע, המשרת אוכלוסיה של 360 אלף נפש, נפגע קשה.

רופאים, אחיות ועובדים סיעוד ביצעו גם את עבודת השובתים, כשבנות השירות הלאומי המעטות לא עמדו בנטל.

במחלקת היולדות ניקו אחיות את חדרי היולדות והמסדרונות וגם חילקו את הארוחות ליולדות והרופאים סייעו. גם העבודה המינהלית בוצעה בידי אחיות ורופאים, אולם המחשבים היו מושבתים.

במרפאות הקהילה של קופ"ח בדרום היו הפגיעות קלות יותר.

העמק

הניתוחים האלקטיביים בבית החולים העמק בעפולה הופסקו בשל מחסור בכבסים ובעוזרים סטריליים. מנהל ביה"ח, ד"ר מרדכי ליפשיץ, אמר, כי "חדר האוכל לעובדים אינו פועל ואין שירותי מרכזיה ומזכירות."

מאיר

ביה"ח מאיר בכפר סבא נאלץ לסגור את שעריו ולא לקבל חולים חדשים. מהנהלת ביה"ח נמסר, התפוסה מלאה.

חולים מן השרון הופנו לביה"ח הממשלתי הלל יפה בחדרה ולבית החולים לניאדו בנתניה. משרד הבריאות הודיע למד"א שלא יעביר עוד חולים לביה"ח מאיר.

קפלן

בביה"ח קפלן ברחובות ובמרפאותיו כמעט שלא הורגשה השביתה.

ועד עובדי ביה"ח הקים מטה כוננות שהחליט מי מבין העובדים ימשיך בעבודתו חרף השביתה.

בחדרי הניתוחים ניתנו השירותים הרגילים וחולים במחלקות קיבלו את ארוחותיהם בזמן. חדר האוכל המרכזי, לעומת זאת, לא פעל. עובדי הניקיון אספו כרגיל זבל ופסולת, כן שובתים הסניטרים ועובדי הניקיון והמכבסה.

היום ייערכו כל שירותי ביה"ח במתכונת חירום ומרפאות החוץ ייסגרו. גם המרפאות בגליל יופעלו בצורה דומה.

סוריה ולבנון יקבלו דיווח על תוצאות השיחות הכלכליות הרב־צדדיות במרוקו

□ פאר־לי שחר

תוצאותיהן של השיחות הרב־צדדיות לפיתוח כלכלי ואזורי במזרח־התיכון יועברו לידיעת סוריה ולבנון, בעקבות ההתעניינות ששתי המדינות גילו בשיחות שהתקיימו ברבאט בירת מרוקו.

במסמך שגובש בדיונים הושם דגש על שיתוף־הפעולה האזורי, והוא מבטא את רצונן של מדינות האיזור לקדם את שיתוף־הפעולה ביניהן על מנת לענות על הצורך לפיתוח מהיר ולהשתלבות בכלכלה העולמית. במסמך יש גם קריאה לעידוד הסקטור הפרטי ולתנועה חופשית של אנשים, סחורות, שירותים, הון ומידע באיזור.

לראשונה הוחלט להקים ועדת מעקב קבועה, שתרכז את העבודה הנעשית בין כינוס אחד לשני.

בין ההחלטות המעשיות שהתקבלו: ארה"ב תערוך סקר היתכנות בנושא מערכת אזורית של תעופה אזרחית; מדינות האיזור ישובו ויפגשו כדי לקדם פרויקטים תיירותיים, נושא שתוביל יפן; שוויץ תכין פרויקטים של היתכנות למרכזי הדרכה אזוריים לתיירות, כולל במצרים, בירדן ובאילת; אוסטריה תזמן ועדת מומחים שתבחן שילוב רשתות החשמל של מדינות האיזור ועוד. בסך הכל מדובר ב־35 פרויקטים וסמינרים.

בנובמבר השנה תתקיים במרקש ועידה של אנשי עסקים, שתכונס ביוזמת שר החוץ שמעון פרס, בחסות מלך מרוקו ובהשתתפות מזכיר המדינה האמריקאי וורן כריסטופר.

הטבה במצבה של אורה נמיר

□ בצלאל עמיקם

הטבה במצבה של שרת העבודה אורה נמיר, ביום הרביעי לאחר הניתוח בראשה.

נמיר הועברה מחדר טיפול נמרץ לחדר מיוחד שהוקצה עבורה. העפעף בעינה הימנית טרם נפתח, אולם רופאיה אינם מתרגשים מכך, ואומרים כי מדובר בתופעה שגרתית שמלווה ניתוח מסובך בסמוך למערכת העצבים הרגישים.

ראייתה של נמיר בעינה השמאלית טרם שבה לתקנה, והיא מבחינה בין אור לחושך.

אתמול גלתה נמיר התאוששות מפתיעה. היא פנתה לידידותיה בבקשה שימצאו לה את קטעי העיתונות מהימים האחרונים.

שרת העבודה כקשה להודות לציבור הרחב, שממשיך להתעניין בשלומה.

יו"ר הקואליציה ביקש מרבין לפתוח מו"מ לצירוף יעוד לקואליציה

ראש הממשלה בלשכת העבודה: אין מה למהר. אנחנו די חזקים לנהל מדיניות

□ יהודה צור

יו"ר הקואליציה, אלי דיין, שיגר מכתב לראש הממשלה, ובו הצעה לפתוח מייד במו"מ לצירוף סיעת יעוד לקואליציה. דיין מציין במכתבו, כי ביום שני תתכנס ועידת היסוד של יעוד, ורצוי שעד אז יהיו מגעים עם הסיעה, שימנעו אותה מהצטרף לאופוזיציה עד סוף הקדנציה של הכנסת הנוכחית.

דיין הדגיש במכתב, שאי־הצטרפותה של יעוד תגרום לקואליציה להישען על רוב של 51 ח"כים, ועם הגוש החוסם יהיו לה 64 חברים בלבד. דיין מציין, כי הוא יודע שבצומת לא יראו בהצטרפות יעוד מניעה עקרונית להצטרפותם של אנשי צומת לקואליציה. דיין ציין עוד, שנוכח הקשיים במו"מ עם ש"ס, ולמרות שיש מגעים איתה, יש לצרף עתה את יעוד לקואליציה.

אתמול אמר מזכ"ל העבודה נסים זוילי, כי יש להפסיק את המו"מ המסובך עם ש"ס, הבנוי על הצעות משפטיות מסובכות. לדבריו, שני הצדדים יודעים את עמדותיהם, ועכשיו הגיע הרגע שראש הממשלה ייכנס לעובי הקורה כדי לאפשר לש"ס להשיג חקיקה שתגן על הסטטוס קוו הדתי.

אתמול אמר ח"כ שלמה בניזרי מש"ס, שמפלגתו שיגרה מכתב לרבין ובו עמדותיה העקרוניות באשר להצטרפות לקואליציה, בתנאי שהסטטוס קוו יעוגן בחוק. לדבריו, החילונים אינם צריכים לחשוש ממצב כזה.

אתמול אמר יו"ר מפלגת העבודה וראש הממשלה יצחק רבין, כי לקואליציה רוב ברור של 61 ח"כים, המאפשר לה ולממשלה לנהל מדיניות חוץ יציבה, ואין הוא ממהר כלל בכל הקשור להרחבת הקואליציה. לדבריו, אין להיבהל מהמצב שנוצר, אלא יש להמשיך בנסיונות לצרף את ש"ס לקואליציה.

רבין אמר אתמול בלשכת העבודה, שהוא לא ניסה באופן רציני להרחיב את הממשלה על־ידי צירוף סיעה אחרת פרט לש"ס, משום שידע שראשית יש לבצע את הסכמי עזה ויריחו תחילה. "גם אם נצטרך להישאר במצב הנוכחי, אנחנו מספיק חזקים כדי להוביל בתחום המדיני־בטחוני," אמר רבין.

חיל־האוויר תקף בלבנון

(ע"צ). שני מטוסים של חיל־האוויר תקפו אתמול מעוז של חיזבאללה באקלים אל־תופח שבדרום לבנון – מסרו מקורות משטרתיים.

שני מטוסי הקרב ירו טילים לעבר בסיס של חיזבאללה שממנו נערכו התקפות על רצועת הביטחון, הוסיף המקור. הבסיס היה נטוש בעת התקיפה. סוללת תותחים של הצבא הלבנוני השיבה אש, אך לא פגעה במטוסים.

חקלאי הבקעה יקבלו פיצויים

□ בצלאל עמיקם, יאיר מידן

סיוע חירום בסך 15 מיליון שק ליישובים ולחקלאים בבקעת הירדן יוגש בשבוע הבא. ראש הממשלה יצחק רבין החליט על כך, לאחר שנפגש בתחילת השבוע עם נציגי המתיישבים.

יישובי בקעת הירדן נקלעו למשבר כלכלי חמור בעקבות החורף, שהיה חם מהרגיל וגרם לנזקים קשים בעיקר בענף הגפן. הנזקים איימו למוטט יישובים שלמים, וכ־150 משפחות נתונות במצב כלכלי חמור.

לפני ימים אחדים כבלו מתיישבי נעמה את עצמם לגדר מערכת הביטחון בבקעה, בתביעה שראש הממשלה יממש את התחייבותו לסייע להם.

כספי הסיוע יינתנו בצורה של הלוואה לחמש שנים, כשתחילת הפירעון תהיה רק בעוד שלוש שנים.

חקלאי הבקעה דורשים להכיר באיזור מגוריהם כאיזור מוכה אסון טבע, כך שהכספים ייחשבו כמקדמה על חשבון הפיצויים.

על המשמר

לציונות לסוציאליזם לאחוות עמים

עורך ראשי: צבי טימור | מנכ"ל: יוסף הולנברג
עורך משנה: ישראל זמיר | מרכזת המערכת: דורית גפן
המו"ל: עיתון וספר בע"מ

המערכת והמנהלה
תל אביב, 67771 רח' חומה ומגדל 2 טל. 03־6348555 פקס 03־5370037
מח' מודעות: טל' 03־6388508 פקס 03־372301
מח' המנויים 177־022־0668 שירות שק דואר נעל 61999

סניף ירושלים: רח' בן יהודה 2, חדרים 102, 121, טל' 02־255161 פקס 02־250145
ת"ד 1216 ירושלים 91008

סניף חיפה: רח' פבזאר 17 טל' 04־673673, פקס 04־676057, ת"ד 4007 חיפה 31040

AL HAMISHMAR (THE GUARDIAN) Daily
Tel-Aviv P.O.B. 61999

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי יד.
כל הזכויות שמורות

מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, טל. 03־6388510

על המשמר

יוזמה מתבקשת

החלטת לשכת מפלגת העבודה להעמיד את יצחק רבין בראש צוות המו"מ של העבודה עם רשימת רם, להקמת קואליציה בהסתדרות, באה לאחר בזבוז זמן יקר. זו בעיקר לאחר אנדרלמוסיה בתוך "העבודה", ומהתפטרותם של שני נציגי העבודה במועצות הפועלים בתל־אביב ועפולה, אשר הוזהרו לחתום הסכמים עם הליכוד במקומותיהם, וביקשו להציב עובדות מוגמרות.

התבטאויותיו אתמול של ראש הממשלה ויו"ר מפלגת העבודה כלפי שני החברים בעפולה ובתל־אביב, אשר לדבריו, הוציאו עצמם בהתנהגותם מהמפלגה, הן רבות משמעויות. שכן, רבין מבין, כי מה שיכולים לעשות נציגי "העבודה" יכולים לעשות גם נציגי "רם" בהרכבת מועצות פועלים, ובעיקר במישור הארצי בהסתדרות, גם אם העדפתם את מפלגת העבודה היתה ידועה מראש.

הסכנה שכל מנהיג מקומי של מפלגת העבודה יעשה לו "שבת", ויתעלם מהחלטות מפלגתו בכל הקשור להרכבת קואליציות במועצות הפועלים, אינה רק בטרפוד אפשרי של הקמת הקואליציה בוועד הפועל של ההסתדרות, וגם אשר מבחינת מפלגת העבודה היה מכה קשה עוד יותר מהתבוסה שנחלה כבר בבחירות להסתדרות. פירושה המובהק היה התרופפות מוחלטת של חישוקי מפלגת העבודה ומוסדותיה, וסימן שאלה גדול לגבי התוקף של החלטותיהן.

החלטתו של רבין להיכנס יחד עם השר עוזי ברעם למו"מ עם ראשי רם לכינון קואליציה בהסתדרות, עשויה לזרז את התהליכים שעוכבו עד כה, ולאפשר לקיים את ועידת ההסתדרות כבר בסוף החודש.

קשה להבין את התנהגותם של נציגי סיעת העבודה בהסתדרות, אשר לא היו מוכנים להשלים עם תוצאות הבחירות וחשבו לכונן קואליציה עם סיעת הליכוד בהסתדרות, ובלבד שלא לאפשר לחיים רמון להיות המזכ"ל הבא. אך הערכה שלהם, כי מפ"ם לא תאפשר בשום פנים ואופן הליכה עם הליכוד ובכך תשאיר להם את הזירה פתוחה לאנרכיה, היתה מוטעית. שכן, מפ"ם אמנם אינה רוצה בשותפות עם סיעת הליכוד, אך לא על חשבון מיטוט הארגון ולא עד כדי הישארותה באופוזיציה.

המו"מ שייפתח עתה צריך להסתיים מהר, כדי שההסתדרות, אשר כמעט כל נוצותיה כבר נמרטו, תשוב ותתאושש ותוכל למלא את תפקידיה החיוניים – לטובת כלל ציבור העובדים בישראל. וכן גם תוכל לנסות ולאושש את קופת החולים הכללית, אשר אף היא זקוקה לטיפול נמרץ – שיציל אותה מקריסה מוחלטת.

סיפוק בהנהלת קופ"ח הכללית מקבלת חוק בריאות ממלכתי

□ אבשלום קווה

בהנהלת קופת־חולים הביעו אתמול סיפוק מקבלת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. המנכ"ל אביגדור קפלן, והסמנכ"לים, מעריכים כי עם יישום החוק יוזרמו לקופה כ־700 מיליון שקל, המיועדים לשיפור השירות.

מזכ"ל ההסתדרות חיים הברפלד העריך לפני כמה ימים, כי עם מימוש החוק תחל נהירה מקופת־חולים הכללית אל הקופות האחרות, כך שבסוף [illegible] יוותרו רק כחצי מיליון מבוטחים בקופה.

בהנהלת קופת־חולים דחו הבוקר הערכה זו. מספר המרפאות, פריסתן, ומספר המבוטחים, מעניק יתרון רב לקופת־חולים הכללית, היכולת [illegible] השקעות בתשתית, דבר שהקופות האחרות יתקשו בו. לפיכך מעריכים בקופה, יישאר מספר המבוטחים יציב נוכח התקציבים שיוזרמו אליה [illegible] נוסחאות הקפיטציה, כך שמצבה ילך וישתפר וכל התחזיות השחורות [illegible]

אוקראינה תאפשר הגירה חופשית של היהודים מתחומה

□ פאר־לי שחר

אוקראינה מסירה את המכשולים שהציבה בפני הגירת יהודים מתחומה – מסר אתמול שר החוץ של אוקראינה, זלנקו אנטולי, במסיבת עיתונאים משותפת שקיים עם שר החוץ שמעון פרס, לסיכום ביקורו של פרס באוקראינה.

זלנקו אמר, כי הוא מצטער שכוחות טובים עוזבים את ארצו, אך אוקראינה תהיה נאמנה לעקרון ההגירה החופשית, והזכיר, כי באוקראינה קהילה יהודית המונה חצי מיליון נפש.

אוקראינה גם עיגנה בהסכם בנושא תרבות החינוך את מעמדה של הסוכנות היהודית במדינה. בהסכם נאמר, כי אוקראינה [illegible] את הצרכים הדתיים, והצרכים [illegible] והאוצרות של היהודים במדינה [illegible] קשריהם עם ישראל. [illegible] במדינה זו, שבה ניכרים גילויים [illegible] אנטישמיים, יש להסכם משקל [illegible]

שר החוץ הניח זר על קברי [illegible] בבאבי־יאר, ואמר: "אי־אפשר לבוא למקום זה עם דמעה בעין [illegible] קרוע, הרצח של באבי־יאר [illegible] זועק בהיסטוריה נגד הזוועה [illegible] הוויה שבארם."

פרס נענה לבקשתו של [illegible] של אוקראינה, והחליט להאריך [illegible] שהייתו שם ולבקר גם באודסה [illegible] הסיבה שפרס [illegible]

שוטר פלסטיני עבר צינתור בבית־החולים בהדסה עין־כרם

אל שעברי לאחר הצינתור בהדסה עין־כרם (צילום: יצחק הררי)

מ'איר

ביה"ח מאיר בכפר סבא [illegible] לסגור את שעריו ולא לקבל [illegible] חדשים. מתעהלת ביה"ח [illegible] התפוסה מלאה.

חולים מן השרון הופנו [illegible] הממשלתי הלל יפה בחדרה [illegible] החולים לניאדו בנתניה. [illegible] הבריאות הודיע למר"א שלא [illegible] עוד חולים לביה"ח מאיר.

קפלן

בביה"ח קפלן [illegible] ובמרפאותיו [illegible]

(ע). שוטר פלסטיני מיריחו, חסן סלים אל שעברי (50) עבר צינתור בבית־החולים הדסה עין־כרם בירושלים. השוטר, יליד הרצועה, סיפר כי לפני 15 יום, בעת שהיה עדיין בעירק, חש ברע. בראשית השבוע הוא הגיע יחד עם כוח של המשטרה הפלסטינית ליריחו וביום ראשון לקה בהתקף לב.

אל ג'עברי אושפז בבית־החולים ברמאללה, אולם בהמלצת ד"ר נסאר, יועץ קרדיולוגי של המינהל האזרחי, הועבר לטיפול בבית־החולים הדסה עין־כרם, שם עבר צינתור, ואחר־כך חוזר לבית־החולים ברמאללה.

אל ג'עברי, קצין בדרגת סגן, אמר עם צאתו מבית־החולים כי הוא מעוניין לחזור לשרת במשטרה הפלסטינית.

רבין נזף בצוות המו"מ של העבודה: כואב לי שהמפלגה לא מתנהגת בהגינות

ועם על כך שהוא וזוילי שמעו ברדיו על דחיית הישיבה של הוועד הפועל □ יעמוד בר[illegible] □ הוקיע את גרשון גלמן ויעקב דאהן, שחתמו על הסכמים עם הליכוד. ראש הממשלה אמ[illegible] שיחות עם רם □ זוילי: שניים חברים במפלגה

□ יהודה צור

ראש הממשלה יצחק רבין הודיע אתמול בלשכת מפלגת העבודה, כי הוא יעמוד בראש צוות המו"מ להקמת הקואליציה עם "רם" בהסתדרות. לצידו של רבין יעמוד השר עוזי ברעם. מהצוות הישן יישארו חיים הברפלד, מזכירת נעמ"ת עפרה פרידמן, והמזכ"ל ניסים זוילי.

בפתח הישיבה הציע זוילי, על דעתו של רבין, לחזק את צוות המו"מ. הוא ציין, שלא מדובר בהרחות, וסיפר שהודיע על כך להברפלד בטלפון. רבין נזף בנציגים למו"מ, ואמר, שלמפלגה יש סמכות על שליחיה "אני לא מוכן לשמוע ברדיו, שישיבת הוועד הפועל נדחתה בשבוע," אמר. "לא ייתכן, שגם אני וגם מזכיר המפלגה נשמע על דבר כזה ברדיו."

רבין אמר, שצריך להודות בכשלון הבחירות להסתדרות. "אני לא רוצה לדבר על חוקת ההסתדרות, אבל תארו לכם שהכנסת היוצאת היתה צריכה לקבוע מתי הכנסת החדשה תתכנס. אתם חושבים שהציבור היה מקבל את זה?"

הוא הוסיף, שכואב לו שהמפלגה *לא מתנהגת בהגינות*. "תאמינו לי, שלליכוד נוח יותר ללכת עם 'רם'," אמר רבין. "אם 'רם' תרצה – הם יקימו קואליציה יחד."

ואולם לדברי רבין, "לא צריך ללכת לקואליציה עם רם בכל מחיר, אלא רק תוך שמירה על כבודנו היחסי." הוא אמר, שלא עולה על דעתו ללכת לקואליציה עם הליכוד. הוא ציין, כי הוא אינו יודע מה יהיו תוצאות המו"מ, משום שנוצרו משקעים בין שתי המפלגות.

ראש הממשלה אמר, כי הוא לא תבע לבטל את ההסכמים עם הליכוד, אלא להקפיא אותם. "אבל לכנס ועידה כדי לקבוע עובדות, זו הפרת החלטה של מוסדות המפלגה. אני לא מוכן שחברי המפלגה יעברו על החלטת המוסדות. אנחנו רוצים להישאר מפלגה, ולא להתפצל למפלגת־הסתדרות ולמפלגה. דעו לכם, שמפלגת־הסתדרות לא תחזיק מעמד."

רבין ציין, שאין שום בעיה לקיים את ועידת ההסתדרות ב־28 ביוני.

שר התיירות עוזי ברעם אמר, ששום מו"מ עם "רם" לא יצליח, אלא אם יאמרו דברים ברורים עכשיו. "אנו לא ניתן לקואליציה עם הליכוד להתקיים בתל־אביב או בעפולה. נשתמש בכל סמכויותינו המפלגתית, עד להוצאת אנשים מהמפלגה." הצעתו של ברעם התקבלה במחיאות כפיים.

הוא הוסיף, שצריכה להיות החלטה ברורה. "אנו הולכים לקואליציה אך ורק עם רם, ולא ניתן לאף מזכיר מועצת פועלים ללכת לקואליציה עם הליכוד," אמר.

ברעם אמר עוד, כי הוא אינו רוצה לפגוע בחיים הברפלד, אך כדאי לשאול אם רצוי להשאיר אותו בצוות המו"מ, לאחר שאמר כי יעשה הכל כדי שהוועידה תתקיים באוגוסט.

ברעם דרש לבוא בידיים נקיות למו"מ עם 'רם', כשתובעים ממנה לא לקיים מו"מ עם הליכוד. "אם כך נעשה, הצוות שהוצע היום יוכל להביא את הספינה לחוף מבטחים," אמר ברעם.

כמה מזכירי פועלים אמרו, שהם תומכים אמנם בהרחבת צוות המו"מ, אך ביקשו להתחשב בהסכמים שכבר נחתמו עם הליכוד. יוחנן קסיעי [illegible] הליכוד. זוילי ביקש גם לפתוח בהליכים להוצאתם מהמפלגה.

כאן התערב שר המשפטים דוד ליבאי, ואמר שלפי חוקת המפלגה הדבר מסובך, ואי־אפשר לעשותו בינתיים. ראש הממשלה אמר מצידו, שהוא לא רואה את השניים כחברים במפלגת העבודה.

פרץ הורה לנציגי רם במועצות הפועלים לפתוח מו"מ עם הליכוד

□ יהודה צור

ח"כ עמיר פרץ פנה אתמול לנציגי "רם" במועצות הפועלים, והורה להם לפתוח במו"מ עם הליכוד. להערכתו של פרץ, אפשר להתחיל כבר במגעים לפתוח ב־25 מועצות פועלים.

ראש סיעת הליכוד בהסתדרות, ח"כ יעקב שמאי, אמר אתמול שעד כה לא מתנהלים מגעים עם "רם", וההוראה התקפה היא להעדיף מו"מ בין הליכוד לעבודה.

אתמול אמר ח"כ חגי מירום, כי כל ההסכמים שחתמה מפלגת עבודה עם הליכוד בתל־אביב ובעפולה נחתמו על קרח, וברגע ש"רם" תחל במגעים עם הליכוד יבוטלו ממילא ההסכמים בין העבודה לליכוד.

אתמול אמר המזכ"ל המיועד חיים רמון, כי הוא אינו יודע אם אפשר יהיה לתקן את הנזק שגרם הברפלד. לדבריו, ברגע שהברפלד מונה לראש צוות המו"מ, היה לו ברור שהוא יעשה הכל כדי לטרפד את השיחות. רמון הוסיף, כי הוא הזהיר את מפלגת העבודה, אך לא לקחו אותו ברצינות כשאיים שאם העבודה תחתום הסכמים עם הליכוד, "רם" תפתח במו"מ עם הליכוד.

"היום הרשינו לנציגינו לפתוח במו"מ עם הליכוד. כל הסכם שנחתם עם הליכוד – יכובד," אמר רמון. הוא הוסיף, שרבין עצמו אמר בפני [illegible] שהתקיימה השבוע בנוכחות נציגי העבודה בהסתדרות, כי אין לו טענה נגד "רם" אם רשימת רמון תפתח במו"מ עם הליכוד, בגלל ההסכמים של מפלגת העבודה עם הליכוד בתל־אביב ובעפולה. רמון סירב אתמול לומר מה ימליץ בפני ראשי רשימת "רם" שיתכנסו היום בבית מפ"ם בתל־אביב, כדי להחליט אם לפתוח במו"מ עם הליכוד או להמשיך במגעים עם העבודה.

מירום קרא לרבין לגלות מנהיגות ולמנוע את התפוררות העבודה

□ יהודה צור

ח"כ חגי מירום קרא אתמול לראש הממשלה לגלות מנהיגות, כדי למנוע את המשך התפוררותה של מפלגת העבודה. הוא ציין, שמה שקורה במפלגה הוא תוצאה של כשל מנהיגותי של ראשיה.

מירום ציין, שאלה שתמכו ברשימת "רם" הם ברובם תומכי העבודה בכל הארץ, שנואשו מהדרך שהובילה אותם ומחלק ממנהיגי המפלגה שקשרה להסתדרות.

לדבריו, על ראשי מפלגת העבודה לגלות מנהיגות, ולהכריז על "עצמה כללית" ולקבל חזרה את כל אלה שפרשו לפני הבחירות להסתדרות, כפי שהמליץ בשעתו לשכת המפלגה והמרכז.

ח"כ רענן כהן אמר, שחברי המפלגה ערים להתפוררות ולחוסר המנהיגות.

גלמן ודהאן נבחרו למזכירי מועצות הפועלים בת"א ובעפולה

בעקבות ההסכמים בין העבודה לליכוד □ נציגי רם החרימו את הישיבות

□ אבשלום קווה

מליאת מועצת פועלי תל־אביב אישרה אמש לאחר את בחירתו של גרשון גלמן למזכיר המועצה [illegible] סגנו וממלא־מקומו הנציג הליכוד איתן סולמי. נציגי רם החרימו את הישיבה.

[illegible] ההצבעה קיבלו צירי [illegible] במחיאות כפיים את גלמן, [illegible] ראש הממשלה יצחק רבין [illegible] העבודה.

[illegible] ישיבת המליאה התכנסה [illegible] העבודה החליטה לדחות [illegible] את הודעתו של רבין. [illegible] התייצבה חד־משמעית [illegible] גלמן, על כל מהלכיו.

[illegible] לדברי רבין אמר גלמן, [illegible] דור שלישי במפלגה, [illegible] "איש לא יוכל [illegible] אותי מהמפלגה," אמר. [illegible] לא מדובר רק בו, אלא [illegible] של מפלגת העבודה [illegible] הכל הנסיונות [illegible] הם פאתטיים.

[illegible] החלטת המליאה לבחור [illegible] למזכיר המועצה, ניתנה [illegible] חוקית למהלך [illegible] היה הסכם קואליציה בין [illegible] לבין הליכוד, בניגוד [illegible] של לשכת העבודה.

[illegible] השפעה מרחיקת לכת [illegible] צירים של כ־15 מזכירי [illegible] פועלים שחתמו על הסכמים [illegible] הליכוד, אך הוסר לכנס את [illegible] המליאה.

[illegible] – יעקב דהאן, נציג מפלגת [illegible] נבחר אמש לתפקיד מזכיר [illegible] פועלי עפולה, לפי הסכם בין [illegible] הליכוד.

[illegible] עד לאחר תום הבחירות [illegible] שבהן ניצח מועמד סיעת רם בעפולה מנחם יבור, נפגש דהאן עם נציג סיעת הליכוד אליעזר קינגסברואן, במגמה להקים קואליציה.

אתמול הגיעו לישיבת מליאת מועצת הפועלים 71 צירים בלבד מכלל 130 הצירים, שהיו אמורים לבחור את מזכיר מועצת הפועלים, וזאת לאחר שסיעת רם החרימה את הכנס. נבחרי העבודה והליכוד הצביעו פה אחד בעד יעקב דהאן לתפקיד מזכיר מועצת הפועלים. כן נבחרה מזכירות בת 13 חברים.

בחירתו של דהאן נתמכה על־ידי חבריו, למרות שהדבר נעשה בניגוד להכרזתם של ראשי המפלגה.

אגמי קרא לעבודה להקפיא ההתקשרויות עם הליכוד

□ יגאל וילפנד, אבשלום קווה

מזכיר מועצת פועלי חיפה, אורי אגמי, פנה אתמול לאנשי העבודה בקריאה לדחות את כל הוועידות המקומיות, ולהקפיא את כל ההסכמים עם הליכוד, כדי להבטיח את המשך המו"מ בין רם לעבודה במישור הארצי ובמועצות הפועלים. אגמי, שסיעתו בחיפה זכתה ברוב קטן של 39 אחוז, לעומת 37.5 אחוז לסיעת רם, עומדת מול אפשרות של קואליציה בין רם לליכוד (שזכה ב־23 אחוז). הוא הודיע, כי יעשה את כל המאמצים כדי שסיעתו תמשיך להנהיג את ההסתדרות בחיפה, אך ללא הפרת ההחלטות של המוסדות המרכזיים של המפלגה.

קבוצה של פעילים בעבודה מרמת־חן, מיד־אליהו מרמת־הטייסים ומשכונות נוספות, קוראים לבטל את ההסכם שחתם מזכיר מועצת הפועלים בתל־אביב, גרשון גלמן, עם הליכוד. לדברי שלמה כהן, אחד מאנשי הקבוצה, קואליציה עם הליכוד פירושה מחיקת כל הצרות וכל המאבקים הארוכים שהתנהלו בתל־אביב במשך עשרות שנים, תוך המשך החזקת הלשכה, המכונית והתנאים הנוספים.

כהן אמר: "גלמן רימה אותנו. הצבענו ופעלנו בשבילו לא כדי שיקים קואליציה עם הליכוד. צריך להפסיק את מחול השדים, לבטל את ההסכם ולפתוח במגעים עם "רם", הן במחוז תל־אביב והן במישור ההסתדרותי הארצי."

גרשון גלמן (משמאל) עם איתן סולמי לאחר שנבחר למזכיר מועצת פועלי תל־אביב (צילום: אין אנסדרייבר/ישראל סאן)

מזכירות הקיבוץ־הארצי
מועצת התנועה
הנדון: ישיבת מועצת התנועה
ישיבת מועצת התנועה תתקיים ביום א' 19.6.94, בשעה 6.30, בגבעת חביבה (כתה 7).
סדר היום:
1. מינויים:
קריאה ראשונה
– צוות ריכוז הנדי"ר בראשות אבנר קובלנר (יסעור).
– לולי טראובמן (מגידו) – שוויון המינים.
השלמת ועדת חברה
– יהודה כרמי – ניר דוד
קריאה שניה
– חונה קורן (העוגן) ריכוז מחלקת החינוך
2. סיכום ועדת חיים מילוא.
3. קיבוצים שאינם ממלאים חובותיהם לתנועה.
4. סיכום הבחירות להסתדרות.
5. בקורת שנתית לשנת 1993.
6. קביעת נוהל הדיון בדוחות בקורת.
7. שונות.
בברכה, המזכירים

כפריית קוברה
צומת בית קמה
ערב פנויים פנויות
יחול ב־1.7
ולא כפי שפורסם בדף הירוק

ליעקב הבר
וליוסף הולנברג
החלמה מהירה
מאחלים: עובדי "על המשמר" ו"הדפוס החדש"

המשכים

רבין

המשך מעמוד ראשון

במערכת המדינית ביטחונית מעריכים, כי ערפאת לא יגיע לעזה ויריחו בימים הקרובים, וכי ידחה את בואו עד לאמצע חודש יולי, אם כי הדגישו אותם מקורות שערפאת יכול להפתיע ולהגיח לביקור קצר. כפי שפורסם ב"על המשמר" בתחילת השבוע, ערפאת בכל מקרה אינו מתכוון להישאר לגור בעזה או ביריחו והוא אינו מתכוון לקבוע את מושב הקבע שלו שם.

ואכן, מקור פלסטיני מסר אתמול בתוניס, כי ערפאת צפוי להגיע לביקור קצר בעזה ויריחו בשבוע הקרוב, אך לא כדי להתיישב שם סופית. בהתאם לתוכנית של ביקור ראשון זה, שתאריכו המדויק עדיין לא ידוע, ישהה ערפאת ביריחו ועזה כשלוש שעות, ויעביר את הלילות

ברבת עמון, הוסיף המקור.

מקורות במערכת הביטחון מסרו לכתבנו, כי ערפאת הודיע לישראל שייתן לה התראה של יומים לפני בואו לביקור בעזה ויריחו, וישראל הסכימה לתנאי הזה. עד כה דובר על התראה של שבועים. עד כה לא התקבלה שום הודעה מאש"ף, וכן לא נמסרה לישראל שום תוכנית של ערפאת לגבי מסלול בואו.

לפגישה והתקיימו במהלך ביקורו של המלך ספרד חואן קרלוס בארץ.

נתניהו סירב אתמול להתייחס לעניין. יש לציין, כי בעבר שיבח הנסיך חסן בפומבי את ספרו של נתניהו על הטרור.

מתחדש

המשך מעמוד ראשון

עם הליכוד. רמון אמר, כי ייתכן רם בישיבה היום את המלצתו עם מי לקיים משא ומתן.

יו"ר צוות המשא ומתן של רם, חיים אורון, הביע אתמול תקוותו שנוצרו התנאים לחידוש המשא ומתן עם העבודה. לדבריו, החלטת לשכת העבודה למנות את רבין לראש צוות המשא ומתן יוצרת מצב חדש. הוא ציין גם, כי לשכת העבודה הוקיעה את מזכירי מועצות הפועלים בתל אביב ועפולה, שחתמו הסכמים עם הליכוד, ואף העלתה דרישה להוציאם מן המפלגה, או לפחות לפתוח בהליכים נגדם.

לדבריו, החלטות אלה יוצרות מציאות אחרת המאפשרת פתיחת משא ומתן עם העבודה. בכל מקרה, אמר אורון, ההחלטה תיפול היום בישיבה של צוות ההכרעה של רם.

אתמול החליטה מזכירות מפ"ם שהיא רואה בכל עיכוב נוסף מצד העבודה לכונן קואליציה בינה לבין רם בהסתדרות עיוות רצון הבוחרים בהסתדרות וסכנה להמשך קיום ההסתדרות וקופת חולים. היא מטילה את מלוא האחריות על העבודה. מזכירות מפ"ם מייפה את כוחו של צוות המשא ומתן לפעול בכל האמצעים כדי לקיים את ועידת ההסתדרות ב־28 ביוני, ולהבטיח העברה מסודרת ומהירה של השלטון בהסתדרות.

הנהלת רצ החליטה אמש להטיל על נציגיה למו"מ לעשות כל מאמץ להצלחת השיחות עם הצוות החדש של העבודה, בראשות רבין, ולהקים קואליציה משותפת להנהגת ההסתדרות. ההנהלה הסמיכה את נציגיה לנקוט בכל עמדה שתבטיח העברה מהירה של השלטון בהסתדרות. ההנהלה קבעה, כי אם נציגיה ייאלצו, באין ברירה, לנהל מו"מ ולהקים כל קואליציה אחרת – תיפול כל האחריות על ההנהגה הנוכחית של ההסתדרות.

"ג'ורדן בנק" פותח סניף שני בגדה המערבית

רבת עמון (ע"צ). הבנק הירדני "ג'ורדן בנק" הודיע, כי בשבת ייפתח סניף שני בשכם.

הסניף הראשון נפתח באפריל ברמאללה.

הבנק נחשב בחוגים הכלכליים ברבת עמון כבנק השלישי בגודלו בירדן.

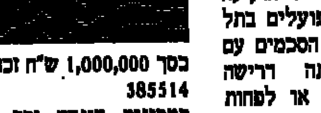

בסך 1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מס' 385514

במכונית הונדה זכה כרטיס מס' 424767

בסך 5,000 ש"ח כרטיסים מס':

162395 679824 180808 736360
025998 082552 718433 369597
591521 487130 569226 241419
235694 625208 898304 640960
780644 692818 324195 164953
600275 460141 350472 422395
105918 733522

בסך 1000 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים ב־5 הספרות 21650
40733 46186 07924 84228 86770
76337 49772 91804 83147 98709
65609 36553 93382 29812 04521
40419 77353 97063

בסך 100 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים ב־3 הספרות 883 270
683 911

בסך 20 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות 26 86 48
64

בסך 10 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות 91 80 31
86 68 61 70

בסך 7 ש"ח כל הכרטיסים המסתיימים בספרה 5

חוגי היונים בעבודה התאחדו והקימו סיעה במפלגה

□ יהודה צור

ביקורת קשה על הנהגת מפלגת העבודה השמיעה אמש בכנס שקיימו החוגים היונים של המפלגה – משוב וחוג הכפר הירוק, שבסיומו החליטו להתאחד ולהקים סיעה דמוקרטית יונית במפלגה.

חגי מירום תקף את מה שכינה "כשל מנהיגות במפלגה", בעקבות האירועים סביב חוק הבריאות, הבחירות להסתדרות ופרישת רמון וחבריו. הוא ציין, שמפלגת העבודה עוברת עתה תהליכים של התפוררות וקריסה, והביע תמיהה על כך שהופכים את הברפלד וחבריו לקדושים מעונים, ומינו אותם לנהל את המו"מ להסתדרות לאחר שהפסידו בבחירות.

מירום, יוסי ביילין ואברהם בורג, קראו למפלגה להשיב לשורותיה את חיים רמון וחבריו. הם הודיעו שיארגנו חתימה על עצומה בקרב חברי המפלגה למען החזרת רמון, פרץ ואביטל.

סגן השר יוסי ביילין ציין, שמפלגת עבודה נמצאת עתה במשבר קשה, אבל היא יכולה להיחלץ ממנו, להתעשת ולצאת מחוזקת. לדבריו, יש להמשיך בכל מחיר מקרע עם סיעת "רם", כי הדבר עלול לתת את אותותיו גם במישור הארצי.

ביילין קרא לאיחוד מלא של "רם" ומפלגת עבודה בהסתדרות.

העיתון אל־קודס: סוריה דחתה מסמך מישראל המביע נכונות לסגת מהגולן

□ פנחס ענברי

ישראל העבירה לסוריה מסמך בן 30 עמודים שהוכן בידי צוות מומחים ממשרד הביטחון, בראשות העיתונאי זאב שיף, ובו נכונות לסגת מן הגולן, תוך הכרה בריבונות של סוריה בגולן. ישראל גם מוכנה לדון עם סוריה על עתיד לבנון, אבל סוריה דחתה את המסמך – מסר אתמול העיתונאי הלבנוני סלים נסאר ליומון המזרח ירושלמי אל־קודס.

כמו כן מציעה ישראל להעניק לסוריה הכרה דה־פקטו על מעמדה בלבנון. התוכנית הושלמה בפברואר, ונמסרה למזכיר המדינה האמריקני, וורן כריסטופר, שדן במסמך עם הנשיא אסד בסבב האחרון שערך באיזור.

לפי הידיעה, אסד דחה את ההצעה על הבסיס כי היא דורשת נירמול יחסים מלא עם סוריה, לפני הנסיגה מן הגולן. כמו כן סוריה אינה מדברת על נסיגה אל הגבול הבינלאומי, אלא אל הקו שלפני מלחמת ששת הימים. כתבנו מעיר, כי סוריה שלטה על שטחים שמעבר לגבול הבינלאומי, כמו האיזור המפורז ואיזור אל־חמה.

מזכיר המדינה האמריקני עשוי לסיים את תפקידו לפני תום השנה

□ נתן גוטמן (ארה"ב)

מזכיר המדינה האמריקני, וורן כריסטופר, עשוי לסיים את תפקידו כבר בחודש נובמבר הקרוב, אחרי הבחירות לקונגרס האמריקני – אמרו אתמול מקורות בממשל ל"ניו יורק טיימס".

בכתבה, הבוחנת את החילופים הצפויים במערכת מדיניות החוץ של ארה"ב, נאמר, כי למרות הכחשות הממשל, עדיין קיימת האפשרות שכריסטופר או היועץ לביטחון לאומי, אנטוני לייק, יאלצו לסיים תפקידם בנובמבר.

כתבת העיתון אומרת, כי השניים מנסים לארגן מחדש את משרדיהם כדי להתמודד עם גל הביקורת על מדיניות החוץ של הממשל האמריקני, אולם יתכן שקלינטון יחליט בכל זאת להחליף אותם.

650

המשך מעמוד ראשון

בסופו של דבר סירבו 650 אסירים, לחתום על ההצהרה המתבקשת ולכן לא שוחררו. כל האסירים המשוחררים חתמו על ההצהרה בה הם מתחייבים לחדול מפעילות טרור בעתיד, אך לא הסכימו לחתום על הסעיף בו הם מצהירים כי הם תומכים בתהליך השלום.

מאות תושבים מרצועת עזה הגיעו בבוקר למחסום נחל עוז כדי לקבל בשירה ובריקודים את פניהם של האסירים המשוחררים, אבל במחסום נכונה להם הפתעה כשנתברר שרק קבוצה קטנה של אסירים שוחררה.

במלאת שנה למותו של חברנו
מרדכי אמיתי ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום שני, 20.6.94, בשעה 18.00 במועדון לחבר בשריד
קיבוץ שריד והמשפחה

לשמואל שביט ומשפחתו
אתכם בצערכם במות האחות
לאה קציר
בית רמת השופט

אולפן בת־דור לאמנות המחול
מנהלת: ג'נט אורדמן
סגנית מנהלת: רוזלין סובל־קאסל
קורס קיץ בינלאומי 1994
4 ביולי עד 24 ביולי כולל
שיעורים לרמות אלמנטרי, מתקדמים ומקצועיים
מורים - אורחים מחו"ל ומצוות המורים של אולפן בת־דור לאמנות המחול
בלט קלאסי • מחול מודרני • ג'ז • פה־דה־דה • הרצאות • וידאו
הופעות סדנא בסיום הקורס
מבחני קבלה: יום חמישי, 30 ביוני
קורס קיץ מיוחד
פרטים נוספים והרשמה:
בת־דור, אבן גבירול 30, תל־אביב. טל: 03־6963175

צוותא לתרבות מתקדמת
אבן גבירול 30 ת"א 6950156/7

שישי — 17.6
22.00 – יהודית רביץ.
22.00 – "אחרון הפולנים". סטנד אפ עם ברוך דרור. (צוותא 2).
24.30 – שלמה גרוניך. ת"א חדרה – נטו. (צוותא 2).
24.45 – העולם ע"פ הסטנד אפ של נאור ציון.

שבת — 18.6
11.11 – שחרית 11:11. תימורה רוזלר: צ'לו. שלומי שם טוב: פסנתר. בתכנית: בטהובן: סונטה מס' 4 בדו מזור לצ'לו ולפסנתר אופ' 102 מס' 1. קארס: סונטה לצ'לו סולו. שומן: אדג'ו ואלגרו לצ'לו ולפסנתר אופ' 70. י. ברהמס: סונטה במי מינור לצ'לו ולפסנתר אופ' 38. שופן: פולונז בריליאנט לצ'לו ולפסנתר.
11.30 – "המעשה בצלינה וקונטר". אגדה מוסיקלית לילדים. שחקנית: תמי קליין – חנון. צ'לו: ראלי מרגלית. קונטרבאס: דפנה שדה. (צוותא 2).
21.00 – "מברודווי לקברט". טובה פלשדו בהצגת יחיד. חקאמרי.
22.00 – רונית רולנד – "נראה אחרת". קלידים והפקה מוסיקלית: קובי נעים. גיטרות: יובל אלעגו. תופים: ערן שבי. בס: זס אש. (צוותא 2).

ראשון — 19.6
20.30 – "מברודווי לקברט". טובה פלשדו בהצגת יחיד. חקאמרי.

שני — 20.6
20.30 – "אנסמבל קמריומה". מנצח: מיכאל חרן. מציירות: דביסי, סטרווינסקי, יוסף טל ואחרים.

שלישי — 21.6
19.00 – גוף שלישי יחיד. ערב עיון לרגל צאת הספר גוף שלישי יחיד, ביוגרפיות של חברי תנועות נוער בתקופת השואה. פרוייקט מחקר משותף של "מורשת" בית לוחמי הגטאות ויד יערי. משתתפים: פרופ' דן מכמן – היסטוריון אוניברסיטת בר אילן. עליזה בדמור – מחנכת. יונת סנד. מנחה: שלמה ברגיל – מרכז ועדת מחקר. (צוותא 2).
22.00 – סוויסה ויצפאן תחילה... עם מאיר סוויסה ואלי יצפאן.

רביעי — 22.6
21.00 – "שקספיר – מה זה הדבר הזה" תרגום: איתן בלום. שחקנים: שלי רנד ואיתן בלום. (צוותא 2).
22.00 – יעקב כהן סטנד אפ קומדי.

חמישי — 23.6
21.00 – "ביהור כחלכה". מופע קום תקום עם נווה ונורית. במאי: חן גולדבלט. (צוותא 2).
22.00 – העולם ע"פ הסטנד אפ של נאור ציון.

תערוכת החודש: שרון טריבלסקי - צילומים. שם התערוכה: פטריות הקסם המסתוריות.

הקרן למען בטחון ישראל

פינה חמה ללב"י

"לב"י קלאסי" יצא לדרך

בקונסרבטוריון שטריקר בת"א, נערך השבוע הקונצרט הראשון במסגרת הפרוייקט "לב"י קלאסי" ביוזמתן של חברות אגודת ידידי לב"י: פרופ' שרה ברנר, גב' חלן שגיא וגב' זהבית דותן.

הקהל שמילא את האודיטוריום, נהנה מתכנית אמנותית עשירה ויהודית, ברמה גבוהה שכללה הופעתם של הפסנתרנים שמעון קרוצין ורוויטל חכמוב, צמד הרקדנים יוצאי להקת בת־דור, לימור גולדברג וזאב רום ביצירה של הכוריאוגרף הנודע דומי רייטר־סופר בהופעת בכורה והתזמורת הסימפונית של ת"א בניצוחו של המנצח נעם שריף. הנחתה את הערב גב' דליה קהלני.

כל ההכנסות מהאירוע, קודש לקידום החינוך בצה"ל.

היום יותר מתמיד תן לבך ללב"י

קרן לב"י, רח' ד' (ארניא) 17 הקריה, תל־אביב 64734

קרטר טוען ששכנע את צפון־קוריאה לא לסלק את הפקחים הגרעיניים

רוסיה וסין מתנגדות לסנקציות, אך לא ברור אם יטילו וטו על הצעת ארה"ב

פיונגיאנג, (ע"ד). נשיא ארה"ב לשעבר, ג'ימי קרטר, מסר אתמול כי צפון־קוריאה הסכימה להתיר לפקחי [illegible] להישאר במתקנים הגרעיניים [illegible].

קרטר, שנפגש עם נשיא צפון קוריאה קים איל־סונג, ומנהיגים [illegible], אמר בטלוויזיה: "אני רואה [illegible] זו צעד חשוב מאוד [illegible] יישוב המשבר."

[illegible] הוסיף, כי כאשר הגיע לבירת [illegible]קוריאה, עמדה הממשלה לגרש [את] הפקחים של הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית. [illegible] הוא הצליח להביא לשינוי [illegible] של מנהיגי צפון־קוריאה, [ו]הם הסכימו להשאיר את הפקחים [ואת] ציוד המעקב באתרים. קרטר [נפגש] עם הנשיא לשלוש שעות, ובמרכז השיחות עמדה התוכנית הגרעינית של צפון קוריאה. פגישה נוספת נקבעה להיום.

בתוך כך אמר אתמול שר החוץ הרוסי אנדרי קוזירב, כי ארצו לא תתמוך בהצעת ההחלטה להטיל סנקציות על צפון־קוריאה, שאותה תגיש ארה"ב למועצת הביטחון של האו"ם.

קוזירב אמר לכתבים, כי ארה"ב לא התייעצה עם רוסיה כשהכינה את טיוטת ההצעה, והפרה בכך הסכם קודם בין מוסקווה לוושינגטון.

מדברי קוזירב לא ניתן היה להבין אם רוסיה תטיל וטו על הצעת ארה"ב.

מבייג'ינג מדווח כתב רויטר, כי גם סין הודיעה שלא תתמוך בהצעה האמריקאית, אך גם כאן לא נמסר בבירור אם סין תעשה שימוש בזכות הווטו שלה במועצת הביטחון.

"בעיקרון, סין אינה לוקחת חלק במעורבות מועצת הביטחון בסוגיות הגרעיניות או בפתרונן על־ידי שימוש בסנקציות," אמר דובר משרד החוץ של סין, שן גואופנג.

דרום־קוריאה הודיעה על תמיכתה המלאה בהצעת ההחלטה של ארה"ב.

ארה"ב הפיצה את טיוטת ההצעה, שלפיה יוטלו הסנקציות על צפון קוריאה בשניים או בשלושה שלבים, ביום רביעי.

הנשיא קלינטון נועד אתמול עם יועציו למדיניות חוץ לדיון על העימות עם צפון־קוריאה. דוברת הבית הלבן מסרה, כי אין היא שוללת אפשרות שהנשיא ינאם בשלב מסוים על המצב.

"זהו מצב חמור מאוד. זהו הנושא הגורלי ביותר במדיניות החוץ היום," אמרה לעיתונאים הדוברת, די די מייארס.

ארה"ב מנסה לגייס תמיכה בינלאומית לאמברגו על מכירת נשק לצפון־קוריאה, יחד עם הגבלות על קשרי מדע, כלכלה, תרבות ומסחר, בשל סירובה קוריאה להסכים לביקורת על פעילותה הגרעינית.

שירות הביטחון הפנימי של דרום־קוריאה מסר אתמול כי עצר עשרה חשודים בניסיון להפיל את הממשלה, על־ידי הקמת מחתרת התומכת בצפון־קוריאה.

שירות הביטחון מסר, כי בין עשרת העצורים נמצא און ג'איקו, מרצה אוניברסיטאי בן 61 מסיאול. הוא שוחרר בערבות ב־88', לאחר שנידון למאסר עולם בעקבות מעורבות בתנועה פרו־קומוניסטית אחרת ב־79'.

פיונגיאנג מאיימת לפרוש מהאמנה לאי־הפצת נשק גרעיני

[illegible], (ע"צ, ע"ד). צפון־קוריאה שבה ואיימה אתמול לפרוש מהאמנה [illegible] הפצת נשק גרעיני, אם יימשכו הלחצים ל"החנקתה".

סוכנות הידיעות הצפון־קוריאנית הרשמית ציינה, כי השאלה אם צפון קוריאה "תפרוש לחלוטין" מהאמנה או תחזור אליה, "תלויה לגמרי בהתפתחויות בעתיד".

"אם ארה"ב ובעלות בריתה ינהגו ביד חזקה כדי להחניק אותנו, תוך התעלמות מהמעמד המיוחד שלנו (במסגרת האמנה), וינצלו לרעה את האמנה, לא נוכל אלא לפרוש ממנה לחלוטין," נאמר בהודעה.

[illegible] יום שני שעבר הודיעה צפון־קוריאה על פרישתה מהסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית. במרס אשתקד היא הודיעה על כוונתה לפרוש מהאמנה לאי־הפצת נשק גרעיני, אך ביוני הודיעה כי היא משעה את פרישתה מתוך תקווה לפתוח דו־שיח ישיר עם ארה"ב. מאז היא טוענת שיש לה מעמד מיוחד במסגרת האמנה.

דיפלומטים מעריכים כי צפון־קוריאה אכן עשויה להחליט לפרוש מהאמנה, אם יאושרו במועצת הביטחון הסנקציות שמציעה ארה"ב.

פרישתה מהאמנה תיחשב לצעד חמור, שכן צפון־קוריאה חשודה [illegible] פצצה גרעינית.

בריטניה אינה מתלהבת מהצעת צרפת להתערב צבאית ברואנדה

משרד החוץ בלונדון מעדיף לחכות עד לדיון באו"ם □ קרבות עזים בקיגאלי

לונדון, (ע"צ, ע"ד). בריטניה [illegible] אתמול במוצר התלהבות על [ה]הצעה הצרפתית להתערבות צבאית [ברו]אנדה, יחד עם מדינות מאירופה [ואפ]ריקה. משרד החוץ הבריטי [הדגי]ש את רצונו לטפל תחילה [illegible] במסגרת האו"ם.

"[אנו] מתייחסים באהדה להצעה, [אבל אי]ן אנו מעוניינים להתחייב [illegible] היא תידון באו"ם," אמר דובר [משרד] החוץ בלונדון.

שר החוץ הצרפתי אליין ז'ופה חזר והדגיש את "חובת ההתערבות" של הקהילה הבינלאומית ברואנדה, בהוסיפו כי אם לא תספיק פעולה של האו"ם, תהיה צרפת מוכנה "יחד עם שותפותיה העיקריות באירופה ובאפריקה, להבין התערבות בשטח כדי להגן על הקבוצות שעליהן מאיימת סכנת השמדה."

מבירת רואנדה נמסר, כי הצדדים היריבים המשיכו אתמול לנהל קרבות עזים בעיר הבירה הנטושה קיגאלי, תוך התעלמות מהסכם הפסקת האש שהושג בוועידת הפסגה האפריקאית. בעקבות כך נאלץ האו"ם לדחות את שיחות השלום המתוכננות.

כוחות הממשלה והמורדים החליפו בבוקר אש מרגמות, מקלעים ונשק קל, יום לאחר שהוסכם לכבד הפסקת אש שגיבש הארגון לאחדות אפריקה.

לפחות 18 הרוגים בהפגזות צבא צפון־תימן על עדן

[illegible] (ע"צ). לפחות 18 בני־אדם נהרגו אתמול, ורבים נפצעו, בהפגזה של [צבא] צפון תימן על אחד מפרברי עדן – נמסר מבית־החולים אל־ג'מהוריה. [illegible] בשעת בוקר מוקדמת לעבר רובע שייח עוסמאן בצפון העיר, [illegible] הרסו כמה בתים. תושבי הרובע עזבו את בתיהם ועברו לאיזורים [illegible] יותר.

[בבית]־החולים נמסר, כי הפצועים ממשיכים להגיע, יותר משלוש שעות [לאחר] ההפגזה. לא נמסר כמה פצועים הגיעו לבית־החולים.

[illegible] שדה התעופה של עדן הופצץ מהאוויר על־ידי מטוסי קרב של [illegible], בעוד שתותחים הפגיזו כמה רובעים בעיר. לא נמסר על נזקים או [illegible] באיזור שדה התעופה.

[illegible] הצפון הפגיזו את רובע מדינת אשעאב, שעות מספר לאחר ההפגזה [illegible] לפחות 18 אזרחים בעיר.

[illegible] שאותה חכר "ארגון ההגירה הבינלאומי" הצליחה לפנות אתמול [illegible] ל־1587 תימנים – מסרה סוכנות הידיעות הצרפתית. [illegible] התימנים פונו, בין היתר, 228 פלסטינים, 121 ירדנים, 92 אזרחים [illegible], 52 מצרים, 33 הודים, 22 בריטים, 6 אמריקאים ובסך הכל [illegible] 40 מדינות.

[illegible] "קאנאדיאן ספיריט" הורשתה להפליג אחר־הצהריים, [illegible] שלטונות הנמל עיכבו אותה במשך כמה שעות.

יהודי מונה לנשיא בית־המשפט החוקתי של דרום־אפריקה

יוהנסבורג, (עסט"א). ארתור חסקלסון (62), עורך־דין יהודי ומומחה ידוע לזכויות האדם, נתמנה לנשיא הראשון של בית־המשפט החוקתי החדש של דרום־אפריקה.

בית־המשפט אמור להכריע בנושאים חוקתיים, כולל חוקי־היסוד, ולאשר את החוקה החדשה של דרום־אפריקה, שאת ניסוחה יש להשלים בתוך שנתיים, בהתאם לעקרונות דמוקרטיים בינלאומיים.

חסקלסון פעל שנים רבות למען זכויות האדם בדרום־אפריקה. הוא גם כיהן כיועץ לעניינים חוקתיים של הקונגרס הלאומי האפריקני, שהוא עתה מפלגת הרוב בפרלמנט.

מחלקת המחקר בבנק ישראל תשלים המחקר על השלכות מדד מאי הגבוה

אפשרות שהריבית תועלה בשבוע הבא בעוד חצי אחוז בניסיון לבלום האינפלציה

□ יאיר מידן

מחלקת המחקר בבנק ישראל אמורה להשלים את בדיקת ההשלכות של מדד חודש מאי, שעלה בשיעור של 1.2 אחוז, הרבה מעבר לתחזיות.

נגיד בנק ישראל, פרופ' יעקב פרנקל, אמור לשוב הבוקר ארצה מביקור במרוקו, וסביר שמייד עם שובו יכנס את ראשי המחלקות בבנק לדיון בהשלכות האצה הניכרת באינפלציה, ובצעדים הנדרשים כדי לבלום אותה. לפיכך יש להניח ברמת סבירות גבוהה, שהחלטה לגבי העלאת הריבית לא תתקבל לפני השבוע הבא.

בבנק ישראל מודאגים מאוד מהמשך עליית האינפלציה, ובעיקר מהתייקרות מחירי הדירות, למרות שהממשלה גיבשה תוכנית להוזלת המחירים רק לפני שבועיים. לפי ההערכות, הירידה הצפויה במחירי הדירות תתרחש לא לפני סוף 94'.

בצמרת בנק ישראל יש המצדדים בהעלאה נוספת של הריבית בכמחצית האחוז, בניסיון אחרון לבלום את האינפלציה הגואה. זאת, למרות שהעלאת ריבית בעת תשפיע לשלילה הן על מצב המשק והן על הפעילות בשוק ההון.

מכל מקום ברור, כי בנק ישראל לא יפעל להורדת הריבית כפי שדורשים אישים מרכזיים באוצר. ההחלטה לגבי העלאת הריבית תתקבל רק בעוד כשבוע ומחצה, כשיוחלט על התוכנית המוניטרית לחודש יולי. עד למועד זה צפויים לחצים מצד התעשיינים ומצד אנשי האוצר, במטרה למנוע החלטה להעלות את הריבית.

ירידות במחזור מצומק

□ כתבנו הכלכלי

מחזור העסקות בשוק המניות התדרדר אתמול לשפל של 133 מיליון שקל בלבד, והדבר מדבר בעד עצמו. הסוחרים פשוט מנותקים מגע.

מהמעט שכן היה אתמול בבורסה: המדד הקובע של המשתנים ירד ב־1.4 אחוז, ל־178.6 נקודות. מדד המעוף ירד בכאחוז, לרמה של 181.8 נקודות.

בסיכום שבועי ירד מדד מניות המשתנים בכ־3.7 אחוז, מדד מניות המעוף ירד בכ־2.8 אחוז, והכר"מ רק בכ־1.5 אחוז, לאחר צניחות תלולות בשבועיים שלפני כן.

במרבית המניות הבכורות היו אתמול ירידות של עד כ־2 אחוזים.

התעניינות היתה במניות הנפט, בעקבות ידיעה שהגיעה בבוקר מחברת "ישראמקו", על כך שבהמשך היום צפויה הודעה מהותית.

הבורסה הפסיקה את המסחר בניירות הערך הרלבנטיים, ולא חידשה אותו, כי ההודעה התמהמהה לבוא.

הסוחרים מעריכים, כי גם בשבוע הבא תמשך העצבנות ואי־הבהירות במסחר במניות, שכן אותן סיבות שהיו השבוע יהיו גם בשבוע הבא: חשש מהעלאת הריבית עקב העלייה באינפלציה, קיפאון מסוים בתהליך המדיני, חקירות הרשות לניירות ערך וכיו"ב.

השוק הבינלאומי

השערים נכונים לאתמול שעה 20:00 שעון ישראל

שער הדולר מול המטבעות החשובים

	נמוך	גבוה	סגירה	שינוי
ליש"ט	1.5190	1.5255	1.5212	-0.0001
מארק	1.6270	1.6385	1.6320	-0.0047
פרנק שווייצרי	1.3635	1.3745	1.3715	–
פרנק צרפתי	5.5570	5.5950	5.5655	-0.0170
ין יפני	102.63	103.55	103.31	+0.6000

* השער בדולרים

שערי סחורות

	נמוך	גבוה	סגירה	שינוי	
סוכר מזוקק (ליברה)	12.29	12.38	12.35	+0.02	(סנט)
קפה (ליברה)	142.00	134.70	136.30	-1.80	(סנט)
קקאו (טונה)	1,018.00	1,035.00	1,015.00	-1.00	(דולר)
כותנה (ליברה)	80.35	81.93	80.65	+0.72	(סנט)
מיץ תפוזים (ליברה)	94.25	95.00	95.90	-0.70	(סנט)
חיטה (בושל)	334.50	343.00	335.25	-5.25	(סנט)
תירס (בושל)	278.00	284.00	278.50	-1.50	(סנט)
סויה (בושל)	676.00	694.50	680.50	-3.75	(סנט)
נפט חימום (גלון)	50.05	51.05	50.25	-0.33	(סנט)
נפט קל (טקסס בחבית)	19.95	19.60	19.72	-0.14	(דולר)
נפט ברנט (חבית)	16.40	16.59	16.66	+0.23	(דולר)
זהב (אונקיה)	385.30	387.70	385.55	-1.40	(דולר)
כסף (אונקיה)	5.4500	5.5900	5.4600	-0.06	(דולר)
פלטינה (אונקיה)	405.50	409.00	405.70	-1.80	(דולר)
נחושת (ליברה)			110.50	+0.20	(סנט)
עופרת (טונה)			532.00	+6.50	(דולר)
אלומיניום (טונה)			1,417.50	15.50	(דולר)
אבץ (טונה)			978.50	+2.00	(דולר)
ניקל (טונה)			6,355.00	+10.00	(דולר)

שערי המניות בבורסות החשובות

	נמוך	גבוה	אחרון	
ניו־יורק (דאו ג'ונס)	3,785.34	3,809.75	3,809.75	+19.34
לונדון (אפ אי 100)	3,026.10	3,034.20	3,030.10	-15.70
פרנקפורט (דקס)			2,074.70	–
טוקיו (ניקי)			21,367.40	+84.50
הונג־קונג (האנג סנג)			9,022.92	-126.60

הנתונים נמסרו באדיבות חברת **קומסטוק טריידינג** בע"מ
סוחרים מורשים בתחום עתידים אפציות וניירות ערך. טל' 03־244963 [illegible]

מטבע חוץ בנק הפועלים – 16.6.94

		[illegible]		העברות והמחאות		שטרים
	היחידה	קניה	מכירה	קניה	מכירה	יציגים
סל מטבעות	1			3.2982	3.3448	3.3232
דולר אמריקני	1	2.97	3.10	3.0148	3.0574	3.0370
מרק גרמני	1	1.83	1.91	1.8496	1.8758	1.8631
לירה שטרלינג	1	4.53	4.74	4.5916	4.6564	4.6257
פרנק צרפתי	1	0.53	0.56	0.5413	0.5490	0.5460
ין יפאני	100	2.88	3.01	2.9271	2.9684	2.9547
גילדן הולנדי	1	1.63	1.70	1.6520	1.6754	1.6647
פרנק שווייצרי	1	2.17	2.27	2.1982	2.2292	2.220
כתר שבדי	1	0.37	0.39	0.3818	0.3873	0.3850
כתר נורבגי	1	0.42	0.44	0.4230	0.4290	0.4292
כתר דני	1	0.47	0.49	0.4725	0.4793	0.4760
מרק פיני	1	0.54	0.57	0.5485	0.5563	0.5541
דולר קנדי	1	2.13	2.23	2.1666	2.1972	2.1847
דולר אוסטרלי	1	2.12	2.28	2.1977	2.2287	2.2114
ראנד דר' אפריקאי	1	0.71	0.85	0.8330	0.8449	0.8395
פרנק בלגי	10	0.88	0.93	0.8991	0.9118	0.9058
שילינג אוסטרי	10	2.53	2.70	2.6227	2.6598	2.6486
לירה איטלקית	1,000	1.86	1.98	1.8958	1.9226	1.9074

מישל אלמליח דורש מרבין לשתף את עובדי "אל־על" בהפרטת החברה

בעקבות תוכנית הממשלה להפריט את חברת "אל־על", פנה יו"ר האגף לדמוקרטיה תעשייתית בוועד הפועל של ההסתדרות, מישל אלמליח, אל ראש הממשלה יצחק רבין, בדרישה לשתף את העובדים בתהליך ההפרטה.

רבין עומד בראש ועדת השרים להפרטה. אלמליח אף הציע למכור חלק ממניות החברה במחיר מוזל לציבור העובדים. לדבריו, שיתוף ציבור העובדים יתרום לתחושת ביטחון בקרבם, ויקל על מלאכת ההפרטה.

"אם הממשלה תתעלם מהעובדים, סופה שציבור זה יתעלם ממנה," כתב אלמליח לרבין.

אבשלום קוזו

ועדה לבדיקת הגישה לתיקי ביהמ"ש ממליצה לבטל הגבלות על עיתונאים

ארבעה מחברי הוועדה תומכים בביטול מוחלט של התקנות הקיימות מאז 35, אחד מתנגד ◻ אם יתקבלו ההמלצות יוכל הציבור לעיין כמעט בכל התיקים

(ע). המלצות לביטול הגבלות המוטלות על עיתונאים בבתי המשפט, ועל ביטול היתר העיון המתבסס על תקנות מ־1935, כלולות בדו"ח הוועדה לבדיקת הגישה לתיקי בתי המשפט והעיון בהם, בראשות כב' השופט יהושע גרוס, שהגישה אתמול את מסקנותיה והמלצותיה לשר המשפטים.

את הוועדה מינה השר דוד ליבאי בתיאום עם נשיא בית המשפט העליון, מאיר שמגר, בעקבות תלונות שהגיעו על קשיים שהוצבו בעיקר בפני עיתונאים וחוקרים שביקשו לעיין בתיקים של השופטים במזכירויות בתי המשפט.

נמסר, כי ארבעה מחמשת חברי הוועדה המליצו לשר המשפטים לבטל כליל את תקנות הארכיון מ־35, המגבילות במידה ניכרת את זכות העיון בתיקי בתי המשפט למי שאינם צדדים בהם ולהתקין תחתן תקנות חדשות שיתנו גישה חופשית אל תיקי בתי המשפט.

ד"ר פרץ סגל היה בעד הגבלה של זכות העיון, אך גם הוא חשב שתקנות הארכיון טעונות שינוי שיאזן בין חופש המידע לבין הזכות לפרטיות.

המלצות הוועדה לשר המשפטים לתיקון חוק בתי המשפט הן ליברליות ביותר, ואם יתקבלו, יאפשרו לציבור לעיין, תוך הגבלות מסויימות, ברוב התיקים – הן של משפטים אשר טרם נסתיימו, הן של משפטים שהדיון בהם טרם החל או שהסתיימו כבר.

זכות העיון תינתן לכל אדם, תוך הסדרים טכניים אחרים המעדיפים את אמצעי התקשורת ועורכי מחקרים.

עמדת הוועדה לגבי פרסום דבר הגשת כתב האישום היא, שאין למנוע את הפרסום עד שכתב האישום ימסר לנאשם, כנהוג כיום, שהרי בדרך כלל אין הגשת כתב האישום מהווה הפתעה לנאשם.

הוועדה ממליצה לקבוע הסדר, לפיו ניתן יהיה לצלם באולם בית המשפט עד לתחילת הדיון, בלא צורך בהיתר מיוחד, באופן אחיד בכל בתי המשפט בארץ.

כמו כן ממליצה הוועדה, כי יוקם חדר תקשורת בכל בית משפט חדש או בית משפט שישופץ, וכן לאפשר סידור לקיום ישיבת עיתונאים באולם בית המשפט. עוד ממליצה הוועדה להסיר באופן הדרגתי את איסור פרסום פסקי הדין של בתי משפט לנוער.

יו"ר הוועדה היה שופט ביהמ"ש המחוזי בת"א, יהושע גרוס, וחבריה היו: השופט גבריאל שטרסמן (בימ"ש השלום לתעבורה בת"א), ד"ר פרץ סגל (מחלקת חקיקה במשרד המשפטים), אתי אשד (דוברת משרד המשפטים) וזכריה גינוסר (מזכיר ראשי, ביהמ"ש המחוזי בת"א).

נהיגת חירום בכנסת הח"כים אברהם בורג וצחי הנגבי הגיעו אתמול אל מורש הניסויים לכלי רכב של משרד התחבורה באשדוד והתנסו בנהיגת חירום. הח"כים בחנו את אפשרות הקמתם של מורשים דומים ברחבי הארץ, בהם ישתלמו נהגים חדשים בנהיגה בתנאי חירום (צילום: אילן אוסנדרייבר/ישראל סאן)

14 שנות מאסר לאב שהורשע באונס שלוש בנותיו הקטינות

המשפחה עלתה ארצה אשתקד זמן קצר לאחר שהאם התאבדה ◻ השופט החליט להחמיר בדין כדי לעקור את התופעה מהחברה

(ע). תושב הקריות (45) – שעלה אשתקד מאחת מארצות חבר העמים – נידון אתמול בביהמ"ש המחוזי בחיפה ל־14 שנות מאסר בפועל, לאחר שהורשע באונס ובמעשי סדום בשלוש בנותיו הקטינות.

השופט מיכה לינדשטראוס קבע בגזר הדין, כי "רק אדם חסר מצפון ורגשות מסוגל להגיע לשפל המדרגה ולבצע עבירות כה חמורות בבנותיו – 12, 10 ו־8 – יתומות מאם, שהטילו כל יהבן ומבטחן בנאשם, לאחר עלייתן לישראל."

התביעה טענה, כי הנאשם הובא לדין לאחר שבנותיו ביקשו מקלט בבית דודתן ואיימו להתאבד, נוכח מסכת ההתעללות המינית, הגופנית והנפשית שלה היו נתונות מאז היותן בנות 6.

הנאשם עלה אשתקד לישראל, זמן קצר לאחר שאשתו שמה קץ לחייה.

השופט ציין בגזר הדין, כי הנאשם ניצל את סמכותו כאב לבצע את המעשים החמורים בבנותיו.

ביהמ"ש התריע על כך, ש"לאחרונה התרבו המקרים בהם ביצעו אבות מעשי נבלה בבנותיהן, תוך התעללות שיש בה כדי לגרום לטראומה נפשית לקורבנות העבירות." השופט החליט להחמיר בדין כדי לעקור מהחברה תופעות אלו.

הנאשם טען, קודם מתן גזר הדין, כי בני משפחתו רקמו נגדו עלילת שקר כתוצאה ממות אשתו ברוסיה.

חמישה נערים חשודים במעשה סדום בבת 14

(ע). ארבעה נערים, בגילאי 14 עד 17, עולים חדשים מארצות חבר העמים, המתגוררים בראשל"צ, נעצרו בחשד למעשה סדום בנערה בת 14, אף היא עולה חדשה המתגוררת בראשל"צ.

נער נוסף מרמלה, החשוד שהיה שותף למעשה, טרם נעצר, אך זהותו ידועה למשטרה.

הנערה הגיעה שלשום, יחד עם עובדת משרד הקליטה, לתחנת המשטרה בראשל"צ וסיפרה, כי ביום שני אילץ אותה אחד החשודים להגיע לפגישה עמו במרכז העיר. לטענתה, איים עליה הצעיר, שאם לא תעשה כן, יאונה לה רע.

הנערה הגיעה כמתוכנן לפגישה, שם פגשה את הנער ועוד שלושה מחבריו, אשר ישבו במכונית והתגאו בפניה, כי הרכב גנוב. לדבריה, אילצו אותה הנערים להיכנס לרכב, והם נסעו לרמלה, שם אספו צעיר נוסף.

ברמלה, טענה הנערה, ביצעו בה הנערים זה אחר זה מעשה סדום.

בעקבות תיאוריה, עצרה המשטרה כבר ביום רביעי שלושה מהצעירים. צעיר נוסף נעצר אתמול בבוקר. זהותו של הצעיר החמישי ידועה, והוא ייעצר בקרוב.

בחקירתם טענו חלק מהנערים, כי הנערה שיתפה פעולה מרצונה, ואילו אחרים הכחישו כל קשר לפרשה.

אתמול הובאו השלושה לבית משפט השלום ברחובות. השופטת אילנה גת קבעה, כי המקרה חמור והחליטה להאריך ב־7 ימים את מעצר החשודים.

נודע, כי כל הנערים המעורבים בפרשה מוכרים למשטרה ולחלק אף נפתחו תיקים פליליים. אחד הנערים הוא חוסה שנמלט ממוסד לנערים.

משטרת ראשל"צ ממשיכה בחקירה.

לוכד כייסים בדימוס עדיין בכושר

מפקד משטרת מרחב איילון, ניצב משנה יורם רוזמן, העניק אתמול בלשכתו בחולון תעודת הוקרה לגימלאי היחידה המרכזית של משטרת מחוז ת"א, פקד בדימוס משה טוב על תפיסת כייס "על חם".

ב־12 ביוני נסע טוב באוטובוס מיפו לבת־ים. במהלך הנסיעה הבחין בצעיר ששלף ארנק מתפצ'יה של אשה שעמדה באוטובוס. הכייס ירד מהאוטובוס וחמק לאזור הסימטאות ביפו. טוב רדף אחריו, תפס אותו ועצר אותו לחקירה.

נחמן גלבוע

סא"ל במיל' חשוד בשוד חמישה בנקים

סא"ל במיל' חיים נוקר (46) מאור יהודה, שהואשם לפני כחודש בשוד מזויין של סניף בנק הפועלים בהוד השרון, נחשד בחמישה מעשי שוד נוספים של סניפי בנקים – טענה אתמול המשטרה בבימ"ש השלום בת"א.

בכתב האישום נטען, כי ב־10 באפריל הוא שדד כ־41 אלף ש"ח ממניף הבנק בהוד השרון באיומי אקדח כשהוא חבוש בכובע מצחיה, מרכיב משקפי שמש, פלסטר מודבק על אפו וזקן מלאכותי על פניו.

המשטרה ניהלה אחריו מרדף מלווה בירויות.

כן נטען, כי נוקר שדד באיומי נשק חמישה סניפי בנקים ברמת־גן ובת"א.

נוקר, שנפצע קשות במהלך השוד בהוד השרון שוחרר בימים אלה מבית החולים.

השופטת נירה לידסקי שיחררה את נוקר בערבות, למרות בקשת המשטרה להאריך את מעצרו.

עתי"ם

אלמוני דקר תושב באר־שבע בביתו ונמלט עם מאוורר

◻ רמי שני

יצחק יפרח (64), תושב באר־שבע, הותקף אתמול בביתו על־ידי צעיר אלמוני ואושפז בבית־חולים סורוקה במצב בינוני.

בני משפחת יפרח והשכנים סברו שמדובר בפיגוע חבלני, אך כבר מחקירה ראשונית של המשטרה התחזק הכיוון של תקיפה על ידי עבריין או תמהוני.

אתמול בבוקר חזר יפרח מקניות בשוק, סגר את דלת הכניסה, אך לא נעל אותה. מאוחר יותר נכנס אלמוני לדירה, נטל סכין שהיתה מונחת ליד יפרח וניסה לדקור אותו, אך הסכין נשברה והאלמוני התחיל להכות ביפרח בעזרת מאוורר. בין השניים התפתח מאבק, שבמהלכו נחבל יפרח בראשו והתוקף נמלט מהדירה.

שכן הבחין באלמוני הנמלט, הזעיק את בני משפחת יפרח ואת המשטרה. בני המשפחה והשכנים מסרו לשוטרים שהגיעו למקום, שהתוקף דיבר במבטא ערבי, ולכן היה בתחילה חשש, שלתקיפה היה מניע לאומני.

במשטרה מעריכים, שמדובר בתמהוני או בעבריין שניסה לבצע שוד, למרות שהמאוורר בלבד נלקח מביתו של יפרח.

נמסר, כי החקירה מתמקדת בעיקר בכיוון הפלילי, אם כי הכיוון הלאומני טרם הופרך לחלוטין. בינתיים, עוכבו לחקירה ערבים ספורים שהיו באיזור.

שופטת ביקרה התנהגות משפילה של המשטרה כלפי עציר

(ע). שופטת המעצרים התורנית בבימ"ש השלום בת"א, נירה לידסקי, מתחה אתמול ביקורת על דרך טיפולה של המשטרה בעציר, המסרב לפלוט מגופו סמים.

המשטרה מייחסת לאיש, עוזיאל נגר (29) מת"א, חשד להחזקת סם בכמות גדולה בגופו. נטען, כי האיש החדיר לגופו סמים במהלך חופשה קצרה מהכלא שניתנה לו לשם השתתפות בגילוי מצבת אחותו.

בא כח המשטרה טען, כי נגר מסרב לשתות חומר משלשל ויש צורך לשמור עליו עד שיעשה את צרכיו.

נגר התלונן בביהמ"ש על תנאי מעצר קשים ועל השפלה. לדבריו, הוא קשור שעות רבות במשך היום ונמנע ממנו לעשן יותר מ־4 סיגריות ביום.

השופטת ציינה, כי ייתכן שהחשוד אמנם מחזיק בגופו כמות סם, אשר יש בה כדי לגרום להעמדתו לדין והיא ערה לקשיי המשטרה ולצורך של השוטרים להיות בקירבתו, אך לא ייתכן לעשות זאת בתנאים משפילים.

השופטת הורתה לעצור את החשוד לחמישה ימים ולהביאו לבית חולים על מנת לסייע לו מבחינה רפואית, לזירוז פעולת היציאה. כן הורתה לאפשר לחשוד לעשן כחפצו ואסרה לנקוט בכל פעולה שיש בה משום השפלת כבודו של החשוד כאדם.

לידסקי קבעה עוד, כי אם לא יימצא סם בגופו של החשוד, יש לשחררו לאחר ביצוע הפעולה הרפואית, אם אינו עצור בפרשיה אחרת.

הודעה

לבעלי היחידות של "אלמוג" – קרן צמודה בנאמנות לתשלומים שוטפים

תשלום הדיבידנד החודשי במזומן פטור ממס הכנסה לחודש יוני 1994 כדלקמן:

ב"אלמוג" – 3.2% מהערך הנקוב

התשלום יבוצע באמצעות בנק הפועלים ביום 28.6.94 בגין היחידות שתהיינה במחזור ביום 20.6.94.

לבעלי יחידות למוכ"ז המחזיקים התעודות ברשותם יבוצע התשלום בתמורה להפקדת תלוש מס' 216.

תלושים ותעודות למוכ"ז ניתן להפקיד באמצעות כל אחד מסניפי הבנקים בארץ וחברי הבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

המרת הדיבידנד ביחידות חדשות ללא שיעור הוספה

בעלי היחידות רשאים להמיר את סכום הדיבידנד ביחידות חדשות של הקרן לפי מחירן שייקבע ביום 28.6.94.

מנהל הקרן: **פועלים – קרנות נאמנות בע"מ**

הנאמן: **חברה לנאמנות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ**

פועלים קרנות נאמנות פ•ק•ן

לכל אדם יש חוג. נראה שכל אחד מחברי מרכז העבודה שותף בחוג כלשהו. יש חוגים שמטרתם פוליטית־רעיונית, ויש המכוונים לקדם את מי שעומד בראשם

יהודה צור, עמוד 8

בין ירדן למצרים. היסוסיו של ערפאת, מתי וכיצד להגיע לביקור, נובעים משורה של קשיים ■■ הדרך שבה יכנס תגיד די הרבה על הקשרים שבין הפלסטינים לבין ירדן ומצרים

נחום ענברי, עמוד 9

מוזן טילים. למרות הצלחת הניסוי בשילוח החץ, עדיין תלוי עתידו בהצלחת הטיל האמריקאי המקביל ■■ מחברת לוקהיד אומרים, שהמערכת שלהם תעמוד על הרגליים כבר ב־97

אהרן קליין, עמוד 10

אמפתיה לעם היהודי. פרופ' אבי רביצקי, מרצה לפילוסופיה יהודית, מגלה סימפטיה לחסידי חב"ד, שמנהיגם נפטר השבוע. החשש שלו הוא דווקא מחסידי סאטמר

מאיר כרבה, עמוד 12

תוכנית טרטורים. לפי הכתוב בעיתון, נדחים כל הניתוחים הלא דחופים; ביקור אצל רופא מקצועי דורש הפניה, מצומצם מספר המר"מים ועולה התשלום תמורת הביקור בהם; ויש לנו כמה הצעות ייעול נוספות

צבי"ש, עמוד 14

פעולות בלימה

חודש וחצי לאחר שנחתם ההסכם ליישום אוטונומיה בעזה ויריחו, עדיין לא התחיל המו"מ על העברת סמכויות מוקדמת באיזורים נוספים ביהודה ושומרון ■■ רבין, כך נדמה, מבקש להקדים את הידוק הקשר עם ירדן, מפני שיש לדעתו בהסכם אלמנטים שיכולים להוביל למדינה פלסטינית, אותם הוא מנסה לבלום באמצעות ירדן

פאר־לי שחר

ב־4 במאי 94 החל השעון מתקתק. מרגע החתימה על הסכם ליישום מימשל עצמי בעזה ויריחו, התחילה הספירה לאחור, לקראת העברת השלטון לפלסטינים על איזורים נוספים ביהודה ושומרון בשלב ראשון, ולקראת המו"מ על הסדרי הקבע, בשלב שני.

במערכת המדינית עדיין לא מדברים על כך בגלוי, אך איש אינו יכול להתעלם מהזעזועים התת קרקעיים שכבר מורגשים, בין לשכת ראש הממשלה לבין לשכת שר החוץ. איש אינו מכחיש, שהמנוע שרוחף ומאיץ את התהליכים המדיניים בא מלשכת שר החוץ. אפילו בשרשרת האירועים כמו חלוקת פרס השלום באוניברסיטאות בארץ והקרוב גם בפריס כשיינתן פרס אונסקו, מוענקים הפרסים לאנשי משרד החוץ שהיו מעורבים בתהליך, או לרבין ופרס יחד.

כמו לפני החתימה על ההסכם עם אש"ף, גם עכשיו, מבקשים בלשכת ראש הממשלה לנהוג בזהירות, לבחון באופן יסודי את דרך הניהול של האוטונומיה על ידי הפלסטינים, בעוד שבמשרד החוץ מגבשים כבר ניירות עבודה להמשך מימוש ההסכם.

חלק חשוב לירדן

בהסכם להעברת המימשל העצמי על עזה ויריחו, הסכימה ישראל לדון בהעברה מוקדמת של סמכויות לפלסטינים על איזורים נוספים. נאמר שם במפורש "מייד לאחר חתימת ההסכם, יחל משא ומתן בדבר העברת סמכויות מוקדמת בהתאם לסעיף 6 להצהרת העקרונות, ושני הצדדים יבחנו אפשרות להרחבת היקף מו"מ זה מעבר לחמשת התחומים", חמשת התחומים בהם מדובר הם חינוך ותרבות, בריאות, רווחה (עזרה סוציאלית), מיסוי ישיר ותיירות. מעניין להדגיש את הניסוח, "מייד לאחר חתימת ההסכם" (על עזה ויריחו) וכן לדברים, "שני הצדדים יבחנו אפשרות להרחבת מו"מ זה מעבר לחמשת התחומים".

חודש וחצי לאחר שנחתם ההסכם, לא התחיל המו"מ על העברת סמכויות מוקדמת. ראש הממשלה יצחק רבין, חוזר ומדגיש שלא נעבור לשלב הבא, עד שלא נהיה בטוחים שהפלסטינים מתפקדים "עשר". "בהסכם הוקצבו לנהל מו"מ, אז ננהל מו"מ כבוא העת", אומרים בלשכת ראש הממשלה.

רבין, כך נדמה, מבקש לצד התבססות השלטון הפלסטיני בעזה ויריחו, להדק את הקשר עם ירדן, כדי לחזק את הזיקה בין ירדן לשטחים. אפילו יהיה זה על חשבון תסיסה מסוימת של הפלסטינים. ראש הממשלה, אשר לאחר ההסכם עם הפלסטינים הודה שיש בו אלמנטים שיכולים להוביל למדינה פלסטינית, מנסה לבלום התפתחות זו באמצעות ירדן.

והכוונה לכך ניתן למצוא גם בהסכם עצמו. סעיף 16 להסכם קובע: "בהתאם לסעיף 12 של הצהרת העקרונות, יזמינו שני הצדדים להסכם את ממשלות ירדן ומצרים ליטול חלק בכינון הסדרי קישור ושיתוף פעולה נוספים בין ממשלת ישראל והנציגים הפלסטינים מצד אחד, לבין ממשלות ירדן ומצרים מהצד האחר, לעידוד שיתוף הפעולה ביניהם. הסדרים אלה יכללו כינונה של ועדה מתמדת". ועדה זו אמורה להכריע, בהסכמה, על העקרונות לשובם של אלה שעזבו את הגדה המערבית ב־67, ולקבוע את האמצעים הנחוצים למניעת שיבושים ואי סדרים.

עוד שותפים בירושלים

ירדן, מסתבר, אמורה למלא חלק חשוב בהסכם בינינו לבין הפלסטינים, וכך יש להבין את הפגישות בדרגים השונים שמתקיימות בין ישראלים לירדנים.

ישראל גם מבקשת לצמצם את הבלעדיות שמבקשים הפלסטינים על האחריות על המקומות הקדושים בירושלים. אמנם שר החוץ, בידיעה ובהסכמת ראש הממשלה נתן לערפאת התחייבות לגבי אחריותם של הפלסטינים למקומות הקדושים לנוצרים ולמוסלמים בירושלים, אבל מייד אחר כך הושג ההסכם עם הוותיקן, כשבמהלך המו"מ מובטח לוותיקן כי יהיה שותף בכל הקשור להסדרים לגבי המקומות הקדושים. כך בכך, התקיים דיון בקבינט על הצעדים שיש לנקוט להפסקת כל פעילות פוליטית מדינית בירושלים.

את פעולותיו של רבין מאז החתימה על ההסכם עם אש"ף, ניתן להגדיר כפעולות בלימה, שמטרתן למנוע מהפלסטינים לקבוע עובדות חדשות בשטח, עובדות שעלולות להשפיע על המציאות שתתהווה לקראת המו"מ על הסדר הקבע.

מונים חריגות

בירושלים, יש מי שמונה את החריגות של אש"ף מההסכם: ערפאת, אומרים, מכנה את עצמו נשיא פלסטין בניגוד להסכם, קורא לעזה ויריחו "מדינת פלסטין", ועוד. יחד עם זאת, אפשר גם למנות את הישגיהם: המשטרה הפלסטינית פועלת, הנהגת אש"ף מתחילה להגיע לשטחים ותופסת את רסן השלטון, והמאבקים בתוך המחנה הפלסטיני אינם כל כך נוראים כמו שחששו שיהיו, והם אפילו הצליחו, בעזרת ישראל, לגייס כספים לפתוח למימון פעילויות החודש הקרוב.

גורם מדיני בכיר אמר השבוע: "צריך להסתכל על העניין משני צדדים. האחד – מהם הלקחים שאנחנו צריכים ללמוד מהחודש וחצי האחרונים ולבצע את שנדרש, ומצד אחר, להבין שאי אפשר להעביר לערפאת עוד מאתיים אלף איש, כשהוא עדיין איננו מסוגל להאכיל אותם". גורם אחר הוסיף, כי "השלב הבא יארך שנים, שלא תהיינה לאף אחד אשליות בנושא".

לכל אדם יש חוג

צילו של רמון מרחף מעל כל המשברים, התהפוכות וההתארגנויות המתרחשים כעת במפלגת העבודה. נראה שכל אחד מחברי מרכז המפלגה שותף בחוג כלשהו. יש חוגים שמטרתם פוליטית־רעיונית, ויש המכוונים לקדם את האינטרסים של העומד בראשם ■■ נביאי חורבן במפלגת העבודה אומרים, שבינתיים רק קצה הקרחון של השבר במפלגה נראה על פני המים, ושהגלים החזקים שיתעוררו בחודשים הקרובים יעמידו בסכנה את שלמותה

יהודה צור

מפלגת העבודה נמצאת עתה בשעתה הקשה ביותר, מאז הצליחה למשוך לראשות הממשלה את יצחק רבין ולהרכיב קואליציה, לאחר גלות שלטונית של 15 שנה. למרות האתנחתות של ממשלת ליכוד לאומית, הרגישה שנים רבות, שהיא רחוקה ממוקדי ההכרעה האמיתיים וכי נמנע ממנה לקבוע את סדר היום הלאומי. והנה, פחות משנתיים לאחר שהגיעה למחוז חפצה, היא שרויה בשבר עמוק. אמנם בינתיים רק קצה הקרחון בולט מעל פני המים, אולם כולם מנבאים שבחודשים הבאים יהיו הגלים כה חזקים, עד שיעמידו בסכנה את שלמותה של המפלגה.

ייתכן שאלה רק תחזיות קודרות של נביאי חורבן במפלגת העבודה, העושים חשבונות פנימיים. אולם האמת היא, שהמפלגה נמצאת בשעה קשה ביותר, אמרו לנו השבוע גורמים בכירים במפלגה. הבחירות להסתדרות, אמרו, הקמת רשימת רמון המנצחת, חוק הבריאות שהתמהמה, והעובדה שאיש לא מצליח לכפות את דעתו על מורדים למיניהם, מגבירים את התחושה העמוקה שאין בעל בית, ושלנוכח התהפוכות הקשות לפתחה של המפלגה, על כל אחד לדאוג קודם כל לאינטרסים האישיים שלו.

השמיניה לפני הכרעה

במפלגה שוררת מבוכה גדלה והולכת לגבי הגישה שיש לנקוט, למשל, כלפי רשימת רמון. עד היום, מיטלטלת המפלגה בין שתי גישות. האחת אומרת, שרמון וחבריו הם בשר מבשרנו ויש לעשות הכל כדי להימנע מעימות איתם. הגישה הזאת גורסת, שיש להחליק את הניגודים הפורמליים ולהימנע מלקבוע חד־משמעית שרמון, פרץ ואביטל כבר אינם חברי מפלגה. יש להמשיך ולהחזיק את השלושה בסיעה בכנסת, ובכך למזער את הנזק שנגרם למפלגה בעקבות הבחירות להסתדרות. עמוק יותר בתוך השיקולים האלה מבצבצת בתת־מודע המפלגתי התחושה, שאסור לקרב את הקץ ביחסים עם רמון, כי הדבר רק יסייע לו לצבור יותר כוח ועוצמה על חשבון מפלגת העבודה, והיא היחידה העלולה להינזק.

גישה אחרת אומרת את ההפך, בניואנסים כאלה או אחרים. אנשים שונים במפלגה, כמו גדליה גל, סבורים שעוד בתקופה הקרובה תגיע שעת האמת, כאשר רמון, כמזכ"ל ההסתדרות, ייאלץ או ירצה להתעמת עם הממשלה בעניינים חיוניים.

המודאגים ביותר מן העימות האפשרי בין רמון למפלגת העבודה הם חברי השמיניה שעדיין נותרו במפלגת העבודה, לאחר ששלושה ממנה – רמון, פרץ ואביטל – עזבו אותה כדי להקים את רשימתם הנפרדת. יוסי ביילין נשמע השבוע מודאג ביותר. אמנם, הוא בורר את מילותיו בקפידה, אך אינו מסתיר את חרדתו מהדברים העלולים לקרות אם, חלילה, לא תקום סיעה משותפת למפלגת העבודה ולרשימת רמון בהסתדרות, כשלב ראשון. ביילין סבור שהקרע הזה, אם יפרוץ, יהיה חמור שבעתיים מכל הדברים שאירעו בחודשים האחרונים למפלגת העבודה. מקורבי ביילין אומרים, שלא המשא ומתן עם טוריה מדיר שינה מעיניו – כי הוא יודע שבמוקדם או במאוחר יקום הדבר ויהיה – אלא החשש מעימות בין מרכיביו השונים של ה"לייבור" הגדול.

השבוע דנו חברי השמיניה באפשרות שנראית כרגע מוחשית יותר – קואליציה בין רשימת רמון לבין הליכוד – מוצא אחרון ויחיד, אם ראש הממשלה לא יצליח לכפות את רצונו על גרשון גלמן מתל־אביב, יעקב דהן מעפולה ויתר מזכירי מועצות הפועלים, הסבורים שהאינטרסים שלהם קודמים לאלה של מפלגתם ושל ההסתדרות.

חבריו של רמון חוששים מאוד, שאם הקרע הזה בין רשימת רמון לבין מפלגת העבודה אכן יתרחש, יאלץ הדבר את חברי השמיניה לבחור מחנה באופן חד־משמעי, דבר שעד כה הצליחו להתחמק ממנו באלגנטיות ובתכססנות חיובית. אולם אם יקרה הדבר ואם לא, סבורים אנשים בשמיניה, שבסופו של דבר יקים רמון מפלגת מרכז, בסיוע החוק החדש לבחירה אישית של ראש הממשלה. סגן השר נואף מסלחה, חבר השמיניה, אמר השבוע, שלהערכתו הולך רמון למפלגת מרכז, שתהיה בסך הכל מפלגת מנדטים. לדבריו, יבקש רמון את אמון הציבור ברשימת ח"כים שהוא יעמוד בראשה, ומצד אחר, הוא וחבריו יבקשו לתמוך בראש הממשלה יצחק רבין לראשות הממשלה.

שמים רגליים לרמון

כך או אחרת, נראה שההתארגנויות בתוך מפלגת העבודה חורגות ומשפיעות גם על ההתרחשויות בתוך

אם ראש הממשלה לא יצליח לכפות את רצונו. גרשון גלמן

ההסתדרות. ברשימת רמון משוכנעים, שאנשיו של פרס עושים כל שביכולתם למנוע הקמת קואליציה הופכ[illegible] בהסתדרות, שתאפשר לרמון לממש את מדיניותו ובכך לצבור עוד יותר כוח במישור הלאומי – על חשבונם של גורמים שהיו מזוהים עם פרס, לאו דווקא בשמיניה אלא בין מתנגדיה, כמו קבוצת הברפלד בהסתדרות והמוכל זוילי.

השבוע אמרו גורמים בכירים במרצ, שהם לא יכולים להינתק מן המחשבה המטרידה, שניסים זווילי עושה את המינימום האפשרי כדי לממש את מדיניותו של יו"ר המפלגה, יצחק רבין, ואת החלטות המרכז והלשכה, ללכת לקואליציה עם רמון. אותם גורמים מעירים, שזווילי מופיע אמנם בפורומים שונים של ההסתדרות ואומר שיש ללכת עם רמון, אבל מייד מסייג את דבריו בכך, שהכל תלוי בשכנוע המתנגדים, וכי אין למפלגת העבודה כלים תוקפים לכפיית עמדותיה על מזכירי מועצות הפועלים.

גם מדיניותו העיקשת של הברפלד, המתכחשת למאמצי רבין להקים קואליציה עבודה־רמון, מוכיחה שלא מדובר בביטויים רגשיים או ברצון לנקמה, אלא יותר כמו ניסיון לבלום את התקדמותו של רמון ובעלי בריתו בתוך מפלגת העבודה.

אתמול בערב היה אמור להתקיים כנס האיחוד של החוגים היוניים במפלגת העבודה – חוג הכפר הירוק בראשותו של חגי מרום, וחוג משוב בראשותו של יוסי ביילין – החוגים מהם צמחה השמיניה המפורסמת, ואשר למעט ההבדלים הארגוניים וההתכנסויות הנפרדות, הם מהווים ממילא מסגרת רעיונית, מחשבתית והגותית אחת. "עכשיו", אמר השבוע חגי מרום, "הגיעה העת להקים חזית יונית דמוקרטית בתוך מפלגת העבודה. אנחנו רוצים לתת תשובה פוליטית ברורה לכל הרעיונות שצומחים במפלגה, כמו 'הדרך השלישית', הלובים למיניהם של הגולן והבקעה, 'דמה לישראל' ויתר הזרמים המרכזיים. הדברים יקבלו ביטוי ממשי בכנס".

חוגים אד־הוק

בינתיים לא טומן הימין במפלגת העבודה ידו בצלחת. "הדרך השלישית" אמנם ספגה את המכה הראשונה בדרכה לכבש את החוגים הניצים במפלגת העבודה, כאשר השר יעקב צור עזב את החוג מייד לאחר כינוסו הראשון, בטענה שהוא הפך לכלי של הליכוד והמפד"ל. אך אחרים, כמו ח"כ אלי גולדשמיט וגדליה גל, אומרים שהם ימשיכו בפעילות החוג, שישאב את כוחו מהציבור הרחב במפלגת העבודה. השניים היו בין יוזמי הפגישה הראשונה, שהתקיימה לפני כ־3 שבועות, בין חמישה ח"כים של מפלגת העבודה לבין 5 חכ"ים של הליכוד, בביתו של גל בכפר־ויתקין. למרות טענות של החוגים היוניים בעבודה, שהדבר רק פוגע במדיניות השלום של הממשלה, טוענים אנשי החמישיה הניצית של העבודה שההפך הוא הנכון. הם מתכוונים להיפגש בסוף השבוע הזה בביתו של ח"כ הליכוד מיכאל איתן בכוכב־יאיר, כדי להמשיך בניסיון למצות את המשותף ולראות אם אפשר לגשר על הפערים בעמדות פוליטיות ומדיניות.

גולדשמיט אומר, שאם יצליחו הוא וחבריו לשכנע אנשים בליכוד לתמוך בעמדות הממשלה בעניינים חיוניים – כמו המשך אחיזתה של ישראל בירושלים כולה, אי־ירידה מרמת הגולן ושלטון ישראלי בבקעת הירדן – הדבר רק יחזק את הממשלה ולא להפך, כפי שטוענים מתנגדי היוזמה הזאת.

לצד ההתארגנויות הגדולות, מתרחבת במפלגת העבודה התופעה של חוגים, שקמים לעתים אד־הוק, כדי לחזק מעמדו של העומד בראשם. לאחר שהשר משה שחל הודיע, שהוא פועל להקמת חוג שירכז בעיות מפלגתיות ומדיניות, ואשר מועד כינוסו הראשון טרם נקבע, בא תורו של המתמודד על תפקיד שר בממשלה, ח"כ רפי אדרי. הוא חש פגוע מכך, שמאמציו לקרב את ש"ס לקואליציה לא הוכתרו עד כה בהצלחה, בלשון המעטה. גם מינויו הכמעט ודאי של יוסי ביילין כשר ללא תיק בממשלה – אם וכאשר יסתיים המשא ומתן עם ש"ס – הגבירה את תחושת עלבונו של אדרי, המסתובב בחודשים האחרונים, על פי טענתו, עם הבטחה של ראש הממשלה למנותו לשר.

אדרי מצא בעל־ברית באחד מחברי הכנסת הבודדים אשר נותר ללא חוג, שלמה בוחבוט ממעלות. השניים יוזמים כינוס של תומכיהם במפלגת העבודה, שיתקיים כבר בשבוע הבא ויעסוק כמובן בעניינים מפלגתיים ומדיניים, כשגולת הכותרת היא תביעת משתתפיו למנות את אדרי כשר בממשלה.

כך או אחרת, ברור שבחודשים הקרובים ילכו המערכים הפוליטיים והבינמפלגתיים וילבשו צורה. השר יוסי שריד אמר השבוע בישיבת הנהלת מרצ, שרמז בתוכניתו של יו"ר מפ"ם, [illegible], לאיחוד מורה של מרצ, שיש ללכת לכיוון זה, כי הולכים ומתגבשים מערכים פוליטיים בארץ. לדבריו, כאשר תתגבש מרצ המאוחדת למפלגה אחת, יש להשאיר פתח רחב לגוש רביעי. הוא לא נקב בשמו, אולם מעל הכל ריחפה בישיבה דמותו של חיים רמון, המרחפת גם על כל יתר המשברים, ההתארגנויות, והחבורות במפלגת העבודה.

מתלבט על הגישה שיש לנקוט כלפי רשימת רמון. השבוע בכנסת, לקראת ההצבעה על חוק ביטוח בריאות (צילום: יצחק הררי)

מתלבט בין ירדן למצרים. ערפאת אצל מובארק השבוע (צילום: אי.פי)

היסוסיו של ערפאת, מתי וכיצד להגיע לביקור בשטחי האוטונומיה, נובעים משורה ארוכה של קשיים ■ ראשית, אין הוא רוצה לבוא בכיסים ריקים, ללא יכולת כספית לנהל את העניינים בדרך שהוא מבין ■ גם דרך הכניסה תצביע על הקשרים שבין הפלסטינים לבין ירדן ומצרים. אם יבוא ליריחו דרך גשר אלנבי — ייתן בכך חיזוק למערכת היחסים שלו עם ירדן, ואם יבוא דרך רפיח, יבטא עדיפות ביחסיו עם מצרים, על חשבון ירדן

ביקור קצר ומסובך

פנחס עוברי

הדרך שבה מתקין עצמו מנהיג אש"ף יאסר ערפאת במסדרון לפני שייכנס לטרקלין, כלומר, לשטחים, אופיינית לגישתו הכללית לתהליך השלום: ללא שמחה, ללא אופוריה, תוך חששות וחשדות. [illegible] ברור שבקרוב יגיע לשטחים. ייתכן שכבר [illegible] אם כי, לא בטוח שיהיה זה אירוע סוחף, שיזכיר [illegible] של הנשיא סאדאת בירושלים ב־1977. כך או כך, הביקור הקצר ימחיש את העובדה שמנהיג אש"ף [illegible] להשתקע בשטחים השתקעות של קבע, [illegible] הקמה של המינהל הפלסטיני עדיין [illegible] על כלימה.

[illegible] להבין את היסוסיו של ערפאת, יש להבין את [illegible] הגדול שבהם הוא מה שערפאת עצמו אומר: אין [illegible] לבוא בכיסים ריקים, ללא יכולת כספית לנהל [illegible] בדרך שהוא מבין. ביקורו אצל המלך פאהד [illegible] את המידות הכלכליים להם ציפה, והסיוע שעליו [illegible] בשבוע שעבר, בסך כעשרה מיליון דולר, [illegible] לעג לרש, העולה בקנה אחד עם מסגרת [illegible] שהיא מעניקה לפלסטינים אחרי משבר [illegible] הסכמתה לממן חלק מהעברת צבא השחרור [illegible] לשטחים גם היא יכולה להיחשב כיציאה ידי [illegible], ולא להירתמות ממשית להצלחת האוטונומיה [illegible] בשטחים. הרושם הוא, שהיקף הסיוע שהיא [illegible] עדיין גבוה יותר מהסיוע לאש"ף.

הכל תלוי בסיוע

[illegible] לאפשר לערפאת לרדת את והחלטתו לבוא לביקור, [illegible] מעניקות הסיוע להעריש 42 מיליון דולר [illegible] על מנת לממן את הוצאות תשלומת [illegible] אבל לא נראה שערפאת התרשם מהצעד הזה, [illegible] להעמיד לרשותו סכומים ממשיים, שבהם [illegible] את שלטונו בשטחי האוטונומיה. נראה כי [illegible] ללכת לקראתו יותר ממעניקות הסיוע, [illegible] במידת מה את ארצות הברית.

[illegible] קשור במערכת היחסים הפנימית באש"ף, [illegible] להיכנס לאוטונומיה תוך הפגנת כוח [illegible], כשהוא מלווה בידי מיישרי פתח [illegible] ההיסטוריות של הארגון, כניסתו לשטחי [illegible] עלולה לשדר סימנים של חולשה, [illegible] עתה כבר ברור, שאבו מאזן ופארוק [illegible] אליה למסלול בשטחים, כל אחד [illegible] ובעניין הזה אין הרבה מה לעשות. עיקר [illegible] היום על ליבו של ארגון פתח הקלאסי שיבוא עימו לשטחים, והסכמת הארגון תלויה בהכרעה לגבי מהותה של הסמכות הלאומית הפלסטינית בשטחים.

פתח דורש להאפיל על הסמכות הזאת, ולא להתפרק עם הקמתה. חוגי אבו מאזן דורשים את ההיפך, וזהו הרקע האמיתי לזימונם של מפקד המשטרה הפלסטינית, נאסר יוסוף, ושל מפקד השב"כ הפלסטיני בגדה, ג'יבריל רג'וב, לתוניס בסוף השבוע. כזכור, את הודעותיו בעזה פירסם נאסר יוסוף בשם הסמכות הלאומית בלבד, וחדל להזכיר את אש"ף, פתח או מוסדות הארגון האחרים. גם רג'וב דיבר בשם הסמכות הלאומית, והודיע כי הוא מחויב בנאמנות לה. כאשר משווים את גישתם לניסוחים של ערפאת, ההבדל בולט מאוד: ערפאת מקדים לסמכות הלאומית הפלסטינית את הוועד הפועל של אש"ף, באופן המדגיש את עדיפות הוועד הפועל על המוסד החדש.

מינוים של נאסר יוסוף ושל ג'יבריל רג'וב היה בעייתי מלכתחילה לגבי הפתח: יוסוף, מכיוון שהוא נאמנו של אבו מאזן; רג'וב, מכיוון שתמך בוועדות הפוליטיות בשטחים, שהן הקאדרים של פתח בשטחים לעומת הארגון בתוניס, והתקרבו מאוד לעמדות של אבו מאזן. אין להוציא מכלל אפשרות כי זימונם של השנים – יחד עם מפקד המשטרה בעזה, זיאד אל־אטרש לתוניס, מקדים את החלפתם. הסיבות שצוינו השבוע, הכרזותיו של רג'וב, או ההסכם של נאסר יוסוף עם ישראל בעניין שחרור האסירים, הן יותר עילות מאשר הבסיס האמיתי לוויכוח בתוניס בקשר ליחסי הגומלין בין פתח לבין הסמכות הלאומית, ויכוח המקשה על ראשי פתח מלהצטרף לערפאת בביקורו. זימונם של יוסוף ורג'וב נועד להקל על ראשי פתח להחליט להצטרף לערפאת בביקורו.

מאיזה שער להיכנס

אבל אלה רק שניים מהמכשולים במסלול של ערפאת. יש גם הכמה בין־ערביים חשובים. הדרך שבה ייכנס תבטא את מערכת הקשרים שבין הפלסטינים לבין השכנות: ירדן ומצרים. מכיוון שהשתיים עדיין נמצאות בראשית תהליך התפייסות ביניהן, יש חשיבות רבה לשאלה, מאיזה שער ייכנס ערפאת: הירדני או המצרי. כניסתו דרך גשר אלנבי תבטא את מערכת היחסים המיוחדת בין אש"ף לירדן, ואם ייכנס דרך רפיח, יבטא הדבר את העדיפות ביחסי מצרים עם הפלסטינים, על חשבון ירדן.

בכל הידוע, את המגעים הראשוניים קיים ערפאת עם ירדן, שכן הקשר בין השטחים לירדן הרבה יותר טבעי מהקשר עם מצרים. אבל המגעים בין אש"ף לירדן התאפיינו מאז הסכמי אוסלו במערכת יחסים עכורה, מסך של איפול נמתח עליהם, ומהמעט שנודע, מתברר שירדן איננה מוכנה לאפשר לערפאת לבצע תהלוכת ניצחון מרבת עמון ליריחו. הפגנה פלסטינית כזאת נתפסת כבעייתית מאוד מבחינת מעמד הפלסטינים בגדה המזרחית, ואחרי טקס חתימת ההסכמים בקהיר, מתקשים שירותי הביטחון של ירדן להסכים לאירוע שעלול להתפתח לכיוונים בלתי צפויים. שיקולים דומים הניעו את ירדן, כאשר מנעה מערפאת לבוא לירדן בנובמבר לפני שנה, בעיצומה של מערכת הבחירות לפרלמנט. מכיוון שערפאת לא מוכן לבוא ליריחו כמתגנב יחידים, עלו מגעיו עם ירדן על שרטון, וכרגע, נראית כניסתו לעזה דרך רפיח מעשית יותר. אלא שלדרך זו יהיו השלכות מרחיקות לכת על מערכת יחסיו עם ירדן בעתיד הקרוב, ולא לטובה.

טיב הכניסה דרך הגשרים בעייתית גם מבחינת ישראל. גם אחרי חתימת ההסכמים, עמדתו של ערפאת בעניין השוטר והדגל הפלסטיני בגשרים ידועה. ערפאת לא יעבור ללא שוטר פלסטיני שיקבל את פניו, ורק אחרי שתסולק הנוכחות הישראלית מדרכו – גם הבלתי נראית. ישראל, לעומת זאת, איננה מוכנה למלא את דרישת ערפאת, ומכאן הידיעות על כוונתו לקפוץ מעל הגשרים במסוק. צעד זה יפתור אולי את בעייתו האישית, אבל מה באשר לשאר אלף ממפקדי אש"ף שהוא מבקש להעביר עימו? האם יימצאו די מסוקים להעביר את כולם? ובכלל, היכן ישתכנו מלוויו הרבים בימי הביקור? עד רגע זה לא נעשו שום סידורים להתמודד עם הבעיה.

אבל הבעיות סביב ביקורו של ערפאת אינן צריכות להסיט את תשומת הלב מהעיקר: ערפאת יבוא, כיוון שזהו הצעד לו הוא מחויב אחרי חתימת ההסכמים.

מערך פרו־ירדני

המתיחות הנסתרת עם ירדן כבר מביאה להתפתחויות חשובות בהיערכות הכוחות בשטחים. רבות דובר השבוע על מעמדם של המוסדות הפלסטיניים במזרח ירושלים, ובראשם אוריינט האוס. התייחסותה של ישראל למוסדות של פייסל חוסייני היתה כאל מוסדות אש"ף, וכאל שלוחה של הסמכות הלאומית ביריחו כחלק ממאבק של אש"ף בישראל ובירדן על מעמדו בירושלים. כחלק מההיערכות הזאת, דובר בישראל על הזמנתו של המלך חוסיין לירושלים, כמהלך מקדים לביקורו של ערפאת.

ישראל מעדיפה לבוא לידי הבנה עם ירדן על ירושלים ולא עם אש"ף, ובמסגרת ההערכה הזאת, היא מוכנה לפעול גם נגד אוריינט האוס. אלא שהאמת, למרבה ההפתעה, כמעט הוכחה) אוריינט האוס הפך חלק מהמערך הפרו־ירדני בירושלים, תוצאה טבעית מחיזוק היחסים בין המשלחת הפלסטינית הישנה לבין רבת עמון. כאשר הסביר שר החוץ, שמעון פרס, את אשר מכתבו לעמיתו הנורווגי, יורגן הולסט, הוא קבע כי בין המוסדות שמעמדם מובטח, נמצא הוואקף המוסלמי. מה שנעלם מעיני ישראל הוא שבכינוס שערך חוסייני באוריינט האוס לפני כשבועיים, אורחיו העיקריים היו אנשי הוואקף הפרו־ירדני, ואנשי לשכת המסחר הפרו־ירדנית. דובר על שיתוף פעולה מתרחב עם הוואקף, ואותה "ממשלת צללים" מפורסמת איננה אלא היערכות חדשה בין אוריינט האוס לוואקף, על מנת להקים "ועדת ירושלים" פלסטינית חדשה, שיהיה בה משום חיזוק לשני הצדדים. כלומר, צעד שעולה בקנה אחד עם המדיניות הישראלית ללכת עם ירדן בעניין ירושלים.

אם יתפתחו הדברים בכיוון הזה, יש לצפות שחוסייני יתפטר מחברותו בסמכות הלאומית, על מנת לחזק את הקשר עם תומכי ירדן במזרח ירושלים, מול הסמכות הלאומית של אש"ף. הדבר יעמיד את ישראל בפני דילמה, שכן היא מעוניינת לתמוך באש"ף ובסמכות הלאומית בכל מה שקשור באיזורי האוטונומיה, אבל לתמוך בירדן בכל מה שקשור במעמדה בירושלים. הברירה שעומדת בפני חוסייני תחייב אותו לפרוש מהסמכות הלאומית ולהחליש אותה, על מנת לחזק את ההיערכות המשותפת שלו עם ירדן בירושלים. התחושת הקשר של חוסייני עם ירדן עשויה לחייב מלווה בחידוד המסרים הפוליטיים של אוריינט האוס כמוסד שאיננו קשור ישירות באש"ף, ולפיכך, אפשר לצפות להודעה של חוסייני על התפטרות ממוסדות אש"ף, תוך המשך השתייכותו לארגון ללא קשר מוסדי, כרוח המסרים של הוועדות הפוליטיות. אגב כך, יתגלה עוד קושי בארגון כניסתו של ערפאת: הצורך שלו לבקר בירושלים, בניגוד להמלצת גורמי הביטחון של ישראל.

אם ייאלץ ערפאת להיכנס דרך עזה, הוא עלול להיתקל בקושי נוסף, שיכול להיחסך אילו נכנס דרך יריחו: קבלת הפנים ברצועה עלולה להתברר כבעייתית בגלל כוחו המיוחד של החמאס. ערפאת ייאלץ להעביר מסרים לחמאס על מנת לנטרל את התנגדות החמאס לביקור. ביריחו, לעומת זאת, הוא עשוי לזכות בקבלת פנים חייכנית, שתאפשר לו להעביר מסרים של שלום, ובכלל, על סמך דברים שנמסרו ל"על המשמר" מגורמים פלסטיניים שונים, בין היתר, מפי חבר הסמכות הלאומית, עזמי שעייבי בראיון לחותם, מרכז הכובד של הסמכות הלאומית יהיה בעזה, ולא ביריחו. מקורות בפתח אמרו קודם לכן, כי ערפאת יקים לשכה קדמית באל־עריש, על מנת לנהל את עזה בלי להיות חשוף ללחצים פנימיים. ההחלטה הזאת תעמיק את הקשר עם מצרים, אבל תנמיך את היחסים עם ירדן.

יש לשער כי ערפאת יעשה מאמץ נוסף להסדיר את יחסיו עם ההאשמים. אם ייכשל – הוא יבוא דרך שערי מצרים, מה שיבטא שלב נוסף בהידרדרות יחסיו עם חוסיין מלך ירדן.

מירוץ טילים

למרות הצלחת הניסוי האחרון בשילוח החץ, עדיין תלוי עתידו לא מעט בהצלחת הטיל האמריקאי המקביל ■ בחברת לוקהיד אומרים, שהמערכת שלהם תעמוד על הרגליים כבר ב־1997, עם אותם ביצועים כמו החץ, ואף טובים יותר ■ מבחינת פרויקט החץ, זה אומר לא רק הפסקת המימון, אלא גם אפשרות שהמערכת המבצעית בארץ תעדיף את הטיל האמריקאי

אהרן קליין

העתיד תלוי ביכולת הטיל האמריקאי. שיגור החץ

אחד הנעלמים הגדולים בהקשר לעתידו של פרויקט הטיל נגד טילים, החץ, הוא בעיית המשך המימון של הפרויקט, שיבלע עוד כ־400־500 מיליון דולר בחמש השנים הבאות. השאלה היא, האם ימשיכו האמריקאים לממן אותו. נכון לעכשיו, מפעיל הלובי הישראלי בארה"ב את קשריו בקונגרס, כדי לשכנע את בית הנבחרים להמשיך במימון. הכסף לשלב הראשון והשני של פיתוח החץ, כ־72 אחוז מהעלויות, ייגמר כבר בראשית 95. ומדובר במימון בשקלים בלבד. כלומר, אך ורק מימון ישראלי, שיכביד על מערכת הביטחון ויעמיד בסימן שאלה את המשכו.

54 מיליון דולר, שתרמו האמריקאים להמשך הפרויקט בשבועות האחרונים, מעוררים תקוות רבות בקרב ראשי התעשייה האווירית ומערכת הביטחון. הכסף יועבר למימון "חץ 2" והמערכת התומכת בו.

לא מהמרים על פרויקט אחד

בעיות המימון פוגעות כל הזמן בניהול הפרויקט. לא מכבר, נאלצו במשרד הביטחון ובאישור ראש הממשלה, להסתפק בפיתוח מכ"ם בקרת אש בלבד, בלי לפתח מכ"ם התראה לטווחים גדולים, הנדרשים כחלק מהפרויקט לאיתור שיגור טילים במדינות הפריפריה כאירן ועירק. הדקות הבודדות בהן עף הטיל במהירות של שני ק"מ לשנייה, חשובות ומאפשרות את הכנת אזרחי המדינה מחד גיסא, ואת מערכת החץ, מאידך גיסא. מכ"ם התראה כזה קיים בשוק העולמי. אין צורך לפתח אותו, אלא לכל היותר, להתאימו לצרכים ואולי לשפרו.

מכ"ם כזה של חברת רייטאון מופעל על ידי צבא ארה"ב מול חופי קובה כבר הרבה שנים. מחירו בין 100 ל־150 מיליון דולר, ולזה כבר אין כסף במערכת הביטחון.

לכן, עתידו של החץ תלוי גם בהצלחתו של הטיל האמריקאי המקביל ליירוט טילים, "התאאד". הטיל אותו מפתחת חברת לוקהיד האמריקאית, מיועד אף הוא לטווחים של עד 150 ק"מ, והתחלת פיתוחו החלה הרבה אחרי החץ. החיפוש הנואש של האמריקאים אחר טכנולוגיות ליירוט טילים במסגרת האס.די.איי הוביל לשותפות אמריקאית בפיתוח החץ, לצורך קבלת הטכנולוגיות. כניסת חברת לוקהיד לתחום עם טיל התאאד וביטול ה־אס.די.איי, הובילה לפקפוקים רבים בארה"ב, באשר להמשך הצורך בתמיכה בפיתוח טיל החץ.

אבל, אומרים גורמים בכירים המכירים את מערכת קבלת ההחלטות של הממשל האמריקאי – בהחלט ייתכן שהאמריקאים ימשיכו להשקיע בפיתוח החץ. האמריקאים כעיקרון, לא נוהגים להמר על פרויקט אחד בהיקפים גדולים כל כך של עלויות פיתוח. החשש לקריסת פרויקט בסדר גודל כזה הובילה אותם לאורך השנים, לתמוך בפרויקט משני כאלטרנטיבה לפרויקט העיקרי, ובמקרה דנן, התאאד.

אם הדולרים יהיו זמינים

בלוקהיד מצהירים, כי המערכת תעמוד על הרגליים כבר ב־1997, עם אותם ביצועים כמו החץ, ואף טובים יותר. את התאאד מפתחים על פי הקונצפט של HIT TO KILL, כלומר, פגיעת הטיל המיירט בטיל המטרה, לא באמצעות פיצוץ קירבה, אלא תוך פגיעה פיסית, שהסטייה ממנה היא עד למרחק של מטר. "זה הימור אדיר, אבל אם יצליח, תהיה זו פריצת דרך אדירה בתחום ההנחיה והביות של טילים, ממש מהפיכה". הצלחה בניסויי הירי הראשוניים של טיל התאאד תפגע בסיכוייו של החץ. בניסוי בראשית השבוע, התפוצץ טיל המטרה בשל הקירבה הרבה לטיל המיירט, שהגיע למרחק עשרות בודדות של מטרים. בהחלט מדובר בהישג משמעותי, אך הקונצפט של החץ שונה באופן עקרוני משל התאאד.

הפגיעה בפרויקט החץ תהיה לא רק בתחום המימון, אלא גם באפשרות העתידית לרכוש אותו כמערכת מבצעית על ידי מערכת הביטחון הישראלית. טיל התאאד שיפותח בשביצועיו מקבילים לחץ, ואף טובים יותר, יוביל את מערכת הביטחון לניסיון להצטייד דווקא בו. "אם הדולרים יהיו זמינים במסגרת הסיוע הצבאי האמריקאי, יהיה קל יותר להשקיע בתאאד. שקלים תמיד קשה יותר להוציא", אומר גורם בכיר במערכת הביטחון.

על מנת להבהיר עוד יותר את בעיות המימון, נאמר כי עלותו הצפויה של טיל חץ היא כמיליון דולר. כן השיגור, שמרביתו יהיה מוכן כנראה כבר בראשית 95, לקראת הניסוי הראשון בחץ 2, מה שיאפשר לראשונה ירי מהיבשה – יעלה כחצי מיליון דולר. עלות סוללה שלמה מגיעה ל־150 מיליון דולר, ולהגנת ישראל צריך קצת יותר מאחת. עלות הפיתוח מוערכת ביותר ממיליארד דולר, שמתוכם, לדברי מנכ"ל התעשייה האווירית משה קרת, כבר הוצאו.

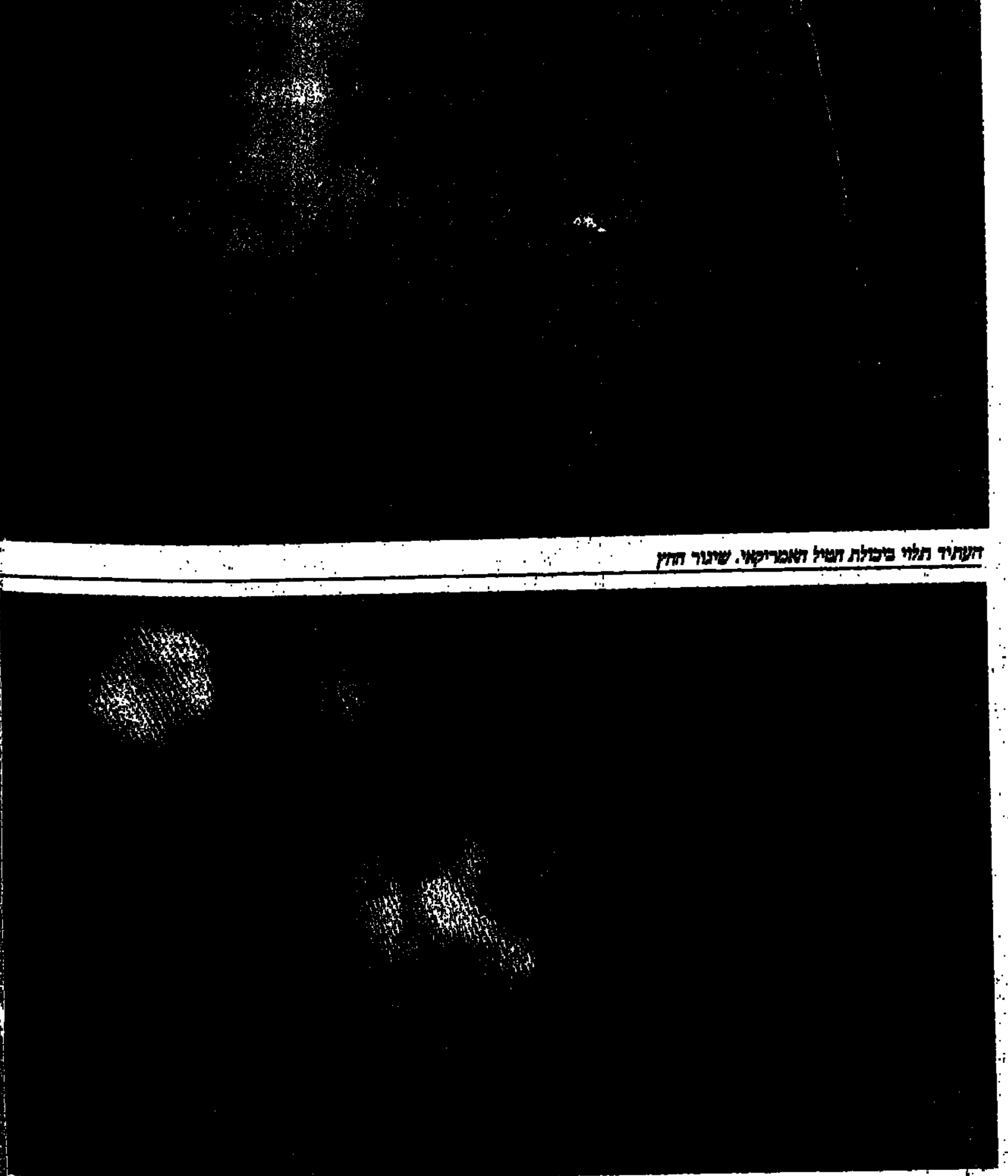
בהחלט הישג משמעותי. החץ פוגע בטיל המטרה (צילומים: התעשייה האווירית)

בן דרור ימיני

נציג הציבור הנאור

חיפוש במילון לא חילץ אותי מהמצוקה. ניסיתי לברר מהו "נאור" ומהי "נאורות". לא מצאתי תשובות ברורות, שיבהירו את התמונה. "משכיל, בעל השכלה, בן תרבות", נכתב במילון, אבל כל איש נאור יטען שההגדרה מאוד לא מספקת. "מי שנתחנך ברוח אחת האומות הנאורות באירופה", גרס אחד העם, עד שבאו ימים קשים, שהוא לא ידעם, והראו לנו שאומות נאורות באירופה, ואוניברסיטאות מעולות שבמעולות, הצמיחו מפלצות אנושיות.

ניסיתי למצוא את התשובה אצל חברים. תמצית הדברים היא: האדם הנאור הוא אדם משכיל שדוגל בזכויות הפרט, בהשקפת עולם ליברלית, פלורליסטית, סובלנית, חילונית ויונית. לעתים, גם אדם דתי וימני יכול להיות נאור, בתנאי שהוא לא פנאט.

אבל ההגדרה הזאת ממש לא מספקת. האם ד"ר בנימין בגין, איש משכיל ללא ספק, המתנסח ברהיטות, הוא איש נאור, למרות עמדותיו הפוליטיות? האם פרופ' לייבוביץ', שלא סובל מסובלנות מוגזמת, הוא איש נאור? והאם נאור הוא מי שהולך עם עגיל באוזן? האם נאור הוא מי שתומך ביחסי מין מחוץ לנישואין? לפני הנישואין? ואם כן, האם כל המרבה הוא יותר נאור? ואפשר להמשיך ולהקשות, ובעיקר להוכיח שהנאורות נשארת מושג עמום ומעורפל, שנדמה שהוא ברור, אבל הוא רחוק מלהיות כזה.

הנאורות הפכה למלת קוד, שכולנו חוטאים בשימוש בה, בלי לומר בדיוק למה הכוונה. כך שיש בעיה עם המושג הזה. שהרי הנאורות היא גם מושג מעמדי. יש בנאורים גם צביעות, גם התחסדות, גם סדר עדיפויות ערכי שהם קובעים לעצמם, כמו, למשל, העדפה של זכויות פרט ואדם על פני זכויות חברתיות, שכוללות זכויות עובדים. וסדר העדיפויות של הנאורים הוא, כנראה, פונקציה של המקום בו הם יושבים בסולם החברתי. וזה בכלל לא מקרה שאצלנו נחשבים גם המילטון פרידמניסטים הקיצוניים, שהם השמרנים שבשמרנים, לאנשים נאורים, משום שהם תומכים בהפרטה, בשוק עבודה גמיש, בשוק חופשי. ומי שתומך, אוי לבושה, בהתאגדות עובדים חזקה, ובזכויות חברתיות, הוא אנכרוניסט ובולשביק. והוא הרבה פחות נאור.

כך שעם כל הכבוד לכל מה שכל מיני אנשים חושבים, או משערים, או מתכוונים, הרי שהמושג נותר מאוד לא ברור. ומסיבות שיובהרו להלן, יתברר שלא בדיון פילוסופי מדובר, ובעידן החדש, כדאי שנדע מיהו נאור.

צלם בהיכל

לא הייתי טורח למצוא את ההגדרה הנכונה, אם לא היה חודר המושג הזה אל היכל הקודש של המשפט. חייב שופט לשקול את הכרעתו גם לפי הדרך שבה תתקבל על ידי הציבור הנאור, כתב השופט אהרן ברק באחד מפסקי הדין שלו. ומאז ש"הציבור הנאור" הפך למושג השייך לשיקול הדעת המשפטי, כדאי מאוד לדעת מה זה בדיוק אומר, כדי שנדע גם אנחנו, ההדיוטות, כיצד רוצה בית המשפט העליון שננהג, ולא נסטה, חלילה, מדרך הנאורים.

נאורות בהיכל המשפט, עם כל הכבוד לשופט ברק, היא כמעט כמו צלם בהיכל. בטוחני שכוונתו של השופט העליון ברק נכונה וטובה. אבל זה לא מוריד מאומה מהסכנה. שהרי נאורות, בנוסף לכל מיני דברים אחרים, היא דרך המאפיינת קבוצה מסוימת בציבור. הקבוצה הזאת, כמו כל מיני קבוצות אחרות, יכולה להתאגד, לרוץ בבחירות ולזכות בכמה מושבים בכנסת. ואולי יש כבר נציגות נכבדה בכנסת לנאורים, גם אם הם לא רצו תחת כותרת של נאורים. ובכנסת ישראל נאבקים הנאורים, כמו כל מיני קבוצות אחרות, שנחשבות לפחות נאורות, על הכנסת הערכיות שלהם לספר החוקים.

החוק לשימור הנאורים

וכאן צריך לעשות הפסקה קטנה, כדי להבין את הסכנה. הנאורים, בעקבות גל הביקורת על מינויים פוליטיים, הצליחו להכניס לספר החוקים חוק, שלפיו לצמרת השירות הציבורי יוכלו להתמנות רק אנשים בעלי השכלה אקדמית. נשמע טוב ויפה, אבל גם מאוד מסוכן. שהרי החוק הזה, מעבר למסווה האוניברסלי והנאור שלו, הוא גם חוק מעמדי, במסגרת שימור האינטרסים של קבוצת הנאורים. לפי החוק הזה, אחד כמו איתן סולמי, שהיה מנכ"ל מצוין בעמידר, לא יוכל להיות מנכ"ל. וכמוהו גם שורה שלמה של צעירים, מוכשרים יותר ומוכשרים פחות, שלא רכשו השכלה אקדמית. ולגמרי במקרה, הצעירים הללו הם תמיד מהפריפריות. בא חוק הנאורים הזה והתיר לבעלי ההשכלה האקדמית, ולהם בלבד, את היכולת למוביליות חברתית. וכך יכול בחור צעיר, ילד שמנת מצפון תל־אביב, בוגר אוניברסיטה, להיות מנכ"ל חברה כלכלית ענקית. זה בכלל לא חשוב שהוא בסך הכל בוגר החוג להיסטוריה של עם ישראל, והניסיון שלו בניהול מערכות כלכליות שואף לאפס. זה מקרה אמיתי. אם הוא היה צריך להתמודד מול סולמי, הוא היה זוכה, וסולמי היה נכשל.

אם חוק הנאורים הזה הוא לא חוק לשימור האינטרסים של הנאורים, אז אני צנצנת.

שופט או שחקן?

הכנסת, כאמור, היא זירת המאבק על ערכים שונים, על נורמות שונות, בין המפלגות השונות, המייצגות אינטרסים שונים ומנוגדים. והנאורים, לפעמים הם מצליחים יותר, ולפעמים הם מצליחים פחות. המאבק שלהם הוא לגיטימי, בדיוק כמו שהמאבק של ש"ס, למען חקיקה דתית מסוימת, הוא מאבק לגיטימי. אין שום חוק, ברוך השם, נגד ניהול מאבק נגד נסיעה בשבת או אכילת חזיר, למרות שהמאבק הזה לא נחשב לדגל של הנאורים.

הכל היה יכול להיות טוב ויפה, במסגרת כללי המשחק, עד שבא בית המשפט ושבר אותם. בא כבוד השופט ברק, האיש המסמל והמוביל את הקו החדש, ואומר במפורש שהוא נותן עדיפות לציבור הנאור.

סליחה, כבוד השופט, אבל מי שמך? הרי אתה אמור להיות צמוד לחוק, ולו בלבד. שהרי החוק הוא נקודת האיזון שיוצרים האינטרסים המנוגדים בכנסת. החוק הוא לא ערך עליון. החוק הוא פשרה, ופשרה בלבד, והדווקא משום כך כולנו חייבים בכבודו, כל זמן שהוא לא מאלץ אותנו לעשות, או להימנע מלעשות, משהו שרגל שחור־מגף מעליו.

השופטים, יסלח לי השופט ברק, חייבים להשאיר את עמדותיהם בבית, לפחות להשתדל. האחד יכול לתמוך בארץ ישראל השלמה, השני בסוציאליזם דוגמטי, השלישי בדת ישראל והרביעי בזכויות הפרט. ומה שמחייב אותם אמור להיות ספר החוקים, וזה

הכניס את "הציבור הנאור" לשיקול הדעת המשפטי. השופט אהרן ברק (צילום: [illegible])

כולל את חוק כבוד האדם, גם במשמעות הרחבה, אולי רחבה מדי, שמייחס לו השופט ברק.

הציבור הנאור, עם כל הכבוד, הוא שחקן במגרש. וזה בכלל לא חשוב שברוב המקרים, למרות חוסר ההזדהות, גם אני תומך דווקא בשחקן הזה. אבל אני ארגיש מאוד לא נוח, אם יתברר שהשופט קבע עמדה מראש, לטובת שחקן מסוים. בחשבון הארוך, אין לי ספק, שההעדפה הזאת לא תחזק את שלטון החוק. החוקים, צריך להזכיר ולשוב ולהזכיר, הם תוצאה של פשרה. לפעמים זו פשרה עלובה ומאוסה ומעצבנת, ולפעמים זו תוצאה של מקח וממכר מאוד מכוערים. אבל זו בדיוק מהות הדמוקרטיה.

אין שום סיבה לתת יתרון ל"ציבור הנאור", ולא רק משום שלא תמיד ברור מה זה בדיוק, כשם שאין סיבה לתת יתרון ל"ציבור הנאמן לעמו, למולדתו ולארצו". ובקונסטלציה שלטונית מסוימת, לך תדע, יבוא שלטון שיימאס לו מהשופט ברק, והוא ימנה שופטים הידועים באהבתם הגדולה לערכי מולדת וארץ.

מבוססים על תקן נאורים

אפשר להוסיף שהסכנה אמיתית, משום שיש כבר מחקר אחד, של פרופ' רות בן־ישראל, שמצביע על כך שמערכת השפיטה נוטה בשנים האחרונות יותר ויותר לקבל עמדות של מעסיקים ומנהלים, ופחות של עובדים. אולי יש מי שחושב, שהראשונים שייכים או קרובים למעמד הנאורים, לערמת האחרונים. וזה יכול להוביל למסקנה, ש"הציבור הנאור" הוא גם "הציבור המבוסס". ומסקנה כזאת אפשר להסיק, גם אם סמוכני ובטוחני שלא לכך התכוון השופט המכובד ברק. וכוונתו הטובה עדיין לא מסירה ממנו את האחריות לתהליכים, שבעיניים מסוימות הם מסוכנים.

נצחון פירוס

הדברים הללו נכתבים, כמובן, גם על רקע הפסיקה מהשבוע האחרון, המשווה את מעמד הזרמים הלא אורתודוקסים למעמד הזרם האורתודוקסי, לפחות במה שקשור לתקצוב.

בטווח הקצר, נדמה שיש כאן עוד ניצחון לציבור הנאור. אבל בחשבון הארוך, זו עלולה להיות בכייה לדורות. שהרי הניצחון הזה מעמיד על הרגליים האחוריות את אותם מחוקקים, נבחרי ציבור, שדעתם לא נוחה מפסיקת בית המשפט העליון, בכל שהיא נראית כמושפעת משיקולים זרים, ולא מספר החוקים. והצדק הרי צריך לא רק להיעשות, אלא גם להיראות. ואם חלק מהציבור חושש שהצדק לא נראה, אז יש בעיה.

והבעיה מחמירה, משום שרק לפני שנתיים הסתפקה ש"ס בחקיקה הדתית הקיימת ובסטטוס קוו הקיים בענייני דת ומדינה. אלא שעברו שנתיים, שבהן המשיכה ואף הקצינה מגמת החקיקה השיפוטית, בניצוחו של ברק. יש מי שיאמר: איזה יופי, עוד ניצחון של הציבור הנאור. אלא שהניצחון הזה עלול לגרום לתגובת שרשרת. כבר עכשיו טוענת ש"ס, ובצדק, שבית המשפט הוא שמשנה את הסטטוס קוו, ולכן יש צורך בחקיקה שתחייב את בית המשפט לקיים את הסטטוס קוו. בקונסטלציה הקיימת אין סיכוי, כנראה, שדרישות ש"ס ייענו. "חוק אלג'יריה" לא ייחקק. אבל עצם הדרישה לחוק הזה, למי שלא שם לב, נובעת מהתפיסה הרחבה של בית המשפט העליון. אם היה בית המשפט העליון מרסן את עצמו, בלי שום העדפה לציבור הנאור, לא היה צורך בשום חקיקה נוספת.

וזו רק ההתחלה. החזית עכשיו היא בין חלק מהמחוקקים לבין בית המשפט העליון, המצטייר כנציג הציבור הנאור. בעתיד, אולי אחרי הבחירות הקרובות, תשתנה הקונסטלציה הפוליטית, ו"חוק אלג'יריה", חוק מסוכן, עלול לעבור. לא המערכת הפוליטית תהיה אחראית, אלא מי שרצה לתפוס הרבה, להעדיף את "הציבור הנאור", וגרם לכך שפוליטיקאים יקומו לרסנו.

ואז מה יקרה? האם יבטל בית המשפט חקיקה של הכנסת, כפי שכבר רמז השופט ברק בדברים שנשא לאחרונה? האם תחל מלחמת הרשות השופטת ברשות המחוקקת? האם המאבק שמתחיל להסתמן בין מפלגות פוליטיות לבין בית המשפט העליון אינו בבחינת סכנה ממשית לשלטון החוק, גם אם האש עדיין לא בוערת? האם שלטון החוק יתחזק כתוצאה מהתהליך שהולך ומתגבש?

האופוזיציה של השם היהודי

פרופ' אבי רביצקי, מרצה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטה העברית, מגלה סימפטיה מהולה בדאגה כלפי חסידי חב"ד, שמנהיגם נפטר השבוע. החשש האמיתי שלו הוא דווקא מחסידי סאטמר

גלעד פדבה

השבוע התחתן בחור אחד, שהיה פעם ב"שומר הצעיר" וחזר בתשובה, הצטרף לחסידי סאטמר והפך למעריץ נלהב של "נטורי קרתא". הסאטמרים הרשו לרב חיים דרוקמן לשאת דברי ברכה באותה חתונה, למרות שהוא מתנחל ציוני. החתן הנרגש התעקש על כך. הוא הסביר לחבריו, שדרוקמן פתח בפניו את הדרך לחזרה בתשובה. רק בשלב מאוחר יותר של הטרנספורמציה הגיע הבחור לנטורי קרתא וחובבי היידיש.

פרופ' אבי רביצקי, מרצה לפילוסופיה יהודית מהאוניברסיטה העברית, מתייחס לחסידי סאטמר בסקרנות. רביצקי, איש דתי ושוחר שלום, ממקימי תנועת המתאה "נתיבות שלום" (המשתפת פעולה עם "שלום עכשיו"), מגלה השבוע סימפטיה מהולה בדאגה כלפי חסידי חב"ד, שמנהיגם הקשיש הלך לעולמו. הוא טוען שחסידי סאטמר הם האופוזיציה האמיתית, ולא המתנגדים מגוש אמונים.

כבר לפני שנה, כשמצבו הבריאותי של הרב מנחם מנדל שניאורסון החמיר, הסבירו כמה מחסידיו שהוא "משיח של דור" בלבד, ולא משיח נצחי. "הם עשו זאת כדי לנטרל את הפתיל מחומר הנפץ. רק מיעוט המשיך לדבר על הרבי כמשיח פוטנציאלי. רוב החסידים השאירו פתח לנסיגה", אומר רביצקי.

"המבוגרים טוענים שהצדיק הלך לעולמו ויש להמשיך הלאה. כמה צעירים, בעיקר אותם חוזרים בתשובה שנמשכו לכריזמה של הרבי, טוענים שמנהיג חב"ד יקום לתחייה, כי אין לו תחליף. רוב החסידים נמצאים באמצע, בין שני הקצוות".

אנשי חב"ד פירסמו שני מספרי טלפון לקבלת אינפורמציה. רביצקי התקשר לאחד ממספרי הטלפון לאחר פטירתו של הרב שניאורסון, ושמע הוראה הטלפונית לנהוג מנהגי אבלות ולקרוע קריעה, כפי שמתייחסים לבן־אדם שמת. אחר כך הוא שמע לתדהמתו את הטקסט הבא: "הרבי עלה לשמיים לקבל גילויים עליונים, אך אנו מאמינים שהוא יחזור... כבוד אדוננו מלך המשיח, הרי הוא יקום ממשכבו".

רביצקי טוען שזו קבוצת מיעוט. "יש לקוות שמדובר בסך הכל בתגובה טראומטית למוות של אדם קרוב ונערץ, ולא יותר מכך. אם הרעיון הזה ימשיך להתקיים גם בעוד שנה ושנתיים, זה חמור מאוד. הופעת המשיח השנייה זהו רעיון לא יהודי. חשיבה כזו מדאיגה מאוד מבחינה יהודית. כבר שמענו באמצעי התקשורת רבנים זקנים, המגנים בחריפות נגדה. אני מקווה שאותם חסידים צעירים יתעשתו".

שלבים במשיחיות

ההכתרה של מנהיג חב"ד למלך המשיח לפני כשנה היתה השיא בהתפתחות רעיונית מעניינת. חסידות חב"ד נוסדה לפני כ־200 שנה, ומאז עברה ארבע תקופות שונות. בתקופה הראשונה, ניטרלו ארבעת האדמו"רים הראשונים את העניין המשיחי ההיסטורי. הם התבססו על המסר של גאולת הרוח של היחיד, ומיעטו לדבר על גאולה היסטורית.

בתקופה השנייה, שהחלה בראשית המאה, עם הכתרתו של האדמו"ר החמישי, רבי שלום דב בר שניאורסון, נכתבה יותר תיאוריה משיחית. הציונות, שנתפסה בעיני החילונים כמשיחיות כנה, נחשבה בקרב אנשי חב"ד למשיחיות שקרית. הרעיון המרכזי באתוס הציוני, קיבוץ הגלויות, לא היה מקובל עליהם, מאחר שמבצע כזה יכול להתבצע רק בהוראת כוח עליון.

בתקופה השלישית, מאז הכתרתו של האדמו"ר השישי, יוסף יצחק שניאורסון, עברה המשיחיות משלב התיאוריה לשלב המעשי. הסיסמה היתה "משיח עכשיו". "אותו אדמו"ר היה אדם למוד סבל, שהיה עד לפוגרום ברוסיה ולמהפכה הבולשוויקית ונאלץ לגלות ללטביה, פולין ומשם לארצות־הברית, אותה הוא כינה 'חצי הכדור התחתון הירוד'. ואז הגיעה השואה", אומר רביצקי. "בעקבות האסון האדיר, הגיע האדמו"ר למסקנה שהגענו למדרגה התחתונה, וטען שהקטסטרופה הנוראית מבשרת את שלהי הגלות. במלים אחרות, "מלחמת גוג ומגוג", שבעקבותיה יבוא המשיח.

והתקופה הרביעית החלה בהכתרתו של האדמו"ר השביעי, מנחם מנדל שניאורסון, שהלך השבוע לעולמו. בשנת 51', במהלך שנת כהונתו הראשונה, הודיע הרבי: "בדורנו יבוא המשיח". האדמו"ר השישי דיבר על משיח קלאסי, שמופיע על רקע צרה כמו חורבן בית שני, גירוש ספרד והשואה, בנוסח "כשליהודי כואב – הוא מחפש גאולה". הרבי מלובביץ', בניגוד לקודמו, התבסס על נקודת מוצא שונה: בעקבות תחושת ההצלחה, הנובעת מהימצאותם של 400 אלף יהודים בארץ הקודש (בתחילת שנות החמישים), יש סיכוי לגאולה.

"הרבי אמנם לא השתתף בבניית המדינה הציונית, אך השמיע דעות מקוריות. לאחר השואה, אין חשש שיתרחש אסון נוסף, כפי שהנביא נחום לא ייפול פעמיים. כלומר, צפוי להופיע משיח על רקע של הצלחה", טוען רביצקי. "הוא התייחס בנאומיו אפילו לסמיניום, כאילו השכינה מתעוררת מעפרה, מתגברת על האפר ורוצה לחיותם".

'מבחינות מסוימות, חב"ד וגוש אמונים הם שתי תופעות משיחיות של הצלחה, ולא של קטסטרופה'. פרופ' אבי רביצקי (צילום: פנעז לנר)

"גם ההנהגה העתידית של גוש אמונים צמחה על רקע ההצלחה במלחמת ששת הימים, כיבוש השטחים, שיבת ציון והעלייה מרוסיה. ארץ ישראל נותנת פריחה לעם היהודי, יש קיבוץ גלויות וזהו סימן שהגאולה הקרובה", הוא מוסיף. "מבחינה זו, חב"ד וגוש אמונים הם שתי תופעות משיחיות של הצלחה, ולא של קטסטרופה".

רבים יותר מהחב"דניקים

כפילוסוף דתי, ציוני ושמאלי, האם אתה מתנגד יותר לגוש אמונים או לסאטמר?

"הילדים שלי והילדים של גוש אמונים הולכים יחד לבית הספר ולסניף בני עקיבא, ואיתם אני משרת בצבא ומתפלל בבית הכנסת, אך יש לנו מחלוקת מאוד עקרונית. סאטמר, לעומת זאת, זהו עולם אחר. הם לא יכולים להיפגש איתי, זו תופעה רחוקה ממני. הקבוצה הזו זרה לי, היא לא שלי. אם מישהו מחסידי סאטמר יעשה מעשה שלילי מבחינה מוסרית, אני אצטער על כך כיהודי. אם מישהו מבוגרי בני עקיבא יחטא, אני אתאכזב".

"חסידות סאטמר היא הקבוצה האנטי־ציונית הגדולה ביותר בעולם היהודי. היא לא רק נגד חילון, אלא נגד קוממה של המדינה", מוסיף רביצקי. "הרבי מלובביץ' לא היה ציוני, אך היה מאוד פרו־מדינת ישראל. אחרי '67 הוא אמר, שזכותם של החיילים אף גדולה מזו של לומדי תורה".

לדברי רביצקי, סאטמר זו האופוזיציה העיקרית, ואולי היחידה, בעם היהודי. "מבחינה מסוימת, טוב שהסאטמרים קיימים, כי הציבור צריך אופוזיציה, שמחזקת את דעותיו על דרך הניגוד".

לדברי רביצקי, ההשפעה של סאטמר אינה גדולה, למרות שהמספרים גדולים. יש בניו־יורק לבדה למעלה מ־60 אלף חסידי סאטמר. במערכת החינוך שהם מפעילים שם לומדים 20 אלף איש, מגיל שלוש עד שלושים. לכך יש להוסיף 20 אלף חסידי סאטמר בישראל. "חסידות זו יותר גדולה מחב"ד, אך היא אינה מתמקדת בהחזרה בתשובה", הוא מסביר.

לחסידי חב"ד יש יותר ציבור מצויים בחברה החילונית.

←

במקום בו השכל מסתיים

רבים לעגו לחסידי חב"ד על אמונות ההבל שלהם במשיחיות רבם, אבל הם בסך הכל הלכו עם הרעיון צעד אחד קדימה. האמונה בביאת המשיח היא מעיקרי האמונה של הרמב"ם

יורם בר

למען האמת, לא היה מפתיע להיווכח שרבים מחסידי חב"ד, שראו ברבם בחייו את המלך המשיח, יראו בפטירתו שלב לקראת התגלותו כמשיח, אף על פי כן ולמרות הכל. אם יכלו להאמין, שהישיש בן התשעים ושתיים יחדש נעוריו ויתגלה כמשיח, למה שלא תשוב הנשמה לאפו והוא ישתחרר מתכריכיו ויזנק להתייצב בפני העולם כולו בתפקיד שיעדו לו חסידיו?

ברמה הזאת של אמונה משיחית, הכל אפשרי, כי הכלל החב"די הוא, שהאמונה מתחילה במקום בו השכל מסתיים – כך הצהיר במפורש אחד החסידים בכפר חב"ד, ביום מותו של הרבי. אם כך הוא הדבר, אם גם החסידים עצמם מבינים שאין בין אמונתם לבין השכל הישר דבר וחצי דבר, אל לנו לשפוט את התנהגות חסידי חב"ד באמות מידה רציונליות. כל אמונתם היא מטפיזית, רחוקה מהמציאות; ואם יש בה מקום לרבי חי שיתגלה כמשיח, יש בה גם מקום לרבי מת שיתגלה כמשיח. מה ההבדל?

עניין המשיח תפס באמונת חב"ד מקום כל כך מרכזי, רק בגלל שהם ראו ברבם את המועמד האחד והיחיד לכהונה זו. בתוך כך, הרבי דחק באמונת החסידים את בורא העולם ממקומו הקבוע ותפס את מקומו המרכזי. סביבו נסב הכל. קודם כל הרבי המשיח ואחר כך שאר ענייני הדת והאמונה. ואם היו מצוות שונות, כמו הדלקת נרות והנחת תפילין, שקיבלו בחב"ד משנה חשיבות, זה היה רק משום שהרבי רצה כך, ורק באמצעותו הן קיבלו את חשיבותן היתרה.

בפועל, למרות היותם הקיצונים שבניצים, הרי בחסידות חב"ד היתה שאלת יישוב הארץ שולית. הרוב הגדול של החסידים אינם מתגוררים בארץ, מרכזם היה ונשאר ברוקלין, גם עבור החסידים בארץ. אסור לשכוח, שחסידות חב"ד היתה מראשית המאה אנטי־ציונית, והרבי מנחם מנדל שניאורסון, למרות שאסר באיסור חמור על כל ויתור שהוא על שטח משטחי ארץ ישראל, עשה זאת מנימוקים דתיים הלכתיים, שלא היה כל קשר ביניהם לבין הציונות. אותו רקע אנטי־ציוני היה גם אחד המניעים לכך, שכף רגלו של הרבי לא דרכה מעולם על אדמת ארץ ישראל. הרבי חזר והבהיר, שיבוא לארץ ישראל רק אחרי בוא המשיח.

הרבי לא נקב מעולם בשמו של המשיח; את זה עשו חסידיו, בלי שהרבי יגלה כל הסתייגות מהעובדה שהוא היה למשיח בעיניהם. זה תאם את אגדות הבית של החצר. במסורת חב"ד יש אגדה על מפגש בין הבעש"ט, מייסד השושלת, לבין המשיח בגן העדן. במפגש זה שאל הבעש"ט את המשיח מתי הוא יתגלה על פני האדמה, והמשיח ענה שהדבר יקרה "כשיפוצו מעיינותיך חוצה", משמע, כשתורת הבעש"ט תופץ. מכיוון שבימי הרבי הנוכחי גדלה חסידות חב"ד יותר מבימי קודמיו – ואת זה ידעו הן הרבי והן חסידיו – הרי שהוא היה בעיניהם המועמד המתאים ביותר להתגלות כמשיח. על פי אגדה חב"דית אחרת, השכינה עלתה אחרי חורבן הבית לרקיע השביעי, וכל אדמו"ר של חב"ד מוריד את השכינה ברקיע אחד. לכן האדמו"ר השביעי הוא זה שיביא אותה בחזרה לארץ. הרבי הנוכחי הוא אדמו"ר חב"ד השביעי, כמובן.

בחודש מרס השנה, כשמצבו של הרבי כבר היה נואש, עוד התעסקו חסידיו בתרגילים ותחבולות של יחסי ציבור. שניים מהחסידים סובבו במשכן הכנסת וביקשו מחבריה לחתום על עצומה המבקשת את החלמת הרבי, או על נוסח שקרא לרבי לעלות לארץ ישראל. שישים מחברי הכנסת נפלו בפח, וחתמו. ביניהם ביבי נתניהו, רפאל איתן, ניסים זוילי ודוד לוי. את החתימות הללו "הדביקו" חסידי חב"ד על נוסח משיחי: "כבוד קדושת אדוננו, מורנו ורבנו, מלך המשיח, הרבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאביטש, שליט"א, תפילתנו ובקשתנו שכבוד קדושתו יופיע מייד מתוך בריאות שלמה בארץ הקודש ויוליכנו לירושלים עיר הקודש ולבניין בית המקדש בגאולה השלמה". כאן באו חתימותיהם של שישים חברי הכנסת, שלמעשה רומו והוצגו כשותפים לחבלי הכת.

רבים לעגו לחסידי חב"ד על אמונות ההבל שלהם במשיחיות רבם. היה באמת משהו נלעג בקונקרטיזציה שהם הכניסו לרעיון המשיח. אבל חייבים לזכור: חב"ד בסך הכל הלכו עם רעיון המשיח רק צעד קטן קדימה. עצם האמונה שיום אחד יופיע משיח ושתהיה תחיית מתים, היא בבסיס היהדות, והיא מופיעה בי"ג עיקרי האמונה לרמב"ם. חב"ד לא המציאו את זה. הם רק צירפו את האמונה בביאת המשיח לאהבתם לרבם. ערבבו בין השניים והרי לכם כת משיחית חדשה.

האמונה שהרבי הוא המשיח, היתה לעניין המרכזי באמונה של חסידי חב"ד, ובכך הבדילה אותם משאר חלקי היהדות. כך גם נוצרו המחזות הסוריאליסטיים לאחר מות הרבי, בכפר חב"ד ובברוקלין, כשם נראו מאות חסידים רוקדים, שרים ולוגמים וודקה בעקבות הידיעה על מות הרבי. הפרדוקס המשיחי הגיע כאן לשיאו. הם כל כך אהבו את הרבי, עד שעשאוהו למשיח בחייו ובמותו, סרבו להכיר בסופיות האירוע וראו בו עוד שלב, בתהליך שבסופו יופיע הרבי כמשיח. לשם כך, שינו את הסצנריו שיצרו במקום החלמה והתגלות, צפויה עכשיו תחיית מתים קודם להתגלות. בכל מקרה, השמחה עם מות הרבי היתה עוד דרך לחסידים להוכיח לעצמם, לחסידים האחרים ולעולם כולו, עד כמה הם משוכנעים בהתגלותו הצפויה של הרבי, שאפילו פרט שולי מבחינתם, כמו מותו, לא יגרום להם להסס ולו לרגע בבטחונם המשיחיים.

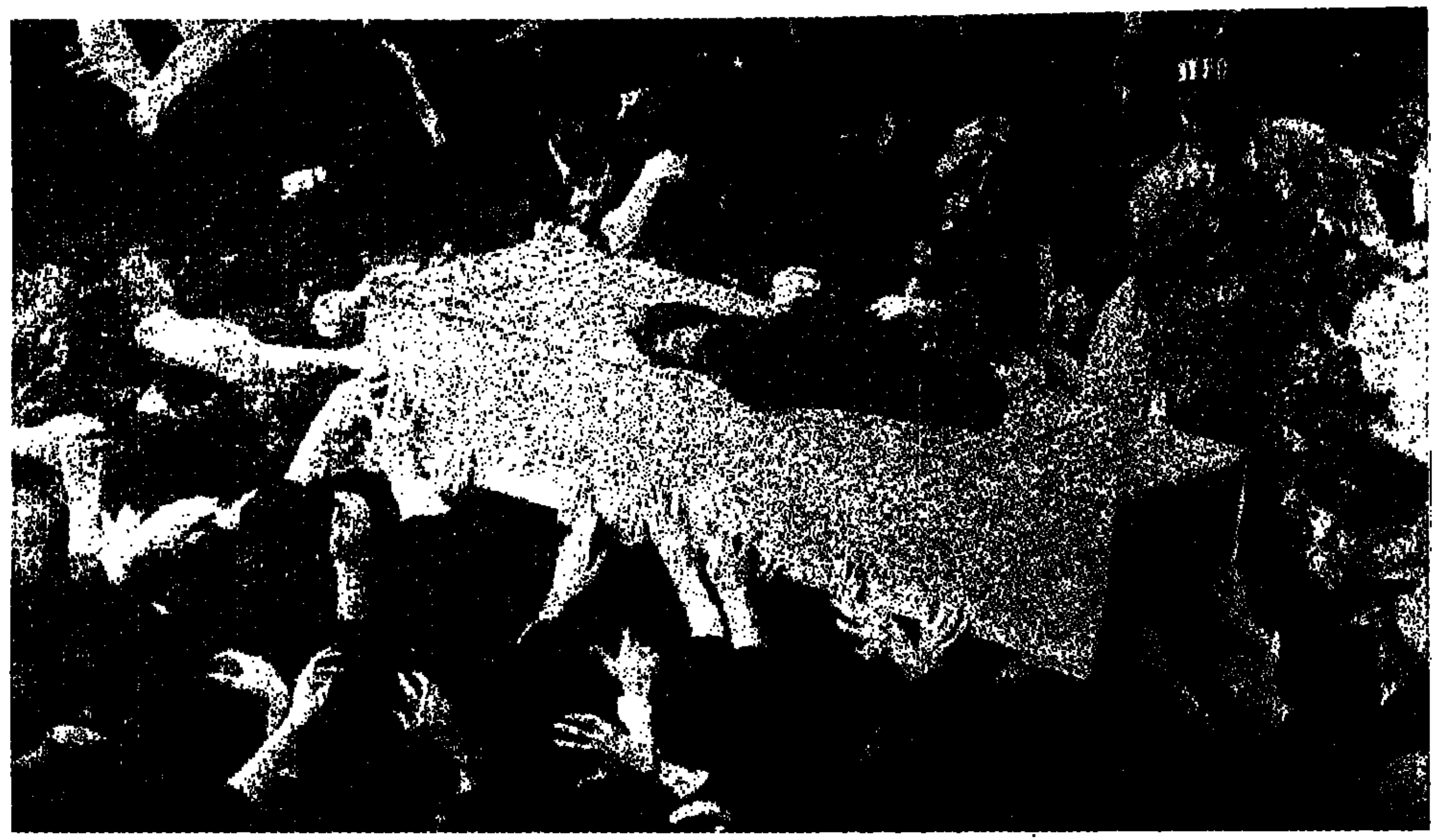

החסידים נדחקים אל הארון. הלוויית הלובביצ'ר בברוקלין (צילומים: איי.פי)

[illegible] התייחסות שלהם לחילונים נובעת מהרעיון שהם [illegible] לכלל ישראל. פעם שאלו את הרבי, כמה חסידי [illegible] יש בישראל, והוא השיב, כלל ישראל חסידי חב"ד. [illegible] רק שאינך יודע זאת. הכלל הזה חל גם על יהודי [illegible] וגם על צעירים שמגיעים לארוחות ליל הסדר [illegible] כיית נפאל".

[illegible] שהרב אליעזר מנחם שך אמר פעם לאנשי [illegible] שלחו את הבחורים ללמוד תורה במקום שישכנעו [illegible] להניח תפילין בתחנה מרכזית, שם הם עלולים [illegible] על בחורות חשופות. חב"ד לא קיבלו את עצתו. [illegible] הם עצמם אחראים לעם כולו, מאחר שהקדושה [illegible] בכל מקום. הרבי המנוח היה אדם משכיל, שלמד [illegible] באירופה והכיר היטב את החיים [illegible].

[illegible] קרינסקי, מזכירו של הרבי מלובביץ', קיבל [illegible] של הרב, אך עדיין לא ברור מי יוכתר [illegible] של מלך המשיח.

[illegible] אין יורשים לתפקיד, אך אולי ימנו ממלא [illegible] כי דבר זמני יכול להפוך לדבר קבוע. יחד עם [illegible] המנהיג המנוח נתפס לא רק רק כפלא הדורות, אלא [illegible] של הדור. הוא היה נביא במובן הפורמלי של [illegible].

[illegible] מתבונן לנביא כמו ירמיהו?

[illegible] מהחסידים התייחסו אליו באופן כזה. מייסד [illegible] חב"ד, רבי שניאור זלמן מלאדי, כתב שהרבי [illegible] לתת עצות בעניינים גשמיים, וזו קביעה יוצאת [illegible] הרב נותן בדרך כלל עצות עם מי להתחתן ואיזה [illegible] לקנות. אם הרב לא יכול לתת עצות בעניינים [illegible] הוא גבוה אפילו מהנביא ירמיהו. הרבי אמור [illegible] אלא לחיות לנצח נצחים, נשמה בגוף, למרות [illegible] הנביא ישעיהו מת".

המשך בעמוד 16

תקשורת עם המתים

הרבי הנערץ על עשרות ומאות אלפים יהודים בעולם נהג לקיים קשרים מעין־מאגיים עם עולם המתים, במטרה לנהל את ענייניו בעולם הזה. רוחו עוד תרדוף אחרינו

יהודה ליטני

בידיעה שהופיעה השבוע, לאחר מותו של הרבי מלובביץ', מנחם מנדל שניאורסון, נאמר מפי מיסיונרים נוצרים בארץ, כי תעמולת אנשי חב"ד בעניין בואו הקרוב של המשיח סייעה להם בעבודתם, ומספר היהודים המתנצרים בארץ עלה באופן ניכר מאז החלה תעמולת חב"ד. [illegible] רעיון בואו הקרוב של המשיח, אמרו אותם מיסיונרים, שהיה בדרך כלל זר ליהדות, הובלט מאד בתעמולת אנשי חב"ד ולמעשה הכין את הקרקע לשליחותו.

עלי אל־אוהרי, יליד הכפר טמרה בגליל, סיפר לי השבוע כי כאשר אביו, השייח' אל־אוהרי, מלומד מוסלמי ואיש דת ידוע, היה על ערש דווי, לפני כמה שנים, הוא קרא לו למיטת חוליו ואמר: אנחנו קרובים בפני אחרית הימים! מדוע? שאל עלי, אפילו היהודים אומרים, השיב לו אביו, "צפו לביאת המשיח". אלה, אמר לי עלי אל־אוהרי, היו מילותיו האחרונות של אבי.

ובכן הרבי מלובביץ' מת אבל רוחו לא מתה. [illegible] המשיחיות מפעמת בארץ הזו אצל בני שלוש דתות בציפיה לנס אדיר, לשינוי סדרי עולם. לתשובות אשר יזעזעו את המציאות הנוכחית באורח האסוני. עד כדי כך יחולו שינויים לדעתם, עד שהכל יגיעו לנביאים הוא עניין חולף ולא חשוב, "פעמי משיח", "אתחלתא דגאולה".

כמו ישו ומוחמד

[illegible] מאמיניו של הרבי שניאורסון, היו בטוחים [illegible] לפני תחילת הלווייתו הוא יקום לתחייה ויביא [illegible] במסע פלאי לארץ־ישראל, שכן הוא הוא [illegible] קרוב מאד לאמונה הנוצרית, לפיה ישו קם לתחייה שלושה ימים לאחר צליבתו. קרוב להפליא [illegible] לאמונה המוסלמית, לפיה ערך הנביא מוחמד מסע [illegible] ממכה לירושלים ובחזרה במשך לילה אחד [illegible] על גבי סוסתו [illegible] אל־בוראק (הברק).

[illegible] שעקב מותו של הרבי מלובביץ' יתעורר [illegible] ענייניים בקרב עדת מאמיניו והיא תתפלג, [illegible] אפילו תתפורר. אולם השפעתו של הרב מחוץ [illegible] העדה החסידית נשארת וכנראה גם תשאר [illegible] לאחר מותו הגשמי. מי היה מאמין שרבבות מקרב [illegible] שעד לפני עשרים ואפילו עשר שנים לא [illegible] את שימעו של מנהיג חב"ד – יהודי עדות [illegible] יתלו את תמונתו בבתיהם, בחדרי האורחים [illegible] ויתייחסו אליו כאל קדוש פלאי ומהולל נסים מהדרגה הראשונה.

בחנות הירקות בה אני נוהג לקנות, בשכונת בקעה בירושלים, תלה הירקן, יהודי ממוצא כורדי, תמונה ענקית של הרב מנחם מנדל שניאורסון, במקום בולט בחנותו (ליד תמונת הרב אבוחצירא, גם היא בגודל מטר וחצי על מטר). מדי פעם, פונה הירקן אל תמונת הרב שניאורסון, ממלמל משהו וחוזר לעיסוקיו. כאשר שאלתי את הירקן, לפני כמה חודשים, לפשר הדבר, הסביר כי הוא מבקש ברכה מהרב הקדוש לעסקיו ולבריאות בני משפחתו ואם היה יכול, היה תולה תמונה עוד יותר גדולה שלו בחנות, אלא שהקיר צר מלהכיל.

'כל הבקשות בכתב ובע"פ שאנו מקבלים אנו מביאים אותן לקברים הקדושים ודרכם אנו מעלים את מידת הרחמים בשמיים', הרבי מלובביץ'

התשובה האמיתית

במאמר שפירסם השבוע ב"הארץ" הרב שלמה גורן, הוא סיפר כי במהלך התוועדויותיו עם הרב שניאורסון בניו־יורק, שאל אותו ארבע פעמים מדוע אינו עולה לארץ ישראל. רק בפעם הרביעית, מספר הרב גורן, אמר לו הרב שניאורסון את האמת לאמיתה, לאחר שהתחמק משלוש פניותיו הקודמות. בהן השיב תשובות לא אמיתיות. גיבורים דברי אמת, כותב הרב גורן, ובפעם הרביעית, אכן סיפר לו שניאורסון, כי הוא יוצר קשר עם מייסד חב"ד, הרב וראשון בשושלת הרבנים מלובביץ'. כאשר הוא עולה לקברו של חותנו בניו־יורק, הרב, שכיהן לפניו כראש חסידי חב"ד.

שם, בקבר חותנו, ממשיך הרב גורן, היה שוטח את בקשותיו. ושאר עניינים בהם ביקש לדון. הרבי מלובביץ' אמר לגורן: "בעת אגלה לכבודו את כל האמת, למה אין אנו מבקרים בארץ. אף שחותני האדמו"ר כן ביקר בארץ: משום שעבודת הקודש של נשיאי חב"ד קשורה עם הקברים הקדושים של נשיאי חב"ד הקודמים. כל הבקשות בכתב ובע"פ שאנו מקבלים אנו מביאים אותן לקברים הקדושים ודרכם אנו מעלים את מידת הרחמים בשמיים".

כלומר, הרבי הנערץ על עשרות ומאות אלפים יהודים בעולם היה מקיים קשרים מעין־מאגיים עם עולם המתים, במטרה לנהל את ענייניו בעולם הזה. מעבר להבטחות למאמיניו, כי בעתיד הקרוב יופיע משיח צדקנו (וניתן היה לפרש כי הרב עצמו הוא המשיח), פנה גם לעבר הרחוק, וסבר כי הוא מקיים קשרים ישירים עם המתים. מין מרפא אליל, דוגמת בעלת־האוב מעין־דור, העוסק בהבלות וכשפים, באמונות טפלות ומאחז בהן את עיני מאמיניו.

זה האיש שציווה על חסידיו ותומכיו בישראל להצביע בעד מפלגות הימין בישראל בשל תמיכתן ודבקותן ב"ארץ ישראל השלימה". זה האיש שרבים וטובים בישראל אצו לפתח ביתו בשכונת ברוקלין בניו־יורק, כדי לקבל ברכה, כדי לשמוע עצה. זה האיש שבכוח מילתו ניתן היה להקים קואליציות בישראל.

למרות שהרבי מת, ואולי אפילו בשל מותו, יפרוץ מעתה עסקי המשיחיות ביתר עוז ועוצמה. השמועות על בואו מעולם המתים כביכול, על חזרתו לעולם החיים למשך תקופה כזו או אחרת, עוד יופצו כאן ובכל הגלויות בקרב שוכבים חסידיו. ברוח לעב"מים, אשר מדי פעם מתגלים כביכול בכל אחת מחמש יבשות תבל, כך יחזו חסידים שישבעו כי "הרבי" בא אליהם בחלום בלילה וציווה עליהם לעשות מעשה או להימנע ממנו.

מן הידועות הוא, שעסקי משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו, אינם רק נחלת החב"דניקים. עסקי האינסטנט־גאולה הם לב אמונתם של המתנחלים מגוש "אמונים" ומנהיגיו אחריהם בישראל. הם בנו תילי־תילים של תיאוריות, המבוססות על מיסטיקה משיחית המבליטה את קדושת הארץ על חשבון כל המצוות והתורה. עיקר אמונתם בנוי על "הנס" ו"הפלא" שמחולל הקדוש־ברוך־הוא ואשר העדיף את דרכם שלהם – וזה עניין ידוע וברור ואין עליו כל מחלוקת – על פני כל הדרכים והאורות ביהדות.

עסקי הבוקר־טריק הללו אינם רק נחלת החב"ד והמתנחלים, אלא של כל חובבי המיסטיקה המשיחית מכל הדתות. ואם תשבו במסגד של "החמאס" או "הג'יהאד האסלאמי" בעזה, בשכם או בחברון, בימים אלה, תשמעו דברים דומים. אללה הגדול מעדיף כמובן דווקא אותם על פני כל האחרים ורק דרכם היא הדרך הרצויה לו. ברוך ניסית ופלאית הוא יוחלל מהפכות וזעזועים, שיגרמו לעולם להאמין כי דרך זו היא דרך האמת.

זו אינה אופנה חולפת. זהו מין דיבוק סוחף. מי שנסע לדמנהור ליד פורט־סעיד במצרים ועלה לקברו של הרב אבו־חצירה בימי חג הפסח, חזה בתופעה מדהימה של אלפים, לעתים אפילו עשרות אלפים, של ישראלים יוצאי מרוקו, הנסחפים באקסטזה מעלפת־חושים בעת ה"זיארה", העלייה לקבר. בצורה קצת שונה, אבל בכוונה דומה, נערך טקס העלייה לקברו של הרבי נחמן מברסלב באומאן, בתחומי ברית־המועצות לשעבר. כת של סופים־מוסלמים בגליל נוהגת לערוך מדי כמה שבועות טקס עלייה על קברים של קדושים סופים בכפרי הסביבה. כך גם נוהגים סופים ברצועת עזה ובמשולש.

יש לי ידיד בשכונת אבו־תור הערבית בירושלים בשם אברואיל. הוא נחשב למרפא, היוצר קשר עם עולם המתים, איש כמעט קדוש בעיני רבים במזרח־ירושלים ובגדה־המערבית. אבל אברואיל אינו מתיימר להנהיג המונים ולהנחותם מעצמו. הוא מתפרנס ממקצועו ומשתדל להקל על סבלם של הפונים אליו. רופאי־האליל האחרים, ביניהם רבנים ושייח'ים, כמרים והגמונים, מתיימרים כי גאולת העולם תלויה במוצא פיהם.

המשיח לפי ליבוביץ'

רוח העיוועים של המשיחיות לא נחה כלל עם מותו של הרב מנחם מנדל שניאורסון. היא ממשיכה להתעתע בנו בסיוע קמעות, עליות לקברים, ציפיות לנס ולפלא, או בהיאחזות עיקשת בסלעי השומרון. גם שאול המלך, שביקש להשמיד את כל האובות והידעונים, נזקק להם בערוב ימיו. התברר לו שלא יוכל בלעדיהם. ככל שקשיי היומיום גוברים, ככל שגדלה המבוכה והבלבול שהאדם חש בעולם המודרני והממוחשב, כך גוברת הדרישה לנס ולפלא, למלמול הדרישי של אדם מזוקן, בגלימה כזו או אחרת, היודע כביכול ליצור קשר עם קדושים ומהוללי נסים בעבר.

במאמר בשם "המשמעות הרוחנית והדתית של גבורה ונצחון", משנת 1968 ב"דיעות", כתב הפרופסור ישעיהו לייבוביץ', בין השאר: "על אחרית־הימים והגאולה המשיחית – שגם עליהם יש מדברים היום – ואפילו רק על 'אתחלתא דגאולה', רשאי להכריז רק מי שיש לו קומוניקציה עם מה שמאחורי הפרגוד; אולם לנו אין קומוניקציה כזאת, ואין אדם רשאי לומר שאנו הולכים לקראת 'הגאולה'. משמעותו של מושג הגאולה שב'אחרית הימים' הוא של מציאות שהיא אחרי כל הימים, וזו של מציאות שהיא תמיד מעבר למה שיש ואין מגיעים אליה לעולם, אלא שחייב אדם תמיד לחתור אליה. המשיח הוא לעולם בגדר מי שעתיד לבוא, והמשיח המופיע בפועל – הוא־הוא משיח השקר. וזוהי המשמעות של הנצרות ושל השבתאות בתולדותיהם של עם ישראל ושל היהדות".

תוכנית הטירטורים

עד עכשיו לא פורסם רשמית במה בדיוק מתבטאות ההוראות לשעת חירום בקופ"ח. הרשו לי להתעלם מההגדרה "זמנית", כי הניסיון מלמד שכל המוגדר "זמני", מצטיין בתוחלת חיים של מתושלח. לפי הכתוב בעיתון, נדחים כל הניתוחים הלא דחופים; ביקור אצל רופא מקצועי-עצמאי דורש הפניה מרופא משפחה; יצומצם מספר המר"מים ויעלה התשלום תמורת הביקור בהם; לא יינתן החזר דמי התרופות שנקנו באופן פרטי, לאחר שחסרו בבתי המרקחת בקופה ■■ ויש לי כמה הצעות ייעול נוספות

באופן רשמי, לא קיבלנו שום הודעה מקופת החולים שלנו על מה שהוגדר בתקשורת כ"תוכנית חירום זמנית", ובמבט ראשון זה נראה כמו הורה לימי הטירטורים. אני מתנצלת מראש אם חשדתי בכשרים, אם אין כאן שום טירטור ושום הורה, שהרי לא קיבלנו, כאמור, שום הודעה רשמית, ואנו ניזונים רק מהכתוב בעיתון. וכולנו יודעים שזה לא ממש בדוק, לא ממש נכון, הוצא מההקשר, לא צוטט במדויק, לא הובן כראוי...

אז עכשיו אין לי מושג במה בדיוק מתבטאות ההוראות לשעת חירום, והרשו לי להתעלם מההגדרה "זמנית", כי הניסיון מלמד שכל המוגדר כ"זמני", מצטיין בתוחלת חיים של מתושלח. לפי הכתוב בעיתון, נדחים כל הניתוחים הלא דחופים: ביקור אצל רופא מקצועי-עצמאי דורש הפניה מרופא משפחה: יצומצם מספר המר"מים ויעלה התשלום תמורת הביקור בהם: לא יינתן החזר דמי התרופות שנקנו באופן פרטי, מאחר שחסרו בבתי המרקחת של הקופה.

לבלבל את הרוקחים

היה גם רעיון מצוין של טירטור חולים כרוניים, המקבלים בדרך כלל את מלאי התרופות לחודש שלם, ולספק להם כל פעם מלאי ל-10 ימים בלבד. אבל נראה שמישהו עשה חשבון שזה יבלבל את הרוקחים, אולי גם יחייב הוצאת כרטיסי מעקב מיוחדים, וכל הסיפור לא משתלם. קשה לי להאמין שהתחשבו בחולים, שגם פעם בחודש קשה להם להגיע למרפאה, לקחת מירשם אצל הרופא, לעמוד בתור כדי לשלם בעד התרופה, לעמוד בתור כדי לקבל את התרופה, לפעמים היא חסרה, צריך לחזור לרופא שירשום תרופה חלופית (אם יש), או לחפש בבית המרקחת המרכזי, ואם אין גם שם – לקנות באופן פרטי. תרופות לחולים כרוניים הן לרוב יקרות מאוד, אבל כאן לא משחקים. ליוזמי תוכנית החירום אין ספק, שכל מי שרק יכול להרשות לעצמו, יקנה את התרופה גם אם לא יקבל החזר, ואכן, החיסכון יהיה משמעותי מאוד.

כך גם בכל הקשור לרופאים מקצועיים. נניח שלמבוטח יש כאב אוזניים. כל מי שסבל פעם מכאב באוזן, יודע מה זה ואיך הבנאדם מטפס על הקירות, כי שום כדור לא משכך את דקירת המברג הזורר לגולגולת. רק לצרוח ולרוץ לרופא, בידיעה ברורה שגם הוא לא מחולל ניסים, אבל לפחות יעשה משהו. רופא משפחה לא מבין במחלות אוזניים, אין לו אפילו ציוד מתאים לטיפול בהן. אבל לפי התוכנית החדשה, מי שחש כאב באוזן צריך לעמוד בתור אצל רופא המשפחה, שיפנה אותו ללרינגולוג, וגם אם אתה כבר קשור לרופא א.א.ג., גם אם יש לך תיק אצלו והוא יודע מה היא הבעיה העקרונית של אוזניך – זה לוקח עוד יום, לפחות, עד שתגיע אליו. ברור, אפוא, שמי שרק יכול להרשות לעצמו, מי שאינו מקרה סעד, ילך לאותו רופא מקצועי באופן פרטי והקופה תרוויח. ייתכן גם שרבים יפנו לרופא מקצועי שאינו קשור בכלל לקופ"ח, ואז אפילו התרופות יהיו על חשבונם, וזהו רווח כפול ומכופל.

האפשרות לפנות ישירות לרופא מקצועי-עצמאי נועדה להעניק למבוטח הרגשה של זכות בחירה. היא לא הקלה מי-יודע-מה על המערכת, ובפועל גם החולה עצמו לא יצא נשכר, אבל הרגשת חופש ואפשרות בחירה שוות המון. בפועל, רופא מקצועי-עצמאי אינו עומד לרשות החולה 24 שעות ביממה. יש לו ימי קבלה ושעות ביקור, ולפעמים הוא נקרא למילואים ולא משאיר מחליף. למרות שקובעים שעת ביקור בטלפון, גם אצלו צריך להמתין בתור, וגם אצלו נרתי באמצע מקרה חירום, וגם הוא הולך לשתות תה, ובסופו של דבר הוא מחזיר אותך למרפאה לבדיקות ושולח אותך לבית המרקחת לקבל תרופות – וכל מה שהרווחת זאת ההרגשה שיש לך זכות בחירה.

לפי נסיוני, הרבה יותר טוב להיצמד לרופא מקצועי במרפאה, כי בשעת חירום, גם אם הוא לא נמצא, יהיה מי שיחליף אותו. המעבדות בהישג יד, והמשרד (לקבוע תור למומחה אחר, למשל) בהישג יד, ובית המרקחת קרוב, ויש אחות שתעשה את הזריקה, ובכלל – המרפאות המקצועיות של קופת החולים עונות על כל הצרכים. רק מה? יש בהן תורים ושעה אינה שעה, והפקידה עושה טובה כשהיא מואילה לענות, ואף אחד לא מסביר שום דבר, ומתייחסים אליך כמו למיטרד. ככה זה היה עד עכשיו, למרות כל המאמצים להשתפר. עתה, עם תוכנית חירום, אין הרבה סיכויים שמשהו ישתנה לטובה.

נדחים, כך העיתון, הניתוחים הלא דחופים. שום דבר מיוחד, רק שבר, קטרקט, פרוסטטה, גיד קרוע, גידול שפיר - דברים לא חשובים, שבסך הכל מטרידים ומכאיבים ומורידים את איכות החיים של החולה לשפל המדרגה. גם עד עכשיו נזקקת להרבה מאוד פרוטקציה כדי להחיש את הניתוח, הנה הוא נראה שוב, ומי יודע מתי יגיע התור. נכון, אפשר לחיות עם זה, אבל אלה חיים קשים ועצובים וכאובים. לכן, כל מי שרק יכול להרשות לעצמו, מי שיכול לגייס כמה אלפי שקלים (או דולרים), ישכור תוכנית חיסכון, ימכור מכונית, ייקח הלוואה ויבצע את הניתוח באופן פרטי. בקופת החולים ימחקו אותו בכיף מרשימת הממתינים. רווח נקי. יכול גם לקרות שמישהו ימות תוך המתנה לחידוש התור, וגם זה רווח נקי.

רק מר"מ אחד

עכשיו, בכל עיר – גם גדולה, כמו תל-אביב – יהיה רק מר"מ (מוקד רפואי מיוחד) אחד, הפועל עד חצות, וזאת ערובה לתורים, לצפיפות ולרופאים עצבניים ולחוצים. גם הגדילו את התשלום (60 שקל למבוגר ו-30 לילד עד גיל 6, כתוב בעיתון), ומי שממורר, מי שמרגיש שהמקרה שלו הוא ממש מקרה חירום, בפרט כשמדובר בילד – יעדיף לפנות למד"א או לבית חולים, יעלה כמה שיעלה, מה זה עוד מאה שקל במצב כזה? וכך יתברר שאין צורך מיוחד באותם המר"מים, ואולי בכלל כדאי לסגור אותם או לצמצם עוד יותר, או – כיוון שהפעלתם לאכלוסיה קטנה אינה משתלמת – להעלות עוד יותר את התשלום.

בקטע הזה של החיסכון, יש לי עוד כמה הצעות יעילות לתוכנית הטירטורים. נתחיל ברופא משפחה עצמאי. מי צריך אותו? למה לא להעביר את כל החולים למרפאות, לרופאים שממילא עובדים במרפאות, תופסים חדר, מסתייעים באחות ובמזכירות? נכון שאין חדרים פנויים, והחדרים קטנים מכדי ששני רופאים יעבדו ביחד, אבל אפשר לסדר משמרות, או משהו. הרי לכל רופא משפחה יום חופשי בשבוע – ביום זה יכול לקבל בתורו רופא שעד כה היה עצמאי. ממילא איש לא הולך לרופא יותר מפעם בשבוע.

מעבדות. עכשיו הן מספקות כוסיות לבדיקת שתן. לבטל! בסיכומו של דבר, זה עולה הון והפציינט יכול להביא מהבית גביע לבן, רחוץ היטב, כמובן. יש בשוק כל מיני מכשירים אלקטרוניים לבדיקה עצמית. של רמת הכולסטרול, של רמת הסוכר, של לחץ דם... המחיר נוח, משהו בין 180 ל-450 שקל. חלק ממכשירים אלה נמכר אפילו באמצעות בתי המרקחת של קופת החולים.

ניתן לשכנע את החולים בעלי הסיכון הגבוה (לחץ דם, כולסטרול, סוכר) לרכוש מכשיר כזה ולבצע את הבדיקות בבית. זה יוריד את הלחץ על המעבדות, יאפשר לצמצם את הפרסונל. רק מי שנזקק לבדיקה חד-פעמית יבוא למעבדה. כיוון שתוצאות בדיקות מתויקות במחשב, ייחסכו גם שעות מחשב יקרות. הבה ניתן לחולים קצת קרדיט, נאפשר להם להיבדק בעצמם, לרשום את תוצאות הבדיקה ולדווח לרופא. חבל שזה לא יעבור ברנטגן, א.ק.ג., ממוגרפיה וכירורגיה, אבל אולי אפשר לעשות משהו באורתופדיה (כל אחד יכול, באמצעות מישוש, [ל]גלות אם העצם שבורה ולקבוע אותה) ובאלרגולוגיה [...] את הגורם האלרגני בדרך אלימינציה: קודם כל [...] את החתול, אחר כך מפסיקים לאכול תות שדה [...]

[...] עוד בקופה. השיפורים שהוכנסו עלולים להיעלם בעקבות תוכנית החירום (צילום: ישראל סאן)

הדרך פתוחה למכון הפרטי

[...] מאוד שחלק מהחולים לא יסתפק בבדיקות [...] – בבקשה, הדרך פתוחה למכונים פרטיים, זה [...] יודע כמה יקר, לא כסף בשביל אדם אחד, [...] במסה – השיטה תחסוך לקופת החולים [...]

[...] לסגור לאלתר את המרכזים לבריאות האשה! מה [...] מצד אחת הן דורשות שוויון, אמנציפציה, [...] וכל זה, ומצד אחר מתעקשות על ייחודיות? [...] מיוחדים, מרכזים מיוחדים, איבחון מוקדם של [...] שדיים ומאמידים – כאילו שלגברים אין סרטן! [...] את המרכז לבריאות הנפש! מי שקצת משוגע, [...] לחיות עם זה, כמו כולם; מי שלגמרי מטורף – יש בתי חולים. לסגור את המכון לפיזיותרפיה! במקום זה ניתן להפיץ (תמורת תשלום סביר) קלטות וידיאו, המדריכות בטיפול עצמי. לסגור את ייעוץ הדיאטה! להציב מאזניים פלוס אוטומט, שיספק תפריטים ממוחשבים.

יש לי עוד רעיונות טובים מאוד, איך לייעל את קופת החולים ולהוציאה מהבוץ, להפוך אותה לקופה מאורגנת, יעילה וקומפקטית. כי זה מה שיישאר ממנה אחרי שהצעירים יעזבו והוותיקים ימותו. וכל הולך – רווח נקי.

אולי אני מתפרצת לדלת פתוחה, הרי גם בקופ"ח לא חסרים רעיונות לטירטורים, ומה שמצחיק (אם זה מצחיק) הוא, שלאיש אין כוונות זדון. פשוט טמטום ואטימות. זה לא אופייני רק לקופת חולים. כל מערכת ציבורית נגועה בטמטום ובאטימות, אבל אנשים חולים רגישים יותר ממי שנזקק לשירותי מס הכנסה, ביטוח לאומי או משרדי הממשלה.

בערים הגדולות, מכל מקום בעיר תל-אביב, לא שמעתי תלונות על הטיפול הרפואי. הרופאים בסדר גמור, יש ביניהם מהמעולים ביותר. מה שהורס זה הביורוקרטיה. בפרובינציה המצב פחות טוב.

סיפורה של ליאורה: פעם נשברה לי כוס ביד. שמתי צמר גפן ורצתי למרפאה אצלנו, בכרמלה. הכירורגית אחזה בידי ובכוח משכה את הצמר גפן הרווי בדם, שדבק בכף היד הפצועה. מה זה כאבים! אחר כך הסתכלה ואמרה שאי-אפשר לתפור, שמה משחת חיטוי וחבשה. אפילו לא בדקה אם יש שברי זכוכית. הלכתי למרפאה בתל-אביב, הוציאו לי זכוכיות, תפרו – אבל עדיין אני חוששת שיש זכוכית והלכת לרופא פרטי...

כן, אני יודעת שלכל אחד מאיתנו סיפורי זוועה הקשורים לקופת החולים ולשירותי רפואה ציבוריים בכלל. אפשר לכתוב על כך תסריט לאיוור הדמדומים. אבל כרגע אני ליד המסוף, או תשמעו אותי. ולי יש תלונות רק על טמטום. מהזה דברים קטנים, פיצי!

לפני שבוע הלכתי לאורתופד בזמנהוף. התור לא היה גדול, אבל כולם היו מרוגזים. מסתבר שמדי חצי שעה שעה הרופא יוצא מחדרו, מתעלם מהתור ונעלם במעמקי הפרוזדור. חוזר אחרי 10-15 דקות, לא אומר כלום. מה הוא צריך כל כך הרבה פעמים לשתות תה? קיטרו הממתינים. בסוף הטיפול נשלחתי לחדר האחות לזריקה. מסתבר שהרופא לא הולך לשתות תה, רק בא, מדי פעם – באמצע קבלת קהל – לחדר הטיפולים ומזריק. הוא לא יכול להיקרע, ויש זריקות שרק אורתופד רשאי לתת.

וגם אם המצב זמני

אילו חדר הטיפולים היה צמוד לחדרו של הרופא, ולא אי־שם בקצה המסדרון, אחרי מחלקת ריאות והמשרד – החולים הממתינים בתור היו רואים שהרופא לא שותה תה, אלא עובד. אבל למי איכפת ליידע את החולים מה קורה?

מקרה אחר, מתמשך: במרפאת תל-נורדוי, שהיא אחת הגדולות בתל-אביב, יש בית מרקחת. צמוד לכניסה למרפאה, דלת ליד דלת. משום מה הוחלט, שהגלגל המספק את המספרים לתור של בית המרקחת, וגם הדוכן שבו משלמים תמורת התרופות, יהיו בכניסה למרפאה ולא בבית המרקחת עצמו. טוב, נניח שככה זה יותר נוח, פחות מפריע וכל זה. אבל למה, לעזאזל, לא שמו על דלת בית המרקחת שלט נוסח "נא לשלם ולקחת מספר לתור בכניסה למרפאה, הדלת משמאל". כמה טירחה יש בכך? כמה כסף צריך להשקיע? שאלתי במשרד, אמרו לי שכולם יודעים. לא נכון. אני בבית המרקחת בערך פעם בחודש ותמיד, אבל תמיד, יש לפחות אדם אחד שצריך להנחות אותו... כי יש חולים חדשים ויש מי שקונה בשביל אחרים, ובכלל – למה לא ללכת לקראת הבריות? נכון שזה לא משהו משעשע, אבל מהזה מרגיז.

האמת חייבת להיאמר, שבשלוש השנים האחרונות (מאז שנאלצתי להזדקק לרופאים, אחרי התחמקות של שנים) מורגש שיפור משמעותי ביחסם של הפקידים למבוטח. התורים התקצרו, יש חיוך, יש התנצלות אם הבירור נמשך זמן רב, יש הסברים (לא שמתנדבים, אבל עונים לשאלות הנודניקים), יש אפשרות להזמין תור בטלפון, יש אפילו מספיק כיסאות בשביל הממתינים. כל אלה עלולים להיעלם בעקבות תוכנית החירום, כי יש בה מעין מתן הכשר לטירטורים רשמיים, בלתי נוצצים, גם כאלה שלא חוסכים כסף.

וגם אם המצב זמני, כלומר, החירום יגמר באמצע יולי – צריך יהיה לחנך מחדש את הילדות שמאחורי הדלפק לכבד את החולה הפונה אליהן. הנזק עלול להיות בלתי הפיך – לא רק לחלק מהחולים, שניתוחם נדחה, שחסרו להם תרופות, שלא הגיעו בזמן לטיפול וכל זה – גם לקופת החולים עצמה.

פוליטיקאי בין מלחינים

פגישה עם המלחין ג'ון אדאמס, שהביא לבמת האופרה את ביקורו של ניקסון בסין ואת פרשת השתלטותם של המחבלים על הספינה "אקילה לאורו" — אופרות שהן שילוב של מוסיקה, דמיון ו־CNN

יוסי שיפמן

ה מלחין ג'ון אדאמס הגיע לישראל כמעט במקרה. הוא הוזעק לכאן לאחר שהמנצח מייקל טילסון־תומס, שהיה צריך לנצח השבוע על הפילהרמונית, הודיע על "נפקדות". לפי התוכנית המקורית, היה טילסון־תומס אמור לנצח על הקונצ'רטו לכינור של אדאמס, שאותו ינגן בביצוע בכורה מחוץ לגבולות ארה"ב הכנר היהודי הרגול גדעון קרמר.

אדאמס מצא את הזמן הפנוי להגיע לכאן, "כי היה לו ברור שהתזמורת לא תמצא בזמן קצר כל כך ממלא מקום, שירצה לנצח על היצירה הזאת. גדעון קרמר היה שותף לתהליכי היצירה, וכל דרך למנוע את ביטול הביצוע היתה במקום".

היום, כשהדברים נכתבים, ברור שהרווח מהחלטתו המהירה של אדאמס להגיע לכאן הוא שלנו. הקונצ'רטו לכינור הוא, ראשית כל, יצירה יפהפייה, שמתקבלת היטב גם על־ידי קהל שמרני. המוסיקה היא תערובת של ניאו־קלאסיקה, או ניאו־רומנטיקה ומינימליזם (סגנון מוסיקלי המתבטא בהתקדמות היצירה בשינויים מזעריים, במקצב, בהרכב הכלים או בהתקדמות המנגינה, שמלחיניו המובהקים הם סטיבן רייך ופיליפ גלאס). "אני לא אוהב את השיוך האוטומטי למינימליסטים", אומר אדאמס סמוך לתחילת השיחה. "התוספות האישיות שלי מרחיקות את היצירות מן הגבולות הסגנוניים הצרים של ההגדרה", הוא מבקש להדגיש. ייתכן שיש במוסיקה מגמה פופוליסטית מסוימת, שגורמת לאנשים רבים "להירלק" עליה בקלות, אבל מה רע בזה.

פרץ את גבולות המוסיקה

שמו של ג'ון אדאמס פרץ אל מעבר לגבולות סקרנותם של חובבי המוסיקה בשנת 1987. היצירה ששימשה קרש קפיצה לאדאמס היתה האופרה "ניקסון בסין". צריך יותר משמץ של דמיון, כדי להעמיד על במת האופרה מטוס נוחת בשדה תעופה ליד בייג'ין וממנו יורד ריצ'רד ניקסון (זמר בריטון), המתקבל על ידי צ'ו אן־לאי (זמר בריטון גם הוא). באריה הראשונה של ניקסון, הוא משווה את נחיתתו שם לנחיתתה של ה"אפולו" על הירח. וכל זה, כמובן, בזמן שיא הצפייה בטלוויזיה בארה"ב. לא, אני לא התבלבלתי, לא החלפתי את הכתיבה על מלחין חי בדיווח עיתונאי על אירוע שהתרחש ב־21 בפברואר 1972. אדאמס הוא שעשה את החיבור המשונה הזה, שבו יש גם ל־CNN מקום על במת האופרה.

"אופרה מסוגלת להעביר טוב יותר גם רגעים פוליטיים מובהקים", אומר אדאמס, "למרות שהאופרה, בבסיסה, אינה אמיתית. סרט, ככל שיהיה ברנז'ואי, מעביר תמיד איזושהי תחושה של ריאליזם או נטורליזם, שבאופרה אינם קיימים כלל. תחשוב על השליט מאו טסה טונג, שליט יחיד על מדינת משטרה ענקית, שמצטט את קונפוציוס, איכר שמדבר על ההיסטוריה. כבר בסיטואציה הזאת יש מימד של אבסורד, שיכול לקבל את הביטוי הנכון רק באופרה". הוא הדין ביצירתו השנייה, "מותו של קלינגהופר".

"בסיפור חטיפת האנייה 'אקילה לאורו' והריגתו של קלינגהופר, יש לא פחות עוצמות מבסיפורים המקראיים, בדרמות היווניות או בסיפור הפסיון, כמו שהוא מופיע ביצירות הענק של באך", קובע אדאמס. "ממדים ועוצמות כאלה אינם מסתדרים ברפוטים הצרים של הזמן או המקום. רק באופרה יכול קלינגהופר הזקן להצטייר כצלוב, ורק כאן אני יכול להכניס בשקט לתוך העלילה האופראית אזכורים מסיפור אברהם, שרה והגר, עם הליכתה של הגר למדבר, עם הגולה והיהודית. ומול זעם הפלסטינים, שנאלצו גם הם לגלות. מערכת האסוסיאציות המופשית – שמזכירה הבזקי גלים קצרים, שמקבלים מדי פעם הארה מחודשת מן ה־CNN – כשהיא מולבשת צלילים ודרמה, מסתדרת היטב רק בעולם האופרה."

"את הרעיון המקורי", הוא מוסיף, "צריך לזקוף לזכותו של הבמאי פיטר סלרס. הוא העלה את הרעיון הזה לראשונה, כשרצה להראות את התמוטטות התרבות הסינית, בעקבות הופעה של בלט נשות המהפכה. את האמירות על מהפכת התרבות הסינית שתלנו בתוך היצירה, בטקסט של צ'יאנג צ'ינג, אשתו של היו"ר מאו. כך החלה האופרה הראשונה על ניקסון. איש לא צפה את ההצלחה הזאת, גם בארה"ב וגם מחוצה לה.

"תהליכי היצירה היו קשים מאוד ב'ניקסון' וקלים הרבה יותר ב'קלינגהופר'. ידענו כבר למה לצפות, היה ברור לנו מי ישיר איזה תפקיד".

מתרחק ממדונה

הקונצ'רטו שיונגן כאן הוא מוסיקה נטו, האופרות שלך הן פוליטיות. האם אתה גורר את הפוליטיקה גם ליצירות לא אופראיות?

"כן, לפחות בעוד שתי יצירות היו מניעים פוליטיים. חיברתי את 'אלדורדו', תמונת נוף בשני פרקים. היצירה מוקדשת לקליפורניה, שכונתה 'אלדוראדו' בפי הספרדים הכובשים. זוהי מוסיקה מחאה על האונס שאונסים את הארץ הטבעית והיפה במערב ארצות הברית. יצירה אחרת הוזמנה אצלי לכבוד פתיחת ביתה החדש של התזמורת הפילהרמונית של לוס אנג'לס. הטקסט שעליו אני עובד כעת, ולמעשה בודק אותו, הוא שילוב של תיאור מלחמת טרויה על־ידי הומרוס עם מעין שיח לוחמים אמריקאים בשדות הקטל בוויטנאם".

היצירות הגדולות שלך נשענות על טקסטים פיוטיים. נראה ששירה מפעילה את הפוטנציאל המוסיקלי שלך.

זה נראה כך, אבל לא. שירה אני פשוט אוהב. לפעמים האהבה הזאת מסבכת אותי: כי בחיבור אופרה עם כותב ליבריט 'רגיל', הוא יודע שיצירתו צפויה לקיצוצים ולשינויים, אבל משורר רואה את הטקסט שלו כדבר סופי ולא אוהב שנוגעים בחומר המילולי שלו. בעיה כזאת יש לי למשל כעת, ביצירה חדשה שאני מחבר למלים של משוררת, שאיתה עוד לא עבדתי בעבר. זו יצירה לשמיניית זמרים צעירים (בכוונה) ולתזמורת. את הרעיונות אני מקבל ממכלול החומר הדרמטי־פוליטי־ויזואלי שעומד לפני ומן השיחות שאנחנו מנהלים בשלבים שלקראת העבודה המעשית.

מכאן נראה, שהפופולריות שלך גואה עם השנים. האם אמנם יש בארה"ב קהל גדול למוסיקה שלך?

לצערי, המצב הוא הפוך. ליתר דיוק, בעיות פרנסה אין לי. בעבר הייתי מלחין בית של הפילהרמונית של סן־פרנציסקו, אבל בשמונה השנים האחרונות אני מלחין עצמאי ויש לי הזמנות ליצירות חדשות לעוד ארבע שנים לפחות.

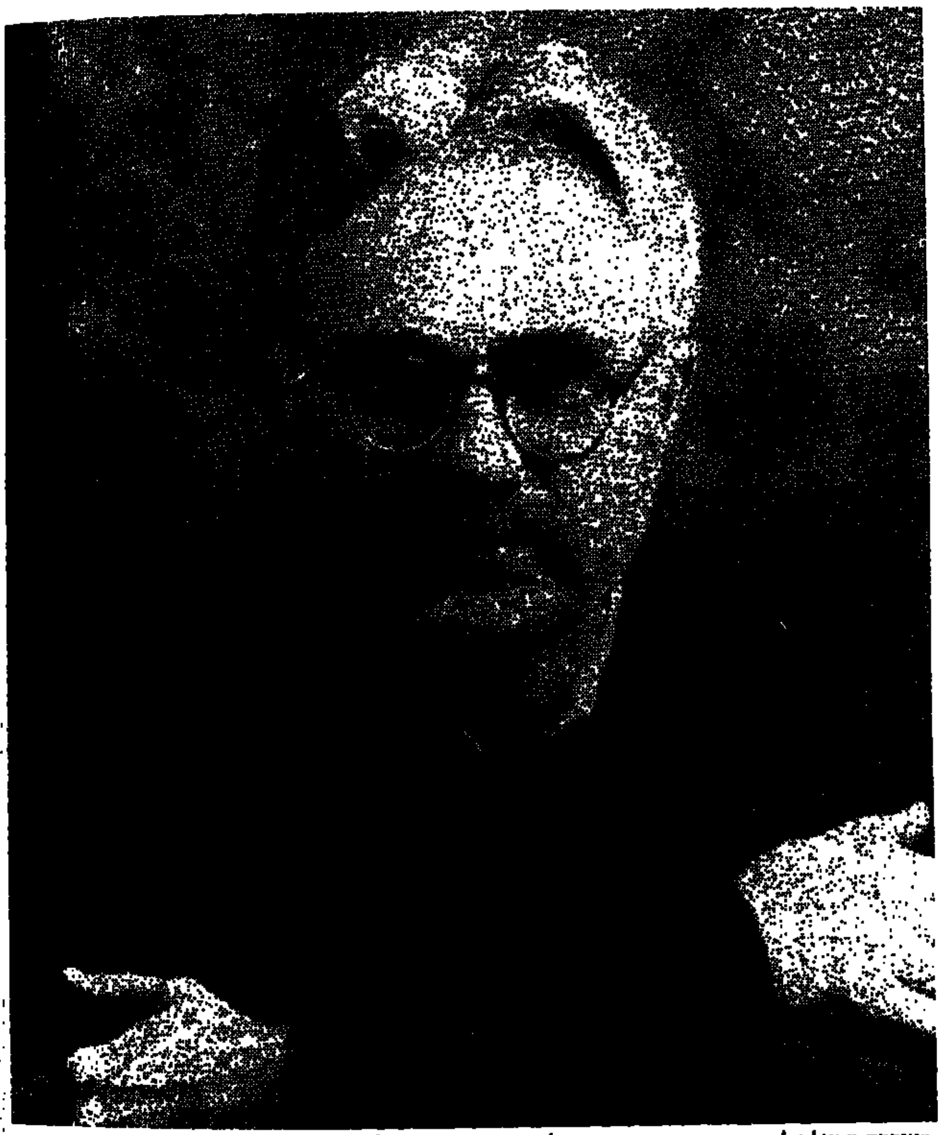

"אופרה מסוגלת להעביר טוב יותר רגעים פוליטיים מובהקים". מלחין ומנצח, ג'ון אדאמס

אדאמס נושם נשימה עמוקה ונאנח: מעט אנשים בני גילי מאזינים למוסיקה שאני כותב. לדעתי, חוסר העניין הזה הוא תולדה של התפתחות תעשיית התקליטים והקלטות. אנשים נעשו יותר ספציפיים בסוג המוסיקה לה הם מקשיבים. יש מעריצי ה־HEAVY METAL, יש נאמני לורי אנדרסון. בזמני (הוא בן 47 כעת), היתה פתיחות לסגנונות שונים. פיליפ גלאס זכה לקהל גדול יותר, כי הוא פונה לאוכלוסיית המקשיבים לרוק'נרול.

המאה שלנו היא המאה של הבידור: בשעה שאנו מקשיבים ברצון לפולונז של שוברט לכינור ולתזמורת (שמנוגן בתחילת הקונצרט) – קטע שלא היה אלא מוסיקת פופ, ששוברט חיבר לצרכים מסחריים – לצד יצירותיו הגדולות, הרי המרחק בין המוסיקה שלי לבין המוסיקה של מדונה גדל והולך, ואני משלם את המחיר.

האופוזיציה של העם היהודי

המשך מעמוד 13

היהדות נחשבת לדת מופשטת מאוד. איך ניתן להסביר את פולחן האישיות סביב הרבי מלובביץ', המלווה בשלטי חוצות, סטיקרים ומחזיקי מפתחות?

"אי־אפשר להגיד שזה אנטי־יהודי, אלא אם כן יטענו שהרבי עוד יחזור כמשיח, ורעיון זה לא יהודי. יתרה מכך, זו טענה מלפני 1994 שנה.

"הטענה על חזרת הרבי כמשיח היא מאוד מסובכת. עד למותו, זו היתה ספקולציה. לצערי, לפני שנה כמה ספקולציות התאמתו, כאשר אנשי חב"ד קיימו את טקס הכתרתו של הרבי מלובביץ' כ'מלך המשיח'. המתח שנוצר בעם היהודי היה מאוד מאוד חריג. מאז המאה הי"7 לא היה בתולדות ישראל מתח משיחי מרחיק לכת כזה. כלומר, יותר מעשרה דורות לא נשמע כדבר הזה".

לא שבתאות

האם מותו של מלך משיח יכול להוביל אפילו להתנצרות של מאמיניו?

"לא, זה לא. חב"ד זו יהדות מאוד הלכתית, כולל דיני אבלות. המאמינים הצטוו לומר, 'דיני כפרת משכבו', כלומר להתייחס למנהיג כאל בן אדם שמת, ולא כאל משיח שמת. אי־אפשר להשוות את חב"ד לשבתאות, למשיח השקר שבתי צבי, שהיה תופעה אנטי־הלכתית. הנצרות היא ביטול של ההלכה, כמובן: חב"ד נאמנה לחוקים ההלכתיים, ולהלכה יש כוח מרסן.

"שום חסידות בדורות האחרונים לא הכריזה על המנהיג שלה כמשיח, מלבד חב"ד ומלבד הרבי מברסלב, לפני הרבה דורות", מוסיף רביצקי. "אנשי חב"ד, בניגוד לקבוצות אחרות בעולם החסידי, עושים שימוש בווידאו ומפיצים קלטות. למעשה, הם עושים שימוש יעיל בכל האמצעים המודרניים לצרכיהם. כבר בסוף המאה הי"18 חב"ד השתמשה בפרופגנדה, כי מבחינה מסוימת אין אצלם הבחנה חדה בין קודש לחול, ולפיכך גם המודרנה מתקבלת".

האם הטלוויזיה אינה מוקצה אצלם מבחינת מיאוס?

"הטלוויזיה כמכשיר אלקטרוני אינה פסולה, היא מתכנים כמו בחורות עירומות. להבדיל, לפני חמש שנים הם החלו לשדר בווידיו שיעורים בספר התניא. חסידי סאטמר, לעומתם, מתנגדים למודרניזציה השטנית, הם תקפו את אנשי חב"ד על השימוש בווידיו. חב"ד השיבו להם, שבאמצעות הווידיו ניתן להגיע לאינטש, ותפקידנו להחזירו למקומנו ולהחזירנו לקדושה, ובהתאם לכך, הרבי מלובביץ' העביר שיעורי קודש גם בימי חול".

למרות הבדלי ההשקפות, נראה שאתה מתייחס לחב"ד בהזדהות. אתה טוען שהרעיון ש"המשיח יהודי" אינו דומיננטי.

"כל עוד הם לא חורגים ממסגרת החוק, אני מתייחס אליהם בהבנה, כחלק מהחיים. יש לי אהדה ליהודים טובים ותמימים, והם לא חרגו ממסגרת הזאת. יחד עם זאת, הרעיון המשיחי הפך לרעיון מגוחך בעיני החילונים, וזהו מחיר כבד שהיהדות בת זמננו נאלצה לשלם. אני מתייחס אליהם בסקרנות".

אנשי חב"ד השקיעו הון תועפות במסעות פרסום מרהיבים לכבוד מלך המשיח. באותם מיליונים ניתן היה לסייע ליתומים, אלמנות וקשישים או לתמוך בתלמידי תורה, להבדיל.

"אנשי חב"ד מדברים על פתרון משיחי טוטלי תיקון עולם, ולפיכך היו משיבים לך: הפתרון שלנו גומר את ההיסטוריה, ואילו אתה מעדיף לעסוק בעניינים קטנים יומיומיים. אם היו מוכיחים לנו שיש דרך לפתרון טוטלי של העוני בפריס ושל ההיסטוריה בכלל – אז שנינו היינו תומכים בזה".

הקמפיין הענק שלהם לא שיכנע אותי, שמלך המשיח עומד על פתרון הבעיות הכלכליות, ואם אפשר להפיק לקח ממורשת חב"ד?

"היהודים צריכים להיזהר לא להתחייב לגבי העתיד. יש לנו מספיק חובות ועניינים בהווה, ואדם בשר ודם צריך להיזהר לא להתחייב ולא לנבא עתידות, ביחוד כשמדובר בתופעה היסטורית כמו מדינת ישראל והציונות. בני אנוש אינם רשאים להעניק לעצמם סמכות אלוהית".

מסר אנטי אירופי

מרבית המצביעים בבחירות לפרלמנט האירופי העדיפו לנצל את ההזדמנות כדי להביע אי שביעות רצון מממשלותיהם. אחרים, העדיפו לתת את קולם למורדים או לקבוצות קטנות, אשר יצאו עם מצע אנטי־אירופי ■ ראשי הממסד בבריסל מודים, שהתוצאות, כולל העובדה שרק כשליש מבעלי זכות הבחירה טרחו להצביע, הן מסר אותו יצטרכו לקחת בחשבון

דפנה ורדי, בריטניה

תוצאות הבחירות לפרלמנט האירופי שהתקיימו בסוף השבוע שעבר, סיפקו למנהיגי המדינות החברות באיחוד האירופי חומר למחשבה. ציבור הבוחרים העביר למנהיגים מסר כפול: אי שביעות רצון מממשלותיהם, ובמקביל, ספקות באשר להתקרמות נוספת לקראת איחוד אירופה.

מספר בעלי זכות הבחירה אשר טרחו לעשות את דרכם אל הקלפי היה נמוך, דבר המעיד על אדישותו של הציבור ביחס לפרלמנט האירופי, ואולי, גם על מידה רבה של אכזבה. מערכת הבחירות העידה, שהפוליטיקאים מודעים לעובדה, שמצע אשר התמקד רק בנושאים אירופיים, ואיננו כולל התייחסות לנושאי פנים, לא יביא להם את הקולות הדרושים. לכן, במרבית מדינות האיחוד חלק ניכר ממערכת הבחירות לא היתה כלל על בסיס אירופי, אלא על נושאי פנים. הבולטים בין אלה שהלכו רק על נושאים אירופיים, היו המתנגדים לאיחוד מלא של אירופה, ואלה שקראו לבדיקה מחודשת של הנושא. אלה זכו להצלחה גדולה מהצפוי. מרבית הבוחרים העדיפו לנצל את ההזדמנות, כדי להביע את אי שביעות רצונם מממשלותיהם, למרות שלחברי הפרלמנט האירופי השפעה רבה בתחומי מדיניות פנים.

בוחרים רבים, הבוחרים אשר הביעו את מחאתם על ממשלותיהם, העדיפו לא לתת את קולם למפלגות האופוזיציה הגדולות, אלא דווקא למורדים או לקבוצות קטנות, אשר יצאו עם מצע אנטי־אירופי.

מסר חד משמעי

שתי המדינות היחידות בהן לא סבלו הממשלות ממכה קשה היו איטליה וגרמניה. באיטליה, זכתה ממשלתו של ברלוסקוני בכעשרה אחוזים, נראה שהדבר נובע משילוב של סלידת הציבור מהממשלה הקודמת, והעובדה שהממשלה החלה לעבוד ממש, או כמו שאמר אחד הפרשנים בבריטניה, "הממשלה עדיין לא הספיקה לעשות שגיאות ולהשניא את עצמה על הציבור".

בגרמניה, העומדת בפני בחירות כלליות, נשם הקנצלר קוהל לרווחה, לאחר שמפלגתו לא ירדה ביותר, מה שנראה באירופה כהצלחה, לעומת הממשלות האחרות. קוהל הוא גם הבולט בין ראשי ממשלות האיחוד, אשר לכל אורך הדרך הציג את האיחוד כמדיניות התואמת את האינטרסים של גרמניה.

על שאר מדינות האיחוד האירופי, העביר ציבור הבוחרים לממשלות מסר חד משמעי של אי שביעות רצון. במקרים אחדים, כמו ספרד וצרפת, עלול המסר הזה לגרום לקשיים בהמשך תפקודן של הממשלות, ולפחות לשורה של התפטרויות. במקרים אחרים, כמו בבריטניה, הממשלה היתה מוכנה, והכינה את הציבור מראש. לכן, עצם העובדה שהמפלגה לא נמחקה מהפרלמנט האירופי, הציגה את ראש הממשלה כמי שהצליח להציל את מעמדה של מפלגתו, למרות שנותרו לה רק כמחצית הנציגים שהיו לה בפרלמנט הקודם.

ראש ממשלת בריטניה, ג'ון מייג'ור, נכנס למערכת הבחירות לפרלמנט האירופי. הוא הקפיד להתייחס רק לנושאים הנוגעים לאיחוד ולא לנושאי פנים, כמו שעשו מתנגדיו. כך הצליח ללכת על הקו הדק בין המתנגדים לתומכים באיחוד אירופה, כאשר הביע תמיכה באפשרות שמדינות שונות יצטרפו בצורה שונה, ולא כל המדינות החברות באיחוד יקבלו על עצמן אותה מידה של מחויבות. למעשה, דומה הצעתו לדרך בה קיבלה בריטניה את הסכמי מאסטריכט, ללא החלקים הנוגעים לאיחוד המטבע, והפרק החברתי. מייג'ור ניסה לשים את הדגש על האינטרסים הכלכליים של בריטניה הנמצא באיחוד האירופי, יחד עם הבטחה ללאומנים לא להרחיק לכת ולא לוותר על ריבונות הפרלמנט בלונדון.

העובדה שבימים שלפני הבחירות היו כאלה שצפו שהמפלגה השמרנית לא תקבל יותר משלושה או חמישה מקומות, סייעה למייג'ור מאוחר יותר לצמצם את הנזק שנגרם לו אישית מהתוצאות הסופיות, שכן כאשר לאחר תחזיות אלה, הצליחה מפלגתו לשמור על 18 מתוך 32 המושבים שהיו לה, היו שראו בכך הצלחה. עם זאת, מייג'ור כבר הבהיר שבכוונתו להיענות ללחץ שהופעל עליו לשפר את מעמדה של המפלגה, ולהכניס בזמן הקרוב שורה של שינויים בהרכבת ממשלתו. לצער זה יצטרך לנצל את כל כושרו הדיפלומטי, שכן כל אחד משני הצדדים היריבים במפלגה השמרנית מאמין שמייג'ור צריך למנות יותר שרים ממחנהו.

תקוות סוציאליסטיות

תקוותיהם של אנשי הגוש הסוציאליסטי בפרלמנט האירופי לזכות ברוב מוחלט, לא התגשמו. המדינה היחידה בה עלה השמאל בצורה דרסטית, היתה בריטניה. נציגי מפלגת הלייבור הבריטית לפרלמנט האירופי מהווים כיום בתוך הגוש הסוציאליסטי, את הקבוצה הגדולה ביותר ממפלגה לאומית אחת. אך הירידה בכוחם של הסוציאליסטים במדינות אחרות, והעובדה שבני בריתם, הירוקים, איבדו חמישה נציגים, גרמה לכך שהעלייה הגדולה של הלייבור אינה מספיקה כדי להגביר את כוחו של האגף השמאלי בפרלמנט האירופי בצורה משמעותית.

מפלגה אחרת בבריטניה, אשר הצליחה להכין את דעת הקהל לציפיות נמוכות ולמנוע אכזבה, היתה המפלגה הליברל־דמוקרטית. הנהגת המפלגה קיוותה לניצחון מרשים לאחר הצלחתה בבחירות לרשויות המקומיות בחודש שעבר, אך נראה שהמצע הפדרו־אירופי שלה לא דיבר אל ליבם של הבוחרים. הליברל־דמוקרטים התחילו מנקודת אפס, שכן לא היו להם כלל נציגים בפרלמנט היוצא, ולכן יכלו להציג כל תוצאה כהצלחה מרשימה. למעשה, העובדה שלא הצליחו להכניס לפרלמנט האירופי יותר משני נציגים, ואחוז המצביעים שתמכו בהם היה נמוך מאלה שתמכו בהם בבחירות לרשויות המקומיות, או בבחירות הכלליות הקודמות, מעידה על כך שהמפלגה עדיין איננה נתפסת בבריטניה כהרבה יותר ממפלגה קטנה, שכוחה מוגבל. הגוש הליברלי בפרלמנט האירופי ירד בכוחו, ולמרות הצטרפותה לראשונה, של המפלגה הליברל־דמוקרטית הבריטית, יהיו לקבוצה עשרים חברים בפרלמנט החדש, פחות מאשר בפרלמנט היוצא.

בעיקר הלייבור

המפלגה היחידה בבריטניה שיכולה להתייחס לתוצאות הבחירות לפרלמנט האירופי כאל הצלחה מרשימה, היא מפלגת הלייבור. אלא שעל הצלחה זו מעיבה העובדה, שרבים בהנהגת המפלגה יודעים כי משמעות התוצאות מאוד מוגבלת. בבחירות הקודמות לפרלמנט האירופי זכתה מפלגת הלייבור באחת התוצאות המרשימות בתולדותיה, והביסה לראשונה את ממשלתה של תאצ'ר. אלא שלא היה בכך כדי לסייע למפלגה להביס את השמרנים בבחירות הכלליות בבריטניה. נוכחות מרשימה בפרלמנט האירופי עושה הרבה למורל תומכי המפלגה, אולם המשמעות המעשית מוגבלת.

איזור אחד בו הובסה מפלגת הלייבור בצורה שתפגע בה, היה סקוטלנד, שם זכתה המפלגה הלאומית הסקוטית במושב נוסף על חשבון הלייבור. חשיבותו הניצחון עבור הסקוטים נובעת מכך, שבזמן הקרוב יתקיימו שם בחירות משנה, כדי למלא את מקומו של מי שהיה מנהיג הלייבור, ג'ון סמית', ונצחונה של המפלגה הלאומית הסקוטית יעודד את אנשיה ובוחריה להגביר את מאבקם בלייבור בבחירות משנה אלה, שחשיבותן המורלית בלייבור היא גדולה.

זריקת עידוד חשובה שקיבלה מפלגת הלייבור בוויילס היתה בחירתה של גלניס קינוק ברוב שלא היה כמוהו בהיסטוריה הבריטית. רעייתו של מי שהיה מנהיג הלייבור החליטה, לאחר תבוסתו בבחירות הכלליות האחרונות, להתמודד בבחירות לפרלמנט האירופי באיזור הבחירה הכולל את זה שאותו מייצג בעלה. למרות שמחוז הבחירה נחשב לאחד הבטוחים של הלייבור, למרה מנסיונו של בעלה בבחירות הכלליות, לא התייחסה לבחירתה כמובנת מאליה, ועבדה ללא לאות כדי להבטיח את נצחונה. התוצאה היתה, למעלה מ־120 אלף קולות, תוצאה שהדהימה אפילו את תומכיה.

עכשיו, מקווים במשפחת קינוק שניל הבעל, יזכה במינוי לתפקיד נציג הלייבור לנציבות האירופית, מה שיהפוך את המשפחה למיוצגת ביותר במוסדות האיחוד האירופי, בעיקר לאור העובדה שבנם כבר עובד בבריסל באחד ממוסדות האיחוד.

ראשי הממסד האירופי בבריסל הודו, שתוצאות הבחירות האירופיות, כולל העובדה שבממוצע רק כשליש מבעלי זכות הבחירה טרחו להצביע, מהוות מסר ברור אותו יצטרכו לקחת בחשבון בהמשך דרכם. נשיא הנציבות, ז'ק דלור, מהבולטים בין המנסים לרדוף את הרעיון הפדרלי, נאלץ להודות שככל הנראה, הבוחרים עדיין אינם מוכנים לרמה כזו של איחוד, ואמר שהוא ואנשיו יצטרכו להשלים עם המסר ולתאים את הקצב. הצלחתם של האנטי־אירופים ואלה הדורשים לחזור לשולחן הדיונים ולדון מחדש בהסכמי מאסטריכט, אמורה להבהיר לתומכים ברעיון הפדרלי, שעדיין לא הצליחו לשכנע את הציבור.

חשבונות מנופחים

בימים האחרונים, כבר נראתה בשטח תגובתה הראשונה של נציבות האיחוד האירופי לתוצאות הבחירות, כאשר החלו להישמע קריאות ראשונות מצד אנשי הנציבות, לפעולה נמרצת להדברת השחיתות. נושא זה, הבינו ראשי האיחוד, הוא אחד הגורמים לכשלונם. במהלך מערכת הבחירות לפרלמנט האירופי, הדגישו האנטי־אירופים בפני ציבור הבוחרים את הבזבוז העצום במוסדות האיחוד, ואת השחיתות וההונאות. בבריטניה גם הפנו את תשומת לב הציבור לחשבונות המנופחים של חברי הפרלמנט האירופי, והמשכורות הגבוהות שהם מקבלים בתמורה למעט מאוד עבודה.

כמה מהחברים החדשים בפרלמנט האירופי כבר הבטיחו לבדוק את העניין, והיו גם כאלה, שהתחייבו לפעול לצמצום התשלומים הגבוהים שהם עצמם מקבלים, ללא קשר לשאלה אם באמת הוציאו סכומים אלה. הנציבות מצידה, פנתה לממשלות בבקשה לסייע לה בטיפול בהונאות, העולות לנציבות מיליונים.

תוצאה שהדהימה אפילו את התומכים. גלניס קינוק, המנצחת מטעם הלייבור בוויילס, עם בעלה ניל קינוק (צילומים: אי.פי)

המצע הפדרו־אירופי לא דיבר אל לב הבוחרים. מצביעה בברכיים מנגנון בשטרסבורג

דפים לספרות

עורך: עמוס לויתן

סינדרום־קיבוצי

עות שפיצן

■ **אודי בן סעדיה: "חג שמח, אדון נחמיאס", 'סדרת מקור – הוצאת הקיבוץ המאוחד, 96 עמ', 1994.**

ספרו הדק של אודי בן סעדיה מכיל צרות רבות כל כך שהיו מכבידות גם על ספר עב כרס. קובץ הסיפורים הראשון שלו עוסק במוות, יתמות, בדידות ושיגעון. בכל סיפור מתרחש משהו מחריד: חייל נהרג כשפגז קרע את צווארו, לחייל אחר נתלשו הביצים, נער צעיר תולה את עצמו במקלחת, וגופתו של רווק מבוגר נמצאת מוטלת בין ערימות גבינה צהובה ורעל עכברים.

רוב הסיפורים מתארים את החיים בקיבוץ בצפון הארץ. כל אחד מתמקד באדם אחר ומדגיש את בדידותו ואת ייסוריו. העיסוק בחריגים סובלים מאפשר לראות את החברה מנקודת המבט של העומדים בשוליה ומבחינים במגרעותיה. מצטיירת חברה אכזרית ביותר, שאינה מסוגלת להקל על הסובל, להפך! היא מציקה ליוצאי הדופן, לועגת להם ושולחת אותם לבתי־משוגעים.

אחד הדברים האכזריים ביותר בחברה הן השמועות. הן מכונות "מסכת ארוגה להפליא של זדון וארס", ומרמזות ליתושים מוצצי דם או לצואת כלבים המתגלגלת על המדרכות.

לשיא חוסר הסבלנות מגיעה החברה במעשה אכזרי בסיפור "כבוד המת". בעת הלווייתו של אחד החברים מתיישב יום טוב הזקן על מצבה ישנה, שולף כריכים ותרמוס ומנסה להנות מפיקניק. החברים הנזעמים משליכים את הזקן בעודו חי לתוך הבור הפתוח, ומכסים אותו בעפר במקום את המת.

האחוז הגבוה של המטורפים בספר וכמותן הרבה של הגוויות, יוצרים רושם מעיק ביותר. לאווירה הכבדה שמשרים הנושאים המרכזיים מוסיפים גם מוטיבים המבליטים חוסר אונים והשפלה. כמעט כל הילדים סובלים מהשתנה לילית, ואילו רוב הגברים אוחזים באיברם הזקור, בחייהם ובמותם, בלי תקווה לשימוש.

למצב הרוח הקודר תורמים דברים נוספים: ההתמקדות בתיאור פרטים מבחילים כמו זיעה וריח שתן; זירות ההתרחשות שהן לעתים קרובות בית הקברות, מרתפים או בית השימוש; וכן השאלות והדימויים המעוררים תחושות לא נעימות. למשל ילדי הגן העומדים בגרונות מתוחים מדומים לעופות מועדים לשחיטה. ואילו על העננים נאמר שהם כמו הנרתיק השחור של הספר שיש בתוכו מראה ישנה ותער חלוד.

הגיבורים לכודים במציאות המרה הרוויה שנאה הדדית, ריחות רעים של שתן וזיעה, והם מנסים להימלט ממנה אל עולם הדמיון. למשל אורי חולם על אביו המת. בחלום, האב חזק ושרירי, עומד וצוחק, ומלחייו החלקות נודף ריח נעים של משחת גילוח (הצחוק והריחות הנעימים בספר מצויים בעיקר בחלומות). לעומת זאת בחלומו של יום טוב הזקן רודפות אותו נשים בוערות מתשוקה, המניחות את קרחתו על חזה שלהן.

אבל לא כל ההזיות נעימות. בדמיונותיה של סימה, הרווקה הזקנה, בוקעים רמשים מתוך מאובנים וזוחלים על גופה. ואילו גולדמן רואה בחלומו מחזה בלהות: המון שכניו סוגרים עליו מכל העברים, דוקרים אותו במקלות מחודדים.

ההזיות המסוכנות ביותר הן דווקא הנעימות, משום שאדם רוצה להישאר בתוכן, ואינו חוזר למציאות. זה

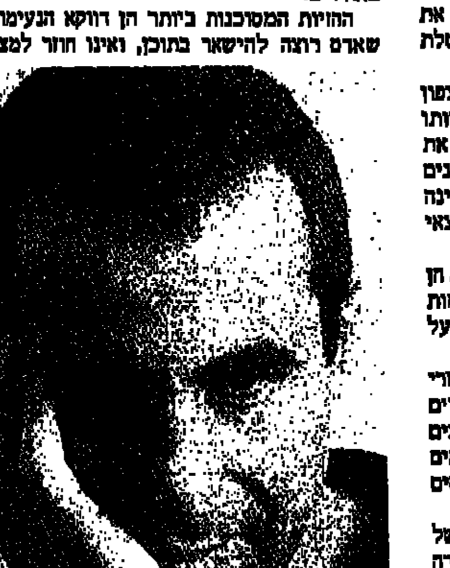

אודי בן־סעדיה

גיבוריו של בן־סעדיה הם חברי קיבוץ בצפון הלכודים בין מציאות מרה מכאן, לעולם של הזיות מכאן. מה שמסביר הן את הבדידות והן את השיגעון בסיפוריו.

מסביר את קסמו של השיגעון הרווח בספר. קסם הטירוף מתבטא למשל בתיאור של שוכמן הנבלע בעברו, הוא יושב ועל פניו שפוך מין חיוך מוזר "כבול בתוך עולמו הפנימי, נשאב לתוך שבת חורפית אחת, רחוקה מאוד, כאילו הפשיל העבר הקסום את כסותו הלבנה, והניח לשוכמן לחמוק לתוכו..." שוכמן החומק לעברו מגיע הישר לבית המשוגעים. במקרה זה הדמיון אינו רק אמצעי להיחלץ זמנית מהמציאות. הפנטסיה חודרת למציאות, הופכת חלק ממנה ומשפיעה על חיי האנשים.

שני הקטבים – דמיון ומציאות – משמשים בכל הספר, ולעתים מתערבבים זה בזה. הרקע לסיפורים מציאותי: מלחמות ישראל, מילואים ושואה, שהיא חלק מעברן של כמה דמויות בספר, וממשיכה להשפיע על החיים בארץ. אמנם אין שם הקיבוץ מצוין בספר, אך נאמר שהוא קרוב לירמוך ורואים ממנו את הרי גלעד. כן מוזכרים מקומות אחרים בארץ, ביניהם תל־אביב והמוזיאון בעין חרוד. (המחבר הוא בן קיבוץ אפיקים).

לשון השיח משקפת מהימנה שפת דיבור בצירופים כגון: "הטנדר המתורבן הזה", או "הקבלת שבת". ובמשפטים הלקוחים הישר מפיה של רכלניות מצויה, כמו: "אני לא מתפלאת. כולם יודעים שהיא עשתה לו את המוות." וכן: "אבל הפעם זה באמת עובר כל גבול."

אבל הסיפורים חורגים מהמישור הריאלי. הדמיון מתערב במציאות בשילוב חלומות והזיות, ובעלילה המתפתחת למצבים קיצוניים, אכזריים מאוד, כמו בקבורת אדם חי, או בסיפור על האיש שהקדיש את עצמו ללכידת עכברים, הציב להם מלכודות וגבינה מורעלת, ולבסוף התאבד בחדרו הגדוש ערימות רעל, עכברים וגבינה. במצבים גרוטסקיים אלה נדמה שההזיות חרגו מתחומן והשתלטו על המציאות.

התיאורים מקנים הרגשה לא־מציאותית, משום שתחושות סובייקטיביות הופכות חלק מהם. לדוגמה, בתיאור השקיעה השמש צונחת באיטיות לתוך זגוגיות המשקפיים. לעומת זאת תיאורי החלומות מוחשיים ביותר, גדושי ריחות ומראות. גם זה מטשטש את הגבול בין בדיון למציאות.

נוסף לתיאורים המוחשיים מתאפיינת לשון המספר בדימויים ציוריים. היקלים הכרותים הם כמו סיכות שנשכחו בבגד ומגרדות את העור. ואילו האיבר המתוח מציץ מבעד לתחתונים "כמו קוף ששולח יד מהכלוב ורוצה לקבל עוד בוטנים".

עוד תכונה אפיינית לספר היא האזכורים הרבים של יצירות מוסיקה וספרות. אמנויות אלה הן דרך נוספת להימלט מן המציאות. והזכרתן מדגישה לעתים קרובות את הניגוד בין העומק התרבותי לבין עומק הטירוף. מקס נוהג לאזנן ולהקשיב לאריה של מלכת הלילה מתוך "חליל הקסם", ואילו דעתה של סימה נטרפת עליה לקול

(המשך בעמוד 20)

פופ־מודרניסטי

רפי וייברט

■ **אתגר קרת: "געגועי לקיסינג'ר" זמורה ביתן, עמודים לספרות עברית, 156 עמ' 1994**

ספרו של אתגר קרת והרחישה הביקורתית סביבו הם דוגמה מובהקת לטשטוש תחומים עצוב שהביאו בכנפיהן תפיסות פסבדו־פוסטמודרניסטיות. מדובר בספר פופולרי, לפרקים חביב וקליל, עם מעט הבלחות־דמיון סימפטיות ונוגעות, אך גם עם הרבה טקסטים גרועים להפליא מכל בחינה שהיא. כאשר ספר כזה, שעד לפני מספר לא רב של שנים היה מוגדר ברובו כ"ספרות תת־תקנית", נדון באותה מערכת שבה עוסקים ב"ספרות עילית", נוצרת בעיה המובילה לכאוס ביקורתי ולהטעיית הקוראים.

כאשר באותם עמודים בהם "נקטל" עוז "מהולל" קרת כאשף העלילה, הלשון, הפנטזיה, הפיוט, וההומור, יש חשש לאיבוד פרופורציות. ובכן הבה נהיה רציניים. נסתכל לטקסטים הללו בפנים ונתאר את מה שאנחנו רואים באמת, בלא מילות חיבה לסופר (כי אנחנו מכירים אותו אישית), ובלא הנחות ליוצר הכותב פרקי פרוזה קצרצרים (כי אין לנו כבר כוח לקרוא יריעות רחבות). לא ביקורת שיקרית כי אנחנו, המבקרים, רוצים גם כן להיות חלק מתרבות נעורים אורבנית ומאיניות צעירה.

ולעניין עצמו. ספרו של קרת מורכב מ־49 פרגמנטים קצרצרים בפרוזה. הקצר ביניהם הוא בן עמוד, הארוך בן 7 עמודים. השאר ממוקמים בין שני קצוות אלו. מבחינה זו ניתן לראות בספר הנוכחי המשך לז'אנר בו בחר קרת גם בספרו הראשון "צינורות" (הסדרה הלבנה, עם עובד, 1992).

גם בתוך היריעה המוגבלת והמגבילה הזאת ניתן להאיר קטע חיים מלא תוכן, ליצור עולם ומלואו בשרטוטים חטופים. די אם נקרא את "מוצרט הקטן שלנו" מאת וולפגנג בורכרט, קטעים מתוך "הרכבת נהגה לדייק" מאת היינריך בל, או "מר פלומר" מאת איטאלו קאלווינו, כדי שנבין מה מסוגל לעשות סופר גדול גם בעמוד פרוזה אחד. אולם קרת עושה שורה של בחירות שגויות הגוזרות, כך נדמה, מתוך קריצת עין לאיזה קהל תל־אביבי שלא בדיוק הגדיר לעצמו מהי ספרות. הסיפורים כתובים ברובם הגדול בלשון שרוצה להיות עכשווית, אך מסתברת כמוגבלת ודלה, שלא לומר מסורבלת וקלוקלת. אפשר לומר שזו לשוננו האורבנית, היומיומית, הסלנגית, אך בסיפורים היא לרוב נטולת כל חן ומשעממת. וכאשר היא נעשית לבושם היחיד של קרוב ל־50 קטעים, הדבר נהפך לקשה מנשוא.

אביא שתי דוגמאות מתוך המכלול העצום והחדגוני הזה. הקטע "טיפות" פותח בפיסקה הבאה: "חברה שלי אומרת שמישהו באמריקה המציא תרופה נגד להרגיש לבד. היא שמעה על זה אתמול בשישים שניות בגלי־צה"ל, ועכשיו היא כבר שולחת מכתב אקספרס לאחותה שתקנה לה מזה ארגז ושתשלח בדואר. בשישים שניות אמרו שבחוף המזרחי מוכרים את זה בכל רשתות השיווק, ושבניו־יורק זה כבר ממש להיט. זה בא בשני סוגי אריזות – טיפות ותרסיס. חברה שלי ביקשה טיפות, היא אולי לא רוצה להרגיש לבד, אבל גם לא לפגוע באוזון" (82). ואילו הקטע "החבר הכי טוב שלי" מתחיל כך: "החבר הכי טוב שלי השתין לי בלילה על הדלת. אני גר בקומה רביעית בלי מעלית, דירה שכורה. כלבים עושים את זה לפעמים, כדי לסמן טריטוריה, להבריח זכרים אחרים. אבל הוא לא כלב, הוא החבר הכי טוב שלי. וחוץ מזה, זאת לא היתה טריטוריה שלו, זאת היתה הדלת של הדירה שלי" (90).

לבד מהלשון הפשטנית, רוויית הסלנג הקלוש, ניחנים הסיפורים בנטייה לבדיחנות גרועה, להומור תפל, שרק לעיתים רחוקות מעלה חיוך, לפואנטות של כלום – למשל, נקמתו של החייל היהודי בערבי שרוצה לזיין אותו בתחת בסיפור "דרוך ונצור". בסיום הקטע "להגביה את הרף", שהוא דווקא בעל פוטנציאל מעניין, מפרק קרת מספורה באופן כושל־וולגרי, מהלך אופייני לספרו זה. קופץ המוט הגרמני, ששבר את שיא העולם, חושב במקלחת על הבחורות שהיו לו (63 במספר), ועל הודעתה של חברת פרסומת, שמציעה לו מסע פרסום תחת הכותרת "להגביה את הרף", הוא מהרהר כך: "אם ירצה להגביה את הרף יצטרך לחפש אחת מעל גיל חמישים ושלוש עם תואר פרופסור, אם ירצה להוריד יצטרך למצוא מישהי מתחת לגיל שש־עשרה עם פיגור שכלי קל" (74). האם זה מחוכם או מצחיק? ויש כאלה עשרות בקטעים.

מה בעצם יש לנו בסיפורים אלה מבחינה תימטית? קרת נע כאן בין מספר מוקדים. הראשון שבהם מורכב מחוויות המתוארות מפרספקטיבה של ילד, יחסיו המורכבים עם אימו, אביו, אחיו ואחותו – למשל, בסיפור היפה והמרגש־באמת הפותח את הקובץ "לשבור את החזיר", ב"ביצים של דינוזאורוס", ב"נעליים" או ב"שימותו" ו"נמלים" בעלי הסיום הסתמי. הנסיון לשחזר תודעה ולשון ילדיים (ומכאן הסלנג השגור ביותר) מסתכם ברוב המקרים, להוציא קטע או שניים חביבים ובעלי קסם נוסטלגי מסוים, כאינפנטיליות במובנה הלא־אילרי של המילה. מבחינות רבות ניתן לראות כאן המשך לקטעים המתעדים חוויות ילדותיות שהופיעו בקובץ הקודם של קרת (למשל, "שלמה הומו כוס אל־אומר", "העדרותו המיסתורית של אלון שמש" ודומיהם).

המוקד השני הם סיפורי המתבגר או המבוגר שהמספר משתף אותנו בהם – בגוף ראשון או שלישי – ביחסיו עם חברתו או ביחסי גברים נשים בכלל. בסיפור "הגבהה על המקרר" מתברר שהבחור נעזב כי חברתו היתה רגילה להיות לבד: פשוט בילדותה הוריה נהגו להשאירה בצאתם מהבית על גבי המקרר הגבוה ובבגרותה נתקפה געגועים לבדידות נפלאה זו. זה בסדר, אבל מה נאמר על הקטע הבא, המתאר יחסים בין־זוגיים? אחרי שהוגו יורד במדרגות בית הכנסת והאשה אומרת לגבר שהוא בהמה, מופיעים המשפטים הבאים: "באותו רגע הוא היה צריך לתת לה את הסטירה, לגלגל אותה מכל המדרגות. אבל הוא, כמו אידיוט, חיכה שיגיעו לבית. ואז, כשהרביץ לה, היא נראתה כל־כך מופתעת כמו כלב שמכים אותו על זה שחירבן על השטיח אחרי שהחרא כבר הספיק להתייבש. הוא נתן לה סטירות קטנות בפנים והיא צעקה 'מנחם, מנחם' כאילו שמי שמכה אותה זה איזה זר והיא קוראת לו, שיבוא ויציל אותה. 'מנחם, מנחם' היא התכוונה בפיה, 'מנחם, מנחם' והוא נתן לה בעיטה בצלעות" (118). אכן, הסיפור בן־העמוד נקרא "ימים נוראים" ואמור לתאר אלימות בתוך המשפחה, הנסלחת, כפי שמתברר בפואנטה ה"משעשעת", 30 שניות בלבד לפני כניסת "החג".

אלו הן אנקדוטות עתונאיות בעיצוב סיפורי או ספרותי מינימלי ולמרות החן שיש להן לעיתים, הן אינן מצדיקות את פרסומן בספר. אם "צינורות" היה קובץ שפורסם בטענה ש"הסדרה הלבנה" מפרסמת לא רק תוצרים מוגמרים, אלא גם חלקיים מבית התהוותו של היוצר, הרי שעתה לא תצלח יותר כסות מעין זו.

ב"דרך הקירות" מספר לנו הגבור יואב על אכזבתו מכך שלא השיג את רונית אהובתו, שהתחתנה עם מישהו אחר, ילדה לו ילד ואילו הוא היה מוכן לעבור בשבילה דרך קירות. ושוב מתוודה המספר בלשונו השטוחה: "פעם היה נורא חשוב לי שהחברה שלי תהיה יפה. היה לי עקרוני שתהיה חכמה ושנאהב והכל, אבל גם נורא־נורא רציתי שתהיה יפה" (107). נדמה לי שהמחבר חכם עשרות מונים מהמספרים הטפשיים־במכוון, שאותם הוא בורא, אבל לא מספיק חכם כדי לברוח ממספרים אחרים.

המוקד השלישי, שהוא אולי הכיוון שבו צריך המחבר לבחור כדי להעמיד טקסטים סבירים, הוא כיוון הפנטסיה, הבדיון הפרוע, הקומי. סיפורים כמו "ציור", "פארש וגוס", "הסאנטינים המעופפים" ואחרים הם ממיטבו של הספר, כי יש בהם השראה, חיות רעיונית, תעוזה. אי־אפשר לסכם את תוכנם הנע בין בדיון למציאות, בין מודעות עצמית לבין מודעותו של הסיפור לעצמו. יש כאן אקלקטיות ותנועה בין גבולות סיפר שמאפיינים את הפוסטמודרניזם, אבל הם לפחות אינם מעליבים ברלוחם.

כאן הופכת קלות הכתיבה של קרת, וזו תכונה חשובה ורצויה לסופר, לתוצר שמצדיק את עצמו ולא מתבזבז לשווא. בקטעים אלה הגיון גדול יותר והסופר חורג בהם מן השטאנצים הלשוניים־עלילתיים הקבועים והמובנים מאליהם, המופיעים ברבים מסיפוריו. עם זאת, גם ב"חטיבה" זו יש פאשלות לא מעטות כגון "אה שלי בדיכאון" ודומיו. ובכלל, הרצת אצבעות שטבלו בערוות החברה ושקיעה במין אוראלי, אינם ערובה ליותר מאשר פרובוקציות זולות ומיותרות לחלוטין.

מעניין שחלק מהמבקרים שקיבלו את פני הספר

(המשך בעמוד 21)

אתגר קרת

ההמולה התקשורתית סביב ספר כאתגר קרת, היא דוגמה לעוות פרופורציות. מדובר בספר פופולרי, לפרקים חביב וקליל, המאוכלס הרבה טקסטים גרועים. ברובו זהו בדיון שמות ושמחי בנוסח הקומיקס.

דברים

שיקול דעת אנושי

יחסי לאנשים מאמינים ולחסידים בפרט הוא חצוי: מצד אחד אני מעריך, אפילו מוקסם, מיכולתם לדבוק בעניין רוחני ולהעמיד ערך כמו תלמוד־תורה, למשל, מעל לכל הערכים האחרים, המטריאליסטיים בוודאי, ולראות בו חזות הכל. מצד שני זרים לי הפונדמנטליזם, הקנאות הדתית והאמונה העיוורת. לכן, לא יוחסתי חשיבות רבה מדי לאמונתם ברבי מלובביץ' כמלך המשיח (אם כי מיליארד נוצרים בעולם רואים כך את ישו משיחם) ונטיתי לראות בזאת יותר עניין פולקלוריסטי, או לכל היותר גימיק פרסומי, מאשר מציאות ממש.

אולם חיים באר "בערב חדש" העמידני על טעותי. הוא העלה את החשש, כי מותו של הרבי מלובביץ' עלול לגרום להקצנה מסוכנת בעדה זו, או בחלקים ממנה, כפי שקרה בגוש־אמונים עם הקמת המחתרת היהודית, מיד לאחר הסתלקותו של רבם, ר' צבי יהודה קוק. ובאמת, באותו שידור עצמו, נטל מיד בן שיחו של באר, דובר חב"ד, הרב מנחם ברוד, בקצה חוט זה והחל לטוותו. "ייתכן מאד – אמר – שמחלת הרבי ומותו קשורים בכינונה של ממשלת זדון בישראל. היתה פריחה גדולה לאמונת המשיח בימי מלחמת המפרץ ובתקופת הממשלה התקיפה הקודמת. אולם עם כינונה של הממשלה החדשה חלה נסיגה, שאולי גרמה להידרדרות מצבו. הרי הוא נפל למשכב ממש לפני שנתיים, ומצבו הוחמר עם הסכמי אוסלו וקהיר..."

הנה כיצד ניתן לברוא על אתר מיתוס חדש שתוצאותיו, אם יקנה לו אחיזה, עלולות להיות חמורות ביותר. עם זאת חובה לומר, שכבר היו דברים מעולם וזהו מאבק נמשך לאורך הדורות בין פונדמנטליסטים־מסורתנים לבין פרשנים־מחדשים. תחילתו עוד בימי התנאים ביבנה, במהפך שחולל בלימוד התורה ר' יהושע בן חנניה, ביום שגבר על יריבו, ר' אליעזר בן הורקנוס, הכריז "לא בשמים היא (התורה) ואין מקשיבים לבת־קול (אלוהית)".

אפשר לקוות שגם כאן, לבסוף, יגבר שיקול הדעת האנושי, על הלהט המיסטי־משיחי.

ע.ל.

שכרות בשליחות

חנוט אויחמן

■ **ונדיקט ירופייב: "מוסקבה פטושקי", תרגמה והוסיפה הערות: נילי מירסקי, פרוזה אחרת, הוצאת עם עובד 239 עמ' 1994.**

"מוסקבה פטושקי" התפרסם לראשונה במקורו בישראל ב־1971, ואילו ברוסיה עצמה, נאסר ספר זה לפרסום עד לתחילת "הפרסטרויקה". אינו דווקא אינטלקטואל המתנגד למשטר, וגם השיר של עוולותיו. החיפך הוא הנכון, הוא ... שוק סטה, לצערו הרב, ממסלול החיים ... של עבודה – בית, בית – עבודה. במציאות של ... ימים, עצם עמידתך מחוץ למעגל הזה, ... לאפס חסר ערך והגנה. בצורה מובלעת אתה ... המתיר לכל אחד לעשות בך כעולה על ...

... מתאר נסיעה שגרתית ברכבת ממוסקבה ... בעיירה הסמוכה פטושקי. ברכבת פוגש ... אנשים מרודים ושוליים כמוהו, המצטרפים אליו ... מבחורתא. דווקא טיפוסים אלה שומרים ... של הם אנשי. הם רומנטיים, אוהבי ספרות ... בהתרגשות על סופרים וספרים. ישנה ... את שינייה הקדמיות בגלל אהבתה ...

... לנוער ליבה, מנהיג הקומסומול המקומי, ... עליה מכות נמרצות. המחבר לא עושה ... מחבריו הנרכאים למסע, אך מרחם עליהם. ... באמצעותם את רוסיה של החצר האחורית, ... והגונית, המקובלת.

... של הבר ספר זה הוא שיר הלל והודיה לוודקה – "קובנסקיה", "מוסקובסקיה", עם פלפל, ... וכו'. ירופייב הוא מומחה אמיתי ... שונים ממוצרים אלה, בתוספת יין מהווק ומי ... כל מתחיל יאה למצב נפשי מסויים. תערובת ... נגד דכאון, השנייה מורידה את ההתרגשות ... עוזרת לקום בבוקר. וודקה, במשך דורות, ... לבם של האנשים הפשוטים והיוותה מקור ... דעות ואמנים. אפילו בתקופות החשוכות ... היתר לשיכורים לומר את האמת לעוברי ...

... ספר זה הוא בהיותו וידוי אישי של מחברו. ... בגוף ראשון והגיבור נושא את אותו שם פרטי ... המחבר. המספר מזדהה איתו, אך יחד עם זאת ... צוחק איתו, דואג לו ונותן יחד איתן ... הוא מתמלא עימו בתשוקה לזונות ... צמה "מתחת ועד העורף" ומראה רגשי ... על הזונה בנו הקטן והחולה. מתוך המעגלים ... המסצות הצורכות שהגיבור השיכור לא תמיד ... את פשרם, אנו חשים בזעם עצור וכבאב גובר ... כנגד משטר שיכול לרמוס אדם עד דכא.

... המפוקפק של השיכור מתעתע בהגיון חבורו ... של האידיאולוגיה הקומוניסטית. משפטים כמו ... שהנפש והגוף של האדם יהיו יפים", ... ידע לאהוב ללא גבול, עד הקרבה עצמית", ... הקומוניסטי, אשר סבר כי באמצעותם ... לאהבת המוושה, ולא הבין כי חסם בהם את ... לשמש של היצירה.

... מאד בצורה נלעגת ומבולבלת את תולדות ... הקדושה. במהוו הקודה מאורי אלכוהול ... על פרבר מוסקבה "פטושקי" כעל מדינה ... הוא שולח איגרות למלך שוודיה ותוהה מדוע ... עדיין לא תוקפים. סופו הסתמי של ... ובאילו בלתי צפוי. שלושה בריונים ... בשעת לילה, ברחובות השוממים של ... קוללים בו ללא סיבה עד אובדן הכרה, לא ... הקרמלין, סמל האהבה והצדק.

... מדויק וסותר ומבטא את עולמו התוסס ... של השתיין הסובייטי, על כל הכאב, וההומור, ... המעורבים בחוסר הגיון ולהג שיכורים.

עם רות אלפרן בקדוד: חייתי בהסתר גדול, עד כתיבת השירים

רות אלפרן בקדוד

ספרך הראשון "יפחד מוות", הופיע בחמש שנים לפני ספרך השני, "יוכל בנייה מאוחרת". מה השוני בין שני הספרים?

אני חושבת שמודעות. הספר הראשון פשוט נכתב במצב נפשי מסוים, אלה היו השירים הראשונים שכתבתי – לפני כן לא כתבתי שירים – והמרווח בין הכתיבה לבין הפרסום היה קצר מאוד. לא הייתי מודעת למה שאני כותבת, זה היה איזשהו צורך מאוד קיומי. באותה מידה, היה לי צורך לפרסם את השירים, מפני שהייתי נתונה בשלב מסוים של הרגשת סוף החיים, וזה הדבר האחרון שאעשה ושיישאר אחרי.

אבל קודם ציירת.

עד היום אני תמהה על כך שהפסקתי לצייר והתחלתי לכתוב. יכול להיות שמבחינת האנרגיה הגופנית, לאחר שהספר הראשון נכתב בתקופה של חולי וקשיים פיסיים, לא היתה לי מספיק אנרגיה לעמוד שוב מול הכן ולצייר. היה הרבה יותר פשוט לשכב במיטה עם פיסת נייר.

ואולי במלים אפשר לנסח דברים שאי־אפשר לנסחם בצבעים?

תוך כדי ציור אתה עומד מול הכד, ואתה מבין פתאום דברים על עצמך, שלא הבנת קודם. אבל נכון שהכתיבה היא יותר חושפנית. אי־אפשר להסתתר מאחורי מלים, כמו שאפשר להסתתר מאחורי קו וצבע וכתם. הדברים צריכים להיות יותר ישירים, ויותר אנשים יבינו שיר מאשר ציור. אבל תמיד אפשר היה להסתתר מאחורי איזה כתם או שכבת צבע. המסכות היו יותר מושלמות, ממש כמו איפור.

אמרת שההבדל בין שני הספרים הוא במודעות. מודעות למה?

מודעות לעובדה שאני כותבת שירה. כלומר, ששיר הוא לא רק צעקה. אפשר לומר, שהספר הראשון היה הצעקה העירומה. לא הייתי מודעת למה שנקרא מלאכת השיר. לא היה שם שום עיבוד, לא היתה מלאכה מאחורי הכתיבה. עכשיו, ככל שאני קוראת שירים של משוררים אחרים, אני יותר ויותר מודעת עד כמה אני לא יודעת על כתיבת שירה. אבל אני לפחות יודעת שאינני יודעת...

שני השירים הראשונים בספר עוסקים האחד בבנייה והשני בכרייה. וההוברת בשיר כורה היכל בתוך עצמה. את מכוונת להתייחס לזה?

אני בונה את ההיכל בפנים, בעומק, ובנייה לעומק היא כרייה.

עומק אינטלקטואלי, עומק של הבנה?

השאלה הזאת מאוד קשה לי. הבנייה שלי קשורה מאוד במוות, וכרייה מתקשרת מייד לקבר.

נתחיל בבנייה. איזו כנסייה אנחנו רוצים לבנות?

של זכרונות, של מגילות גנוזות, של דברים שהיו בעבר ושאני רוצה לשמר אותם ולבנות להם את מקום השימור המתאים. וזה השיר.

אבל הזכרונות הם איתך.

חלק מהזכרונות איתי, וחלק איננו. לכן אני מדברת על כנסייה, בגלל הצורה הזאת של כנסיות, שקירותיה מקושטים בסיפורים, כמו למשל סיפורי המקרא. ואני רוצה להגיע למצב, שאמצא את הזכרונות שנעלמו לי, על גבי קירות הכנסייה.

אנחנו מדברים ברמזים והקורא עדיין אינו יודע באלה זכרונות מדובר. אולי תאירי את עיניו בכל האפשר.

זה קשור לסיפור החיים הפרטי שלי, המשפיע על השירים שאני כותבת. מדובר בתקופת מלחמת העולם, שאנשים נוהגים לקרוא לה "שואה", ואני לא אוהבת את המלה הזאת. ילדותי עברה עלי בתקופה ההיא, והדברים שקרו היו קשים מאוד בשבילי, וקשה לי מאוד לדבר על כך. אולי מוטב שאציין כמה פרטים אוטוביוגרפיים: נולדתי בארץ־ישראל, ובגיל 3 החליטו הורי לחזור – לשם ביקור או ישיבת ארעי, לא ברור לי בדיוק – לליטא. המלחמה פרצה ואי־אפשר היה לשוב ארצה. עברנו את תקופת המלחמה בגטו קובנה. בשלב מסוים ההורים הצליחו להבריח אותי מן הגטו. הם עצמם נלקחו למחנות ריכוז. בתום המלחמה נשארתי לבדי מכל המשפחה. זה קשור בהמון סיפורים, וזה מתחיל להיות קצת רגשני. מפריעה לי גם העובדה שזה כל כך אופנתי היום, כל התקופה הזאת. כולם מדברים עליה.

אנחנו עוסקים בשירים שלך, שמבטאים את מה שאת מספרת עכשיו, במטאפורות.

פעמים רבות מה שנקרא "מטאפורות", אינו נראה ככאלו, כשיודעים את הרקע. דברים שנראים בשיר כמטאפורה הם, למעשה, עובדות פשוטות. למשל, יש לי שיר אחד שאני מדברת בו על סימני לידה, והוא בא ממש מתוך סיפור של חיים. כשהחליטו להבריח אותי מהגטו (ביני לבין עצמי, אני קוראת לזה "החליטו לגזור עלי חיים"), העמידו אותי על שולחן במרכז החדר, עם מנורה מעלי, הפשיטו אותי וממש חיפשו על גופי סימנים שיעזרו להם לזהות אותי כשימצאו אותי – אם ימצאו – אחרי המלחמה.

היום, כשלמדתי את מסכת "קורבנות" היתה לי הרגשה כאילו עברתי את זה. ממש חיפשו בי איזה מום או פגם או כתם, שיסמן אותי לחיים. בעל־חיים שנועד לקורבן ומצאו בו פגם, היו מנועים להקריבו. וכך גם השתמשתי בזה באחד השירים. אבל אינני יודעת אם זו מטאפורה.

זו לא, אבל באחד משיריך את מדברת על "ריח השיער שלה". אני מניחה שהכוונה לאמך.

אני באמת לא זוכרת מגע, או מראה פנים. אינני זוכרת אותה בחיי היומיום. אבל השיער היה, משום מה, אחד הדברים שייחדו אותה. היה משהו בשערה של אמי, שגם אנשים זוכרים. תמיד אמרו ש"יש לה שערות כחולות". הן היו כל כך שחורות, עד שאנשים הגדירו את צבען כ"כחול־שחור", בגלל הברק שלהן. תיארו את שערה "שחור כעורב". אבל מי שמכיר את העורב בארץ, לא יודע במה מדובר. עד שביקרתי באירופה וראיתי את העורבים הקטנים, שהיו באמת שחורים עד כחולים, לא הבנתי את תיאור שערה של אמי. כלומר, הזכרונות שיש לי הם מאוד מרפרפים, לא מוחשיים. את אבא אני זוכרת עוד פחות. על אמא אנשים גם מספרים לי, על אבא אפילו זה לא.

יש לך שיר שעוסק באנשים שעוברים גבולות. והשתזורות בשיר מתעוררת, היא מגלה סימנים של דמעות יבשות על הכר. ברור שזאת מטאפורה, ואפילו די שקופה. נניח שתתבקשי לפענח את השיר.

אתייחס בעיקר לקטע האחרון, אתחיל ממנו: "עיני יבשות, על הכר פירורים של דמעות", שזה בעצם אחד מהדברים הקשים לי ביותר, הצורך שכפיתי כבראה על עצמי שלא לדבר ולא לבכות ולא לחוות את העבר. במפורש לא לבכות. ובאמת לא בכיתי. אבל נסה להמיין לעצמך, שאמנם לא בכיתי בדמעות, אבל בכיתי בדמעות יבשות, המכאיבות הרבה יותר: להרטיב כר בדמעות זה קשה מאוד, אבל להוציא מהעיניים פירורים יבשים קשה עוד יותר. אני מנסה לרמז פה על הקושי שבשתיקה שכפיתי על עצמי, עד כדי כך הכאב היה גדול. השיר עוסק באלה שלא יכלו לעבור ממדינה למדינה, מעיר לעיר, ממדרכה למדרכה", ועתה הם "עוברים גבולות אל האנשים שהיו פעם". אלה המתים, רק הם יכולים לעבור בלי שום הפרעה מגבול לגבול. **הם באים אלייך?**

כן. זאת הפגישה.

למה בלילות? למה בהסתר?

אני לא נותנת להם, מפני שאי־אפשר להמשיך את החיים הרגילים, היומיומיים, בחברתם. הם מפריעים לי לתפקד ולחיות. גם אין להם גבול, אין גבול לתשומת הלב שהם דורשים, לאהבה שהם רוצים לקבל. ולפעמים יש מצב של או אני או הם.

יש בינך לבינם דין ודברים?

יש המון כעס. אני כועסת על העובדה שהם לא יכלו לבוא כשהצטרכתי. כמונו הם לא יכלו לעשות שום דבר, אפילו לא לעבור ממדרכה למדרכה. ועכשיו, כשאני בעצם לא רוצה אותם, הם פתאום גיבורים גדולים, יודעים לגנוב גבולות, להופיע, להתארח בחיי. זה כעס שבא מילדה, ממקום של ילדה כועסת שלא הבינה.

אפשר לומר, שהשירים שלי הם הניסיון הראשון להגיע באמת אל ההשלמה, הסליחה, החסד וההבנה עימם ועם עצמי. הייתי כל הזמן קשה מאוד ולא סלחתי. האשמתי, גם אותם וגם אותי. השירים הם הדרך להתקרב.

אסכם את הקטע הזה של הראיון, ואומר שזהו בעצם הרקע של הספר. לא כולו, יש גם שירים שעוסקים בתורה, אפילו בנוף שסובב אותך. המציאות בפועל גוברת על מה שמעיק מאוד בהסתר.

היא גוברת, אבל לא לגמרי. לפעמים אני תופסת את עצמי, כמעט בכל מקום, שהעבר הזה שאני מנסה להתחמק ממנו, מערים עלי. אני יכולה ללכת בשדה ולראות צמח מסוים, שכדי להגיע לשמש הוא מטפס על גבם של צמחים אחרים. חיזיון ידוע בנוף. ואני מייד רואה את התמונה של אנשים בתאי הגאזים, שמנסים להגיע אל האוויר.

למעשה העבר שוזר בהווה שתי וערב.

והשירים גילו לי את זה.

אזכיר לך שיר, בו את עוסקת בחמי טבריה. את עושה מקלחת, ופתאום את שומעת שיחה בגרמנית והמים היורדים מהברזים של "יטורש" הופכים לגאז ממית.

השפה הגרמנית עושה לי עור ברווז, קשה לי לשמוע אותה. פעם התיישבו סביבי תיירים גרמנים בקפה וכמעט הגעתי לאובדן חושים. זה היה בסך הכל חמש דקות, וכבר הייתי במקום אחר. גם כריזה של שמות בקופת־חולים, מוציאה אותי מהכלים. אני לא יודעת מה זה מזכיר לי, אני רק יודעת שזה משהו רע, מאיים, אפל. אין מה לעשות חוץ מאשר להעמיד פנים. הדרך שאני בחרתי בה היתה להעמיד פנים לאורך כל הדרך. אתה לא יכול לשבת בקופת־חולים, ולהתחיל לרעוד לפני מפני שהרמקול קורא שמות. ואתה לא יכול גם לשתף את האנשים סביבך ולומר: "אוי ויי, זה מזכיר לי". אז הדרך היחידה היא לחיות כל הזמן בהסתר.

ואת חיה בהסתר?

חייתי בהסתר גדול, עד כתיבת השירים. פשוט אימצתי לעצמי היסטוריה פרטית, דאגתי להסתיר ככל האפשר את העובדה שהייתי "שם". ומבחינה זאת עשיתי דברים נוראים.

איזה דברים נוראים?

למשל, לימדתי שנים רבות בבית ספר עממי היסטוריה ובתוכה את תקופת השואה, לפי תוכנית הלימודים של משרד החינוך. היה ברור שלא יכולתי ללמד את זה, והיו פרקים שאמרתי לילדים להכין אותם בבית ואחר כך נשוחח עליהם. היה לי חשוב מאוד להסתיר מהילדים את הידע האישי שלי, שיכולתי לנצל לטובת ההוראה. דיברתי תמיד בלשון "הם" כשתיארתי את מה שעבר על האנשים בתקופת השואה. יכולתי להשתמש בגוף ראשון, ולא עשיתי זאת. אמרתי: "תארו לעצמכם איך הם הרגישו כש..." ואמרתי לעצמי, שכך קל יותר ללמד. משום שאם הילדים ידעו שאני אחת מהאנשים האלה, הם לא יוכלו ללמוד את החומר, כי הם יתייחסו יותר אלי וירחמו עלי. וה"ירחמו עלי" היה הדבר שהכי הפחיד אותי.

כשהייתי לוקחת ספר על תקופת השואה, הדבר הראשון שעשיתי היה להפוך אותו ולראות איפה יש תמונות, ולשים את האצבע ולדלג על הדף ההוא. לא לראות תמונות. תמונות היו בשבילי דבר איום ונורא. לא הרשיתי לעצמי להסתכל בתמונות.

בימי השואה הייתי חוגגת. ממש. יוצאת לפיקניק או לים, העיקר לא להתחבר. אני זוכרת יום שואה אחד, שהלכתי בצורה מופגנת לקנות שמלה. במיוחד "אהבתי" מאוד אנשים שהיו אומרים לי: "את, את יכולה לדבר, את לא היית שם". או אשה אחת, בימים אלה ב"אורנים" ששם אני לומדת, אמרה לי: "אני כל כך מקנאה בך שאת יכולה להיות שמחה כל הזמן, צברית כזאת. הלוואי שהייתי כמוך". ואני לא תיקנתי אותה, אפילו היום. כלומר, הדימוי הזה הוא הדימוי שבו רציתי, לא להיות מ"שם".

אם ישאלו אותך מה את עושה עם המציאות, איזה מלים את בוחרת? את יכולה להגדיר את ה"אני מאמין" שלך?

אני לא חושבת שיש לי מספיק מודעות לזה. אני מנסה "לשחק" בשני הכיוונים. גם לדבר, מאחר שכבר פרצתי את מחסום השתיקה, אבל לדבר בשקט ככל האפשר. מאוד חשוב לי לא להישמע פומפוזית. כלומר, גם להגיד וגם להסתיר, שלא יראו עדיין את הסערה הגדולה שישנה בתוכי. לתת את זה מאוד מינורי. אבל אני לא יכולה להגיד שהגעתי למודעות מלאה למה שאני עושה. אני ממש רואה את עצמי כמשוררת מתחילה.

השירים שלך, רובם נקיים מביטויים בנאליים, רגשניים, מתבקשים כאילו מהנושא שאת עוסקת בו, ואת התגברת על העניין הזה.

הביטויים האלה הם שמנעו ממני כל הזמן לדבר. ברגע שגיליתי שאפשר לדבר גם בלי הפראזות הגדולות, התחלתי לדבר.

כל הזמן מותרתי לדבר, לכתוב או לצייר, מפני שהכרתי – גם בציור – את האקספרסיוניסטים, המשתמשים בסמלים ברורים מאוד וחריפים, וגם הכרתי את הטרמינולוגיה של אנשים שכתבו על השואה, וזה הפחיד אותי. הרגשנות העירומה הזאת, הדיבור הישיר על הדברים שקרו, הביטויים של דם ואש ותימרות עשן. לא רציתי להישמע כך. כל הדברים האלה תמיד הרתיעו אותי מאחרים. ידעתי שאני מתרחקת מכל מי שכותב כך, מכל מי שמצייר או מדבר כך. לכן לא כתבתי.

מה את רוצה שקורא הספר הזה יקבל כצידה לדרכו?

אני בסך הכל רוצה שיקבל אותי. אין לי מסר. אולי אני יכולה להשתמש במה שאמרה רחל: בינתיים, "רק על עצמי לספר ידעתי".

תודה!

מאבקו לעברית – בלי טיוח, עם קצת מבוכה

שמעון א. שור

50 שנה לפטירת ברל כצנלסון

"שבעה ימים עברו מאז ליווינו את ברל למנוחת עולמים. ירד עלינו אבל כבד ועדיין הוא כבד מאד... מגרוני מדבר אחד מידידיו־יריביו, מאוהביו־מתנגדיו. אני שואל את עצמי: איך קרה הדבר, שאבדן איש שעמד במשך תקופה שלמה במרכז ההיאבקות, יזעזע כל כך את יריביו, ירכין את ראשיהם מעומתמת, עד שלפתע כאילו נתיתמנו כולנו... חבריו לדעת ומתנגדיו הפוליטיים גם יחד".

(מדברי מאיר יערי בשבעה למותו. אוגוסט 1944).

חברים לדעה ולדרך ויריבים רעיוניים ופוליטיים חברו יחד בהרכנת ראש בפני סמכותו המוסרית של ברל כצנלסון. גם יריבים כמו מאיר יערי, שניהל פולמוס ציבורי מתמשך איתו, החל באותה פגישה ראשונה ורחוקה של יערי עם ברל "על מיטה רעועה בלתי מסודרת" בקבוצת כנרת בשנות ה־20 המוקדמות, הכיר בגדולתו.

הפולמוס על חינוך הנוער

אחד הפולמוסים השמורים היטב בזכרון הדור שבין שתי מלחמות העולם אירע סביב הדרך שבה יש לחנך את הנוער ואת ציבור הפועלים בכלל. וזאת בעקבות מאמרו של ברל "בשבח המבוכה ובגנות הטיח". יערי התייחס למאמר זה של ברל – מבלי להזכיר את שמו – בדבריו במועצת "הליגה הסוציאליסטית" (שקדמה לייסוד מפלגת השומר הצעיר) ב־1940. "בקרב ציבור הפועלים קמו לקדש את המבוכה", אמר יערי, "להתפאר באבדך מצפן".

ייתכן שמאמרו הנזכר של ברל הותיר רושם כזה בקרב חלק מקוראיו. נגד הרושם הזה התקומם משה שרתוק (לימים שרת) בנאומו לפני חברי פועלי ציון באנגליה. שרת טען, שבמאמרו "בעל השם המשובח" מתח ברל ביקורת נגד השיטה (החינוכית) השטחית של "ציוד" ספקות ע"י מתן תשובות פסוקות ומוכנות מראש לכל השאלות המתעוררות, בחינת מצוות אנשים מלומדה, והלעטת הנוער בסיסמאות פשטניות, נוחות לעיכול הסותמות את מקורות המחשבה במקום לפתחם". דבריו של ברל, ציין שרתוק, נבעו מהכרה בזכותו של כל פרט לתהות על בעיות התנועה בפני עצמו. החינוך היה לדידו של ברל הכשרת הנוער למחשבה עצמאית, עם כל היותו חייב לקבל עליו "דין המשמעת של הכלל בפעולה המעשית". וזה מביא אותנו למקורות סמכותו המוסרית של ברל כצנלסון.

לדעת שרתוק־שרת, סמכותו המוסרית של ברל נבעה מכמה וכמה תכונות אופי שלו. יכולתו השווה להתעניין בעניינים (גדולים כקטנים) ובאנשים כאחד; יכולת שנבעה מ"משיכה נצחית" של ברל למגע אישי עם בני־אדם. כנותו, שלוותה ב"אומץ לב אזרחי" לתת לה ביטוי מעשי. לדוגמה, ברל "לא ידע רחם" על כתבנות נבובה, ולא חשש מעולם להוריד לסל הנייררת "מגילות שלמות של מליצות מבריקות" ונבובות. לעומת זאת היה מוכן תמיד לשבת שעות־על־שעות על כתב־יד של מחבר תוהה ומגשש את דרכו, אם היה לו (לברל) ברור כי "מחוץ התוויה דוחפו"; או – לפרסם מכתבים למערכת של פועלים "פשוטים". ומעל לכל. אמונתו העמוקה בכוח

חדרו של ברל כצנלסון כונה בפי הבאים אליו "מחלקת המוח". אבל, בעדותו שלו, את דבקותו בעברית, חרף כל הנימוקים בזכות היידיש, לא ידע להסביר.

הרעיון היוצר. הרצון והיכולת לבצע היו לדידו המבחן העליון להערכת אישיות או תנועה.

בנאומו בלונדון, סיפר שרתוק־שרת לקוראיו אנקדוטה אופיינית ליחס בני־הדור לברל. לא פעם, אמר, פגשתי ב"מסדרונות" חבר שמיהר בדרכו. כששאלתיו: "לאן?" – ענה: "למחלקת המוח". (כוונתו הייתה: לחדרו של ברל).

התלבטותו בין שתי הלשונות

את מטבע הלשון "השיבה המלאה לעברית" טבע פרופ' שלמה מורג, כביטוי הולם ונכון יותר מ"תחיית העברית" לתיאור התהליך שבזכותו הייתה השפה העברית ללשון־דיבור מודרנית לכל דבר. הרי בלשון הכתב וכלשון כתבי הקודש והתפילות בתפוצות ישראל היא לא הייתה "מתה" מעולם.

שיבתו המלאה והסופית של ברל כצנלסון לעברית לא הייתה לגמרי חלקה, ומן דהוא אפילו יכול לטפול בה את אשמת המבוכה. כפי שכותבת אניטה שפירא בספרה הקלאסי על ברל, הוא התחנך בבית יהודי דתי־מסורתי "נאור", שחיבת "ציון תמימה וספונטנית שכנה בה בצד פתיחות לסערות בחברה הרוסית שמסביב ולתרבותה, ודרכה לתרבות המערב. ובאשר לעברית: "עד גיל עשר נתחנך ברל על ברכי העברית והספרות העברית בלבד". גם את המכתבים שכתב עד גיל 17 (עד 1904), כתב בעברית. אך דבקותו הטבעית כל כך בעברית התעוררה תוך כדי פגישתו עם "העולם הסוער של המהפכה הרוסית הגואה", ועם בוא מודעותו למצוקתם הנוראה של ההמונים היהודים ברוסיה הצארית.

את העובדה שהחל ב־1906 כתובות אגרותיו ביידיש, מסבירה שפירא בשינוי החד שחל בהתנהגותו הלשונית – מעברית ליידיש – בהשפעת תנועת "התחייה" הסיימיסטית. זו שאפה "לחידוש פני האומה בגולה, ותתרה לתחיית אוצרות־הרוח של העם בשפת־העם" ביידיש". התנועה הזאת הפכה מהר ל"יידישיסטית" קיצונית, ו"עלתה באיבתה הארסית לעברית על המתבוללים למיניהם". ברל, שהקיצוניות מכל הסוגים היתה זרה לרוחו ולאופיו, לא היה מסוגל מבחינה נפשית, ועל פי חינוכו, לקבל עמדה קיצונית זו. וזאת למרות הטיעון ההגיוני והמציאותי, כביכול, שלפיו "אין טעם בעברית, שלהמונים אין צורך בה ואף לא אפשרות ללמוד אותה".

"... כמו בשאלת ארץ ישראל, כותבת שפירא, כך

ברל כצנלסון רישום משנת 1939 מאת כני.

גם בשאלת העברית, לא יכול לברור לעצמו עד תום מדוע אינו נוטש אותה ועובר ליידיש שאהב, וראה בה ביטוי ליצירה הלאומית היהודית..."

שפירא מצטטת את עדותו של ברל על חיבוטיו הקשים בשאלה הזאת ואת הסברו לעובדה ש"נאחז" בעברית לאו דווקא מתוך אמונה ציונית, "כי אם רק מתוך עלבון, מתוך עקשנות, מתוך אי־רצון להיות שותף לדור זה שאין לו גם בוז למות בכבוד".

כי הרי על פי השתייכותו הארגונית־מפלגתית, ה"רציונלית", הוא היה חבר בשנים הראשונות של המאה ה־20 לפועלי־ציון ה"טריטוריאליסטים", והוא גם מעיד על עצמו לאמור: "הרצון שהיה אצל האוונגרדיסטים לא היה אצלי פסול כמו אצל 'חובבי־ציון'". יחד עם זאת, גם

לא ראה טעם להישאר בגולה ולהתפשר עמה. לדעת שפירא, ברל החליט לעלות ארצה לא כל כך מאהבת ארץ ישראל כמו משנאת הגולה.

שיבתו המלאה לעברית

בן 22 הגיע לארץ ב־1909, ולפי שפירא קרה איזה "נס" בפגישתו של ברל עם הארץ ועם מציאות חייה: הוא נרפא באיזה אופן "מיסטי" מן הפסימיזם שלו, ולמרות שלא התעלם מפגמים וחסרונות, דבקה בו כעין אופטימיות בסיסית שהתחזקה עוד לאחר פגישתו עם "הקבוצה החדרתית" (לימים מייסדי דגניה), שראה בהם "מן המעולים והמגוסים שבפועלי הגליל, גזע שונה מן הפועלים ביהודה... חבר אנשים שהתחברו לצורך המפעל, ורק לצורך המפעל".

גם ביחסו לשפה העברית חל בו שינוי עם עלותו ארצה: הוא החל שוב לדבוק בעברית. אך דבקות אישית זאת בעברית הייתה להשפעה מנהיגה רק אחר שברל החל להתבלט כדמות מובילה בקרב ציבור הפועלים בארץ, ובמיוחד לאחר שעבר בראשית תרע"ב ליהודה, והיה שם בין מייסדי הסתדרות פועלי יהודה החקלאיים. ככל הנראה, בתקופה זאת התגבש אצלו מה שאברהם צבין (ב"דיוקנו היהודי של ברל כצנלסון") מכנה "היסוד הרעיוני לתפיסתו בעניין מרכזיותה של הלשון העברית במצע החינוכי של העלייה השנייה".

לפי צבין, מראשית פעולתו כמנהיג פועלים, הדגיש ברל את היותה של הלשון העברית משובצת בכעין "רב־מערכת" הכוללת – נוסף על ערך העברית כלשון לאומית – גם את ערכי העבודה (העצמית), התרבות, החינוך וההשכלה; את חשיבות היותה של "השיבה המלאה לעברית" חלק של רב־מערכת ציונית, ובמיוחד של זו הציונית־סוציאליסטית.

השפעתו הציבורית הגוברת של ברל איפשרה לו להרגיש את חשיבות הפצתה של השפה העברית בין הפועלים ולמען הפועלים:

... בראש העבודה הרוחנית עומדת לפנינו הפצת השפה העברית, כתב ברל במכתב חוזר מטעם הוועד המרכזי של הסתדרות פועלי יהודה החקלאים בראשית שבט תרע"ג (1913). להפיץ את השפה בין הפועלים והמוני העם אין דואג, ולנו הפועלים צפונה בזה סכנה עצומה. הנוכל אנו להסכים שחיי התרבות יוקרעו קרעים, שהעבריות תהיה לשפת התרבות השליטה, והפועל יהיה קרוע ממנה, משולל המגע עם עוצרות הדעת של העבר והתווה?

... הלא תקומה לא תהיה לנו: שאיפותינו לעתיד מציגות לפנינו דרישות קולטוריות גדולות, ושפת התרבות, שפת ההשכלה והעתיד צריכה להיות גם שפת העבודה לחיי יום־יום...

שיתוף הפועלים לשפת העבריות היא אחת הדרכים הכי חשובות לחיים את ערכו, להכשיר את חייו של מעמד הפועלים בארץ ולשתף אותו בתור כוח עצמי ביצירת החיים העתידים...

באותן שנים השתייך ברל לקבוצת הבלתי־מפלגתיים, שלא גרסו את חילוקי הדעות בין שתי "הגדולות", מפלגת הפועל הצעיר מזה, ומפלגת פועלי־ציון הארצישראלים מזה, והטיפו לאיחוד כל המסגרות הפועליות למען המפעל המשותף. בכ"א באדר א' בתרע"ט (1919) התאחדו "הבלתי מפלגתיים" עם פועלי ציון הא"י למפלגת "אחדות עבודה" (ה"היסטורית"), ובהרצאתו הפרוגרמטית בוועידת האיחוד, אמר ברל, בין היתר:

... בשלושה דברים יצא הפועל העברי אל אחיו בני בריתו בגולה: בציונות הסוציאלית, בפועלה החלוצית, בלשון העברית... בריות זו עתידות גדולות צפונות לה, היא תילחם את מלחמת העבודה בתוך הציונות העולמית, היא תבנה את המסורת והמפעלים אשר יגבירו את כח הפועל בארץ...

אולם לא רק "תנועה" ציונית סוציאלית יבוא איתו... כי את הרצון החלוצי, חובת היצירה הראשית... ובלשון העברית יבוא אליו (אל הדור הצעיר)... הפועל העברי יביא להמונים העבריים את בשורת תחיית השפה העברית כשפת החיים והדיבור לעובד בארץ...

קשה להגזים בחשיבותה מרחיקת־הלכת של עמדה זו של ברל, שהיו שותפים לה כל הזרמים בתנועת "ארץ ישראל העובדת", על מהלך בינוי־אומה הציוני־ישראלי עד להקמתה של מדינת ישראל, ואחר כך על התפתחותה של המדינה בתהליך של "קיבוץ גלויות" בעלות רקע לשוני ותרבותי שונה, על ידי הבטחת ההגמוניה של העברית בשלב כה מוקדם של בניין העם והארץ, חסכה לה התנועה הציונית, חסכה לה המדינה, את הצרות הקונפליקטים העדתיים, הדתיים, והאחרים שצצו במהלך התפתחותן, לו היה עליה להתמודד גם עם קונפליקט לשוני בלתי־פתור.

■ מאמר זה מבוסס על מחקר מקיף "בינוי־אומה ולשון לאומית, תפקיד 'השיבה המלאה לעברית' בהגשמת הציונות". המחקר נערך בסיוע קרן הזיכרון לתרבות יהודית Memorial Foundation For Jewish Culture ניו־יורק, והמחלקה להשכלה גבוהה בוועד הפועל של ההסתדרות.

לאה שניר
כשמתה רבקה

"כשמתה רבקה אמרו: מי יצא לפני מיטתה?"
(תנח' תצא)

אוּלַי כָּךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהוֹצִיאוּ מִטָּתָהּ בַּלַּיְלָה
וְהִיא עֲטוּפָה בְּתַכְרִיכִים כְּכִנּוֹר בְּנַרְתִּיקוֹ,
וְטִלְטְלוּ אֶת הַמִּטָּה עַל פְּנֵי גּוּף הַמִּדְבָּר,
הַמִּתְכַּסֶּה כִּמְעִיל צֶמֶר עִזִּים גַּס וְאַפְלוּלִי,
וְהִנִּיחוּהָ בְּקַרְקָעִית בְּאֵר, בְּתוֹךְ עִגּוּל הַמַּיִם הֶחָלוּל,
וְהֵסִירוּ מֵעַל רֹאשָׁהּ אֶת רְצוּעוֹת הַפִּשְׁתָּן
שֶׁתַּעֲלֶה צַעֲקָתָהּ בֶּחָלָל הַמַּכֶּה אוֹר אָטוּם,
וְתָבוֹא בְּאָזְנֵי אַבְרָהָם הַמֵּת, נִשְׁעָן אֶל יְרִיעַת הָאֹהֶל
חֵרֵשׁ לִבְשׂוֹרַת הַמַּלְאָכִים.
וְגִלּוּ אֶת חַוָּה וְאֶת שָׂרָה
שֶׁמַּרְאוֹת חָלָב מְרַחֲפִים בָּהֶם רַכִּים. עַנְבָּרִיִּים,
אֲבָל אֵין עוֹד בְּכֹחָם לְהָעִיר תְּשׁוּקָה
בְּעֵינֵי יִצְחָק הַסּוּמוֹת, בְּאֶשְׁכָּיו הָרְפוּיִים.
וְגִלְגְּלוּ מֵעַל בִּטְנָהּ אֶת תַּחְבּוֹשׁוֹת הַבַּד
כְּשֶׁחָזְרָה בִּשְׁנַת הִתְרוֹצְצוּת הַתְּאוֹמִים בְּרַחְמָהּ,
כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתַּחֵת לָאָרֶץ אֶת נְזִיד הָעֲדָשִׁים
וּתְעַכֵּב אֶת הַבְּרָכָה.

אֲבָל יַעֲקֹב כְּבָר הֵנִיחַ אֶת רֹאשׁוֹ עַל אֶבֶן בְּפַדַּן אֲרָם,
וְרַק עֵשָׂו שָׁב מִן הַשָּׂדֶה לְחַפֵּשׂ אַחֲרֶיהָ,
לִמְחוֹת רַקְבּוּבִית אֲצוֹת שֶׁדָּבְקָה בְּמִצְחָהּ, בְּחָזֶהָ, בִּירֵכֶיהָ,
לָשׁוּב וְלַעֲטֹף אֶת גּוּפָהּ בְּתַכְרִיכִים,
לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ מִן הַבְּאֵר
וְלָלֶכֶת אַחַר הַמִּטָּה הָלוֹךְ וּבָכֹה, הָלוֹךְ וּבָכֹה
כְּמִי שֶׁמְּקוֹנֵן עַל חַיָּיו שֶׁלּוֹ.

סינדרום
(סוף מעמוד 18)

צלילי הקונצ'רטו של מוצארט לקלרניט ותזמורת.

מיצירות הספרות מוזכרים כאן למשל "הר הקסמים" ו"ארצות התן". וכיוון שחלק גדול מהגיבורים הם ילדים יש אזכורים ורמזים לספרי ילדים רבים. אביו המשוגע של רמי מופיע בחלומו בתור הענק בגננו. יונתן אומר לאחות השמנה של אורי: "שלום לך פרה. את עושה קצפת?" וכך מצליח להעליב אותה וגם לרמוז לספרה של לאה גולדברג "איה פלוטו". מוזכרים גם "פרח לב הזהב"; "עליסה בארץ הפלאות" ו"הנסיך הקטן".

מקס (המאונן המוסיקלי) אוהב ילדים בכל המובנים, ומחפש מדי בוקר את הנסיך הקטן שלו: "בוקר בוקר היה גורר את רגלו המעוקמת לאורך המדרכות והציץ במקלו בבטון, כאילו תר אחרי פתחה של מערה סודית המצויה במעבה האדמה – מערה שמתוכה יגיחו יום אחד אישונים זהובי תלתלים, ויתחילו לרקוד על פני הדשאים." תיאור חיפושיו מרגיש את עירוב הפיוטי ביום יומי הנהות, ואת שילוב הדמיון במציאות.

בסיפורים בולטות גם הפתיחות הדרמטיות המעוררות מתח במלים פשוטות ומעטות נוסח: אבא של אורי מת במוצאי חג השבועות. או: במוצאי שבת תחת דוד מ. את הוורידים. הסיפורים מסתיימים לרוב בפואנטות, וחלקן אירוניות. כמו הסיום באיחולי חג שמח לכל "החברים הנפלאים", לאחר שנפלאותם של החברים הובהרה היטב.

האירוניה, הסגנון המיוחד, השילוב בין מציאות לבדיון – כל אלה מעניינים. אבל כדי ליהנות מהאמצעים האמנותיים צריכים הקוראים לעבור "בדרך" ייסורים והשפלות, כאבים וטירוף. לכן הספר מומלץ לבעלי קיבה חזקה בלבד.

שורה ועמוד

מציאה שם רע לפמיניזם

■ נאוה מרון: "מעקב אינטימי", אורנית, 249 עמ' 1994.

נאוה מרון התחילה את דרכה הספרותית כסופרת ילדים, ופרסמה יותר מארבעה־עשר ספרים. חלקם [illegible] מכר וספר אחד אף תורגם לאנגלית ויימכר בארה"ב בזמן הקרוב.

"מעקב אינטימי" הוא הרומן השני שלה למבוגרים. קדם לו הרומן "אשה במיטב שנותיה", העוסק בנשים בנות דור־ביניים, גם אמהות וגם בנות להורים מבוגרים, ועל ההתמודדות עם התפקיד הכפול.

"מעקב אינטימי" עוסק גם הוא בחוויה הנשית, אך הפעם בהקשר הפוליטי ואל מול עולם הגברים [illegible]. גיבורת הספר, ג'ולי דנינו, היא עקרת בית צעירה [illegible] בגליל, אשר הופכת לעיתונאית ועוברת לגור עם ילדיה לתל־אביב, עיר האפשרויות הבלתי מוגבלות, בעיניה. היא נשארת נשואה לבעלה [illegible], שמגיע שלוש פעמים בשבוע לבלות את [illegible].

[illegible] אנו נחשפים לעולם המאבקים הפוליטי [illegible] ודרך המאהב העכשווי של ג'ולי, אלכס [illegible] הפוליטיקאי, ודרך עיניו של המאהב לשעבר פרדי, [illegible] לישראל בשליחות מיוחדת מטעם שגריר [illegible] כדי לעקוב אחרי אלכס. השגריר רואה באלכס [illegible] פוליטית מסוכנת, ובהמשך נותן לפרדי [illegible] לרצוח אותו. אלכס נרצח, אך ג'ולי יודעת שלא [illegible] רצח אותו, וכך מסתבכת העלילה הבלשית.

במקביל לעלילה זו אנו חוזים בהתפתחותה של [illegible] כאם ואשה, המנסה להתמודד עם הקריירה שלה [illegible] במדור צרכנות בעיתון. למעשה את כל [illegible] הגדולים של העיתון היא משיגה, בזכות [illegible] האינטימיים עם אלכס, אולם אינה זוכה [illegible]. מתברר גם שהיא זו שהפכה את אלכס [illegible] מוצלח, על־ידי שימוש בהשפעתה [illegible].

[illegible] האינטימי מתרחש בשני מישורים: מעקב [illegible] התפתחותה של ג'ולי ומעקב בסגנון הסיפור [illegible] של פרדי אחרי אלכס.

[illegible] מנקודות תצפית שונות, כשכל פרק [illegible] מנקודת תצפית של אחד מהגיבורים. מצד אחד [illegible] מרון ראייה רחבה של הסיפור על כל היבטיו, [illegible] הדירה הזו לעולמם הפנימי של כל אחד [illegible], ומצד שני היא מצליחה לשמור על אוהדת [illegible] לג'ולי, הגיבורה הראשית. תוך כדי כך [illegible] העלילה עד לסופה, שאיננו מפתיע את מי [illegible] אחרי המסר של מרון לאורך כל הספר – כל [illegible] מושחתים.

[illegible] היתרונות של הספר, שמקרב את הקורא אל [illegible] הסיפור, היא העובדה שהסיפור מתרחש כאן [illegible], בישראל של לפני שנה־שנתיים. מצד שני מה [illegible] את העלילה הם התיאורים המייגעים של [illegible] שמאחורי הקלעים של הפוליטיקה הישראלית. [illegible] השיחות והתככים, כמו דבריהם של [illegible], הם ארוכים ומלאי קלישאות ולא [illegible] ודבר. מרון רוצה להגיד שגם הפוליטיקאי [illegible] יותר, מסתאב עם הזמן. את המסר הזה יכלה [illegible] בצורה יותר קצרה ובמשפטים פחות [illegible] מ"המפלגה חייבת להחליט וגם [illegible], שתמורת שלום נהיה מוכנים למסור גם [illegible] זה יכאב אבל בלי החלטה כזאת אין שום טעם [illegible] היום על ותירה לשלום".

[illegible] מרון ניסתה ליצור דמות של גיבורה [illegible], "אשה חדשה", שהקריירה חשובה לה לא [illegible] מבעלה וילדיה, והיא נאלצת להלחם בעולם [illegible], שמוצגים על ידי מרון כנצלנים עד האחרון [illegible]. אלא שסיפורה של ג'ולי רחוק מלהיות [illegible]: נכון שהיא בוחרת בקריירה גם על חשבון [illegible] עם בעלה ונכון שבישול איננו אחד מתחביביה, [illegible] שני הקריירה שלה מסתכמת בכתיבה למדור [illegible], למרות שהיא מביאה סקופים פוליטיים לעיתון. [illegible] לפטר את אחד הכתבים בעיתון היא הראשונה [illegible] אותה ועם כל היכולת שלה היא מקדמת את [illegible] בפוליטיקה, במקום את עצמה וזקוקה למילים [illegible], שהיא מוכשרת, כדי להתחיל ללמוד. כשבעלה [illegible] היא שוכבת איתו, כדבריה: "הייתי פייה. מה שמגיע מגיע. לא קיפחתי אותו, למרות שהייתי הרוגה". אחרי משפט כזה אני חושבת שאין צורך להמשיך ולנמק מדוע לדעתי, הגיבורה רחוקה מלהיות "האשה החדשה".

כתיבתה של מרון אכן מאד ידידותית לסביבה, והייתי ממליצה על הספר בתום כעוד ספר לספריית ספרי־הקיץ, שאינם מצריכים יותר מדי מחשבה בעת קריאתם, אלא שלהמלצה זו מפריעים שני דברים: התיאורים הפוליטיים המייגעים וחוסר היכולת של מרון להמריא עם הרעיון הפמיניסטי ולהצעיד את הגיבורה קדימה, אל הצלחות אישיות שלה ולא רק של הגברים בעולמה. אלא שלמרון עדיין חשוב להציג את האשה כקורבן ופחות כמנצחת. חבל, כי לג'ולי דנינו היה הרבה פוטנציאל. אבל זה כבר באמת עניין של העדפה אישית לגבי סוג הגיבורות שהייתי רוצה לקרוא עליהם בעלילה שמתרחשת כאן ועכשיו.

לימור חסיד

שורות פשוטות וחזקות

■ רות אלפרן בן דוד: "היכל בנייה מאוחרת", ספרי עתון 77, 56 עמ' 1994

יש אמיתות שעצם אמירתן, הגדתן בקול, בצורתן הגולמית, ללא מאמץ יצירתי כמעט (לפחות למראית עין), די בהן לעורר את הקתרזיס, כלשונו של אריסטו. אותה תערובת מסתורית של פחד ורחמים הגורמים לזיכוך הנפש ברגע שיא הטרגדיה, לשחרורה מעודפים רגשיים או רציונליים, לפורקן של מצבורים שבנפש הצופה, או הקורא.

כאלה הן השורות הפשוטות הקשות והמתומצתות של המשוררת: "הקשר הנפתל שלי איתך למר/מאחרים שלא היו לי./ [...] אני, אפילו דובי לא היה לי/ לעקור לו ת'עיניים" (32). אותה ילדה, שבעת מצוקה אפילו צעצוע פשוט לפרוק עליו את זעמה לא היה לה, היא האשה שלא הצליחה ליצור קשר בהווה הבוגר שלה, והפורקן מן המועקה הם השירים. וזו ביטוי עז של בדידות וכמיהה לקשר ביצירה שכולה צעקה כבושה: "צעקות שלא יוצאות/ציפור קטועה הן/מתדפקות בצינוק הגרון/לסיבוב בחצר" (25). יש איזו איכות מצמררת בשירה כנה וסגפנית זאת של רות אלפרן בדידור, הנמנעת מכל קישוט, מכל עיטור לשוני לשמו ומשאירה רק את האמת העירומה והכואבת.

"היכל בניה מאוחרת", בדומה להיכל הספר למגילות הגנוזות, אמור לשמור על הזכרונות הקשים מימי הילדות המיותמת בעקבות המלחמה, במקום חשוך ומאופל "לבל יקדוהו" מהבוקי האור. הביטוי כאן הוא אוקסימורוני – האור הוא ההיזכרות המאיימת, ואילו האפלה היא השכחה הברוכה, השומרת על הזכרונות בהיכל הנפש פנימה.

הזיכרון העז והכואב מכולם, הכרוך בתחושת ההעדר, הוא זכרון האם ש"רק מסיבות טכניות לא באה/לקבל ילדה תמורת סימנים/עין שמאלית עוייקפולת/ושני כתמי לידה והזים" (9).

זיכרון אחר הם "אלה שלא יכלו/לעבור למרינה/מעיר לעיר/ממורדכה למורדכה – גונבים גבולות/בלילות..." ומשום כך נספו (14) והם גם אלה המבקרים את המשוררת בחלומות: "הלילה בביתי עשו/לא אכלו ולא שתו/ שתקו ועם בוקר/נעלמו" (שם).

ההתמודדות כאן היא הן עם הזיכרון והן עם השכחה, שני קטבים של אותו חוויה איומה שאין לה פתרון והתוצאה של הקונפליקט הזה הם רגשי האשמה: "עבירות שבין אדם לאמו/אין יום הכיפורים מכפר/ואיך/ אומרים סליחה למי שלא שומע/ממי כל הזמן זוכר/ואיך/ מגלים אהבה" (16). עוד נושאים בספר הם אהבה מחמצת: "אני לא/ מביטה איך זורם הארון/בלי זרועך..." (39), או: "בעלי הסירים שלך עומדות/לא בארון שלי" (44) ובגידת הגוף: "ובלילות, הגשמה הלילה/כמו אוויר על פסגות הרי ההימליה" (52), "אטמתי את התורים שלי,/את השמאלי ואת הימני/" (54).

שיריה של רות אלפרן בדידור הם קצרים וקצרצרים. היא מצטיינת ביכולת מיוחדת לשים את האצבע על תמצית החוויה, על הגרעין הקשה של הכאב ולהתרכז רק בו, וזאת במלים ספורות בלבד. הם אומרים את העיקר בלא לספר את הסיפור כולו ובלא להרבות בפרטים. לשונה רזה עד יבשה והדברים המעטים נאמרים באיפוק ובחסכנות ועם זאת אינם נעדרי כוח ועוצמה.

ברכה רונפלד

סופוקלס בעברית מודרנית

■ סופוקלס: "אדיפוס המלך", מיוונית: אהרן שבתאי, הוצאת שוקן 140 עמ' 1994 + ■ אריסטופאנס: "האכארנים", קומדיה, תרגמה מיוונית: זיוה כספי, הוסיפה מבוא ופירוש: דבורה גילולה, הוצאת מאגנס /המועצה הציבורית לתרגום ספרות מופת, 110 עמ' 1994.

הוצאת שוקן מוסיפה להגיש לנו את מיטב הקלאסיקה של הדרמה היוונית בתרגומו המעודכן של אהרן שבתאי. כך יש כבר בידי הקורא הישראלי שורת מחזות מתורגמים מפרי־עטם של שלושת הגדולים של הדרמה היוונית: "אדיפוס המלך", "אנטיגונה" ו"נשי טרכיס" מאת סופוקלס; "מדיאה", "איפיגניה באוליס", "אלקסטיס", "הקבה" ו"היפוליטוס" מאת אוריפידס; "אגממנון", "נוטות החסד" ו"נושאות הנסכים" מאת אייסכילוס.

הנה שלוש־עשרה שנה לאחר פירסום תרגומו העברי הראשון ל"אדיפוס המלך" (1981), מגיש לנו עתה אהרן שבתאי תרגום חדש לאותו מחזה. בית־ההוצאה מסביר, כי הוא ראה צורך לעשות זאת הן בגלל תמורות שחלו בגישתו לתרגום הדרמה היוונית הקלאסית והן בעקבות הופעת מהדורה אוקספורדית חדשה של כתבי סופוקלס, אשר הביאה עמה חידושים בטקסט ובפרשנות.

וכמו במחזות האחרים, התרגום של שבתאי מן המקור היווני העתיק הוא לעברית מודרנית ושירה, שאינה זקוקה ל"פרשנויות". אתה קורא את הדברים, שטבוע בהם חותם הטראגדיה היוונית על מרכיביה האופייניים, על ההוד והשגב המלווים אותה אף כאשר מדובר ביצרים אפלים, בגורל אכזר, ברצח ובגילוי־עריות, דברים שנכתבו לפני 2500 שנה לערך – והם נשמעים בעברית החדשה של המתרגם טבעיים ו"מעודכנים", כאילו נאמרו עכשיו על בימת־החיים או על בימת־התיאטרון. שוב ושוב אתה נוכח בכוחה של לשון לעצב, להשפיע, לקבוע מידות ודפוסים.

ושוב, כמו במהדורות העבריות של המחזות האחרים, אשר הזכרנו, גם ב"אדיפוס המלך" תופסת הדרמה עצמה הרבה פחות ממחצית עמודי הספר – כל השאר הם פרי עבודת־המחקר, הניתוח והליקוט של המתרגם: מבוא מפורט על סופוקלס ויצירתו, רשימת המשתתפים בעלילת המחזה, מאות הערות והסברים המשתרעים על־פני 25 עמודים, ונספחים על האודה הפיתית התשיעית מאת פינדרוס וכן לוח תאריכים הנוגעים לסופוקלס, ומאורעות המאה החמישית לפני הספירה באתונה. ועוד ביבליוגרפיה עברית ולועזית וציורים מהתרבות והספרות היוונית הקדומה כפי שהם מופיעים על גבי כדים וקערות.

עלילתו ותכניו של "אדיפוס המלך" ידועים לכל ובמשך הדורות זכו להארה ולפופולריזציה נרחבת, לתלי תלים של פרשנות ואינטרפרטציה אמנותית, ואף זכה לשמש סמלים רבי־משמעות בפסיכואנאליזה של פרויד. שני המוטיבים הבסיסיים המלווים את סיפורו של אדיפוס מלך תבי הם תעלוליו הבלתי־צפויים של הגורל והחיפוש העיקש לגילוי זהותו העצמית. כאשר מתגלית זוועת המעשים שהועיד לו הגורל – כי הוא רוצח אביו, ליוס, שנשא לאחר הרצח את אמו לאשה – הוא מביא על עצמו עונש אכזרי: עיוורון. מקדמים את העלילה דברי המקהלה היוונית, המשמשת פה לגורלו: "מיהו האיש/שלדברי סלע הנבואה בדלפי/בצע בידים מגואלות בדם/את מה שאין־מלים לבטא?/בא זמנו לנוס/מהיר ברגליו/מסוסי הסופה,/כי בנו של זאוס מזנק עליו/חמוש באש וברקים,/ובעקבותיו דולקות אלות הכליון/שאינן מחטיאות.//לא מכבר מפרנסוס המושלג/האירה השמועה/שציוותה על הכל/להתחקות אחר האלמוני./וחלה משוטט בסבך,/במערות, בנקיקים, כמו שור/בודד, ממלט את רגלו/האומללה מאותן נבואות/שהשמיע טבור האדמה./אבל הן חיות לנצח/ומרחפות מסביב לו".

במקביל להופעת התרגום העברי החדש ל"אדיפוס המלך", ראה אור גם תרגום עברי למחזהו של אריסטופאנס "האכארנים", פרי־עבודתה של זיוה כספי. אריסטופאנס, מגדולי המחברים של קומדיות ביוון העתיקה, שכתב את "העננים", "הציפורים", "הצפרדעים", "ליסיסטרטה" ועוד, מקדיש את מחזהו "האכארנים", שחובר בשנת 425 לפני הספירה, לנושא השלום ופירותיו. הוא מתייחס למלחמה הפלופונסית שפרצה ב־431 בין שתי המדינות היווניות אתונה וספרטה ובנות־בריתן ונמשכה עשרים וחמש שנה ומעלה. אחד מגיבורי הקומדיה, דיקאיופוליס שמו, אתונאי חכם שאינו נתפס לדמגוגיה מלחמתית, מחליט לעשות מעשה בלתי־שגרתי: הוא כורת ברית שלום־פרטית עם הספרטים אויבי מדינתו – וכאשר המלחמה מסביב מוסיפה להשתולל ולהרוס הכל, הוא מפתח יחידה משקית פורחת, מתעשר ומספק מצרכי עמלו לכל דורש. המסקנה והרעיון פשוטים ביותר: אין במלחמה כל ברכה וגאולה, רק השלום יכול להבטיח הצלחה, שגשוג וחיים טובים. אי־אפשר היה להגיש לקורא הישראלי נושא אקטואלי יותר בעצם הימים האלה.

דבורה גילולה הוסיפה מבוא ופירוש למחזה, בכתיבה על התיאטרון ביוון העתיקה היא מתמקדת ברקע ההיסטורי, בתיאטרון באתונה, בקומדיה היוונית העתיקה ובאישיותו היוצרת של אריסטופאנס עצמו.

מ. אבי שלמה

פ
(סוף מעמוד 18)

[illegible], לא מצאו לנכון לחפור מתחת להתפעלותם [illegible] ולראות מה מסתתר שם באמת. השוואתו של [illegible] לריימונד קארבר והטענה שהוא נפלא, או [illegible] שרק לו ולקסטל־בלום יש הומור בספרות [illegible] העכשווית, מעידה יותר על רמתם התרבותית [illegible] מאשר על מושא ביקורתם.

[illegible] ניתן לסכם ולומר שמדובר בספר חביב, [illegible] צנוע וצעיר. יש בו מעט ספרות סבירה והרבה [illegible] ושטוח בנוסח קומיקס. אין להכחיש [illegible] בחלק מהסיפורים מענגת בגלל קוצר יריעתם [illegible] ההומוריסטי והקורץ. אולם מכאן ועד להמיכתו [illegible], או למהלך פואטי מרתק, כפי שמנסים [illegible] ומבקריו המהללים, הדרך עוד ארוכה [illegible].

כותרים חדשים

■ "שלא כדרך הטבע", עורך: אורן קנר, הוצאת האגודה לשמירת זכויות הפרט, יוני 1994 / הומוסקסואלים, לסביות, שירה פרוזה, מאמרים כתבות – פרסום הרואה אור לרגל "חודש הגאווה" ובו הרבה שירה בין השאר מאת שרון הס, אפרת מישורי, אמיר אור, אילן שיינפלד ונוספים. וכן כתבות עשירות וחומר מצולם מרשים.

■ "אבי" מס' 2, עורכים: גל קובר, אורי פקלמן, דורי מנור, הוצאת הקיבוץ המאוחד, קיץ 1994 / גליון מספר שניים של כתב־העת החדש במתכונת הגיליון הראשון עם דגש מיוחד על תרגומים. גם המשתתפים בשירים וסיפורים, כמעט אותם שמות.

■ תמר לנדאו: "לא ידעתי שלבאך יש עינים כחולות", עם עובד, 96 עמ' 1994 / 14 סיפורים על תל־אביב בשנות ה־90. ספר ביכורים למחברת, סטודנטית בת 22.

■ אימרה קרטס: "ללא גורל", מהונגרית: מרים אלגזי, עם עובד 195 עמ' 1994 / מסעו של נער יהודי מתבולל מבודפשט אל מחנות הריכוז וחזרה. מסע מכאיב של התבגרות על סף הכליון. ספר המצטיין בראייה ובסגנון מיוחדים.

■ נורית זרחי: "כפר הרוחות", סדרת הליקון ביתן לשירה חדשה, 62 עמ' 1994 / ספר שירים חדש למשוררת, החמישי במספר.

■ אגוטה כריסטוף: "השקר השלישי", מצרפתית: דניאל תודר, הוצאת שוקן, 151 עמ' 1994 / ספר החותם את "טרילוגיית התאומים" לאחר "המחברת הגדולה" ו"ההוכחה". בדיוק מצמרר מתארת המחברת את גיבוריה על סף המוות.

■ אייסכילוס: "פרומתאוס הכבול", מיוונית: אהרון שבתאי, הוצאת שוקן והמפעל לתרגומי מופת, 179 עמ' 1994 / דמותו של האל הסובל שגנב את האש למען בני האדם. הספר השנים־עשר בסדרת התרגומים של שבתאי מהקלאסיקה היוונית.

■ נינה ברברובה: "בת לוויה", מרוסית: דוידה קרול, ספרית פועלים, 93 עמ' 1994 / שתי נובלות משורטטות כיד אמן מאת האינטלקטואלית הרוסית הידועה שגלתה ממולדתה לאחר המהפכה ונפטרה לפני שנה כפרופסור לספרות רוסית בארה"ב.

■ יאיר עוזיארי: "יותרא־שלא אורס", ספרית פועלים, ידיעות אחרונות ספרי חמד, 212 עמ' 1994 / תמונה מגוונת של בני תימן בראשית המאה בירושלים, בלשון הבוקעת ממקורות העברית של עדה זו. המחבר יליד ירושלים, מורה ומחנך, וזה ספרו הראשון.

■ רפאל בר: "בדרכי העורב לאלסקה", הוצאת שוקן, 240 עמ' 1994 / סיפורו של צעיר ישראלי שעשה שש שנים באלסקה כטייס באזורי "הבוש" (הבתה). סיפור הרפתקאות על הנופים והאנשים של ארץ ייחודית זו.

■ אביבה שאבי, רוני שקד: "חמאס" – מאמונה באללה לדרך הטרור, סדרת תעודה וזהות, הוצאת כתר, 331 עמ' 1994 / סיפור צמיחתה של תנועת חמאס בשטחים שהוקמה עם ראשית האינתיפאדה כגוף מתחרה לאש"ף. המחברים הם עיתונאים בידיעות אחרונות המסקרים את השטחים ואת הנושאים המדיניים.

■ משה קליין: "שאלתיאל הסקרן", עם עובד 60 עמ' 1994 / שאלתיאל הוא ילד סקרן המתעניין במדע. סדר, סימטריה, מקריות וכדומה הם נושאי הספר, בנוסף לשעשועי מדע המובאים בסופו.

טור שוטף

ספרו של יהונתן בן־נחום "יהודי", שהופיע במהדורה ביתן, ראה אור בתרגום לגרמנית בפורמט מהודר בהוצאת דיאודריך, מינכן ● ספרו של קרטס וונגוט "הוקוס פוקוס" בתרגום יאיר בודלא, יראה אור במהדורה ביתן. זוהי מעין אוטוביוגרפיה בדיונית של בוגר ווסט־פוינט האחראי לפינוי סייגון, סאטירה בנוסח סופיט על התרבות בת זמננו ● ביעוט הדעת, ישוחח אפרים אבא עם: אסתר אייזן, דודו אייל, יהודה גור אריה, פנינה פרנקל, עקיבא קונטוביץ, עדית קופפרברג על ספריהם החדשים. ב־21.6.94 בשעה 20:30 בבית הסופר בת"א ● התרחשות ספרותית בהשתתפות: יוסי אלפי, מאיה בז'רנו, אורציון ברתנא, אלה בת־ציון, ריקי דסקל, מנחם זילברמן, יואב חייק, אגי משעול, רוני סומק, דינה קטן בן־ציון, אתגר קרת, אורנה רכיהון, אשר רייך, אלינועם שלו. מנחה: דורית זילברמן. ב־23.6.94 בשעה 20:30 בבית הסופר בת"א.

הבהרה: שיחת השבוע של יעקב בסר עם חיים גגיר בשבוע שעבר, נסבה בין השאר גם על "אותות הזהב והפלטינה" שהוענקו לדבי המכר. בין היתר נאמר כאחת השאלות, כי "...מיטב סופרי הפרוזה שלנו קיבלו זאת כמובן מאליו, ואיש לא אמר שהוא לא רוצה זהב או פלטינה..."

בינתיים התברר כי א.ב. יהושע הודיע, שהוא דוחה את אות הפלטינה שעמדו להעניק לו ומסרב לשתף פעולה עם הפרס. ראינו לנכון לעדכן את הקוראים בעניין זה. (ע.ל).

קולנוע

תל אביב

גורדון: האמת שלא תיאמן. מוצ"ש–ה 18.30, 22.00; אמון הדר. מוצ"ש–ה 20.00.
גן העיר 1: הנזירות בלוז. ו 21.50, 24.00. מוצ"ש 19.20, 21.50. א–ה 14.20, 16.40, 19.20, 21.50.
גן העיר 2: בודהה קטן. ו 22.00. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 14.30, 16.50, 19.30, 22.00.
גת: כן, גברת הנשיא. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
דיזנגוף 1: הבריחה. ו 11.00, 13.30, 22.00, 24.15. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 11.00, 13.05, 15.10, 17.15, 19.30, 21.50.
דיזנגוף 2: ברכה. ו 11.00, 13.30, 22.00, 24.15. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 11.00, 13.05, 15.10, 17.15, 19.30, 21.50.
דיזנגוף 3: לבן. ו 11.00, 13.30, 22.00. מוצ"ש 19.30, 21.50; א–ה 11.00, 15.10, 17.15, 19.30, 21.50; הפיתוי הכי יפה של חיי. א–ה 13.05; כלבי אשמורת. ו 24.15.
דקל: פילדלפיה. ו 22.00. מוצ"ש–ה 19.30, 21.50.
הקולנוע: העפיפון הכחול. ו 22.00. מוצ"ש 19.15, 21.45. א–ה 16.30, 19.15, 21.45.
חן 1: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. שבת–מוצ"ש 11.00, 14.30, 17.00, 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 2: חקירה תוקפנית. ו 22.00, 24.20. שבת–מוצ"ש 14.30, 17.00, 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; חתולים בצמרת. שבת 11.00.
חן 3: עדה באפלה. שבת–מוצ"ש 14.30, 17.00, 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; התפרנים סבברלי הילס. שבת 11.00; אייס ונטורה – בלש בצחוק. ו 22.00, 24.20.
חן 4: אנג'י. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.25, 21.55; כל מה שתרצי. שבת 11.00, 14.30. א–ה 11.00, 14.30, 17.00; בכוונת זדון. ו 22.00, 24.20.
חן 5: בכוונת זדון. שבת–מוצ"ש 14.30, 17.00, 19.30, 21.50. א–ה 11.00, 14.30, 17.00, 19.30, 21.50; גברת דאוטפייר. שבת 11.00; עדה באפלה. ו 22.00, 24.20.
טיילת 1: בשם האב. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
טיילת 2: העיתון. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
טיילת 3: תיק שקנאי. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
לב 1: קליפורניה. ו 12.00, 14.00, 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.40, 22.00. א–ה 12.15, 14.20, 17.00, 19.40, 22.00.
לב 2: קיקה. ו 12.00, 14.00, 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 12.00, 14.10, 16.50, 19.30, 21.50.
לב 3: שלום לפילגש. מוצ"ש 19.30. א–ה 14.00, 19.30; עירום. ו 12.00, 14.15, 22.00, 24.30. מוצ"ש 22.00. א–ה 12.05, 14.15, 17.00, 22.00.
לב 4: תנועה אחת, ארבע נשימות. ו 12.05, 14.00, 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.45, 22.00. א–ה 12.10, 17.00, 19.50, 22.00.
מוזיאון: האישה שייצרה שמן שומשום. ו 22.00. מוצ"ש 19.45, 22.00. א–ה 17.00, 19.45, 22.00.
מקסים: עידן התמימות. ו 22.00. מוצ"ש–ה 19.15, 21.40.
סינמטק: אורלנדו. ו 14.00, 22.00. מוצ"ש 20.00, 22.00. א–ה 17.30, 19.45, 21.45.
צפון: הבריחה. ו 22.00. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
רב אור 1: ארץ הצללים. ו 21.55, 24.25. מוצ"ש 19.20, 21.55. א–ה 16.40, 19.20, 21.50.
רב אור 2: תמונות קצרות. ו 22.00. מוצ"ש 18.00, 21.30. א–ה 17.30, 21.00.
רב אור 3: מאהב אחד יותר מדי. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
רב אור 4: עידן התמימות. ו 21.55, 24.25. מוצ"ש 19.15, 21.55. א–ה 16.35, 19.15, 21.50.
רב אור 5: שארית היום. ו 21.50, 24.20. מוצ"ש 19.20, 21.55. א–ה 16.35, 19.15, 21.50.
שחקי 1: רשימת שינדלר. ו 21.45. מוצ"ש 18.00, 21.45. א–ה 17.00, 20.45.
שחקי 2: בני וג'ון. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.45, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
תל אביב 1: האקדח מת מצחוק 33.3. ו 22.00, 24.15. מוצ"ש 20.00, 22.00. א–ה 17.30, 20.00, 22.00.
תל אביב 2: העיתון. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
תל אביב 3: בשם האב. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.

ירושלים

גיל 1: הבריחה. מוצ"ש 20.15, 22.30. א–ה 13.30, 16.30, 19.30, 22.00.
גיל 2: קצר בזמן. מוצ"ש 20.30, 22.30. א–ה 13.30, 17.00, 19.30, 21.30.
גיל 3: העיתון. מוצ"ש 20.15, 22.30. א–ה 13.30, 17.00, 19.45, 22.00.
גיל 4: רשימת שינדלר. מוצ"ש 21.00. א–ה 13.30, 17.00, 20.30.
גיל 5: קליפורניה. מוצ"ש 20.15, 22.30. א–ה 13.30, 17.00, 19.30, 22.00.
גיל 6: תיק שקנאי. מוצ"ש 21.00. א–ה 13.30, 16.30, 19.15, 22.00.
גיל 7: האקדח מת מצחוק 33.3. מוצ"ש 20.30, 22.30. א–ה 13.30, 17.00, 19.30, 21.30.
גיל 8: בשם האב. מוצ"ש 20.15, 22.40. א–ה 13.30, 16.30, 19.15, 21.45.

חיפה

אורלי: שארית היום. ו 22.00. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 18.45, 21.15.
רב גת 1: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב גת 2: כן, גברת הנשיא. ו 22.00. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב אור 1: עדה באפלה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.40, 19.00, 21.20; חתולים בצמרת. שבת 11.00.
רב אור 2: אנג'י. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.40, 19.00, 21.20; אלדין. שבת 11.00.
רב אור 3: קיקה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 19.00, 21.20; חתולים בצמרת. א–ה 16.45. גלשוי הנינג'ה. שבת 11.00.
רב מור 1: עדה באפלה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב מור 2: מאהב אחד יותר מדי. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב מור 3: כל מה שתרצי. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב מור 4: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב מור 5: חקירה תוקפנית. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב מור 6: כן, גברת הנשיא. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.
רב מור 7: בכוונת זדון. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.00, 21.30. א–ה 16.45, 19.00, 21.20.

אשדוד

רון 1: סגור לרגל שיפוצים.
רון 2: סגור לרגל שיפוצים.

אשקלון

חן 1: פילדלפיה. ו 22.00, 24.25. מוצ"ש 19.20, 21.50. א–ה 16.45, 19.20, 21.50.
חן 2: האקדח מת מצחוק 33.3. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 3: הבריחה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 4: עידן התמימות. ו 21.55, 24.25. מוצ"ש 19.15, 21.55. א–ה 16.35, 19.15, 21.50.
חן 5: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.

נתניה

חן 1: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 11.00, 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 2: עדה באפלה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; חתולים בצמרת. שבת 11.00.
חן 3: חקירה תוקפנית. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; גברת דאוטפייר. שבת 11.00.
חן 4: תמונות קצרות. ו 22.00. מוצ"ש 21.30. א–ה 17.30, 21.00; אלדין. שבת 11.00.

ראשון לציון

חן 1: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 2: כן, גברת הנשיא. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 3: חקירה תוקפנית. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
חן 4: עדה באפלה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
נעמן: מאהב אחד יותר מדי. ו 22.00, 24.00. מוצ"ש 19.30, 21.45. א–ה 19.30, 21.45.
ראשון: ג'ק ונמרו. ו 22.00, 24.00. מוצ"ש 19.30, 21.45. א–ה 19.30, 21.45.
רון 1: העיתון. מוצ"ש 19.30, 21.30. א–ה 17.00, 19.30, 21.45.
רון 2: שומר הראש. מוצ"ש 19.30, 21.45. א–ה 17.00, 19.30, 21.45.
רון 3: בכוונת זדון. ו 22.00, 24.00. מוצ"ש 19.30, 21.45. א–ה 19.30, 21.45.

חולון

גל 1: הבריחה. ו 19.45, 22.00, 24.15. שבת–מוצ"ש 11.30, 19.30, 22.00. א–ה 16.45, 19.30, 22.00.
גל 2: הבריחה. ו 22.00. מוצ"ש 22.00; עדה באפלה. ו 19.45, 24.15. מוצ"ש 19.30. א–ה 16.45, 19.30, 22.00.
גל 3: האקדח מת מצחוק 33.3. ו 20.00, 22.00, 24.00. שבת–מוצ"ש 11.30, 20.00, 22.00. א–ה 17.30, 20.00, 22.00.
גל 4: אנג'י. ו 19.45, 22.00, 24.15. מוצ"ש 19.45, 22.00. א–ה 16.45, 19.30, 22.00; תראו מי שמדבר עכשיו. שבת 11.30.
גל 5: רשימת שינדלר. ו 21.45. שבת–מוצ"ש 18.00, 21.45. א–ה 17.00, 20.45; אלדין שבת 11.30.

באר שבע

אשל: בשם האב. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
רב נגב 1: הבריחה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; אלדין. שבת 11.00.
רב נגב 2: אנג'י. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; ג'ק ונמרו. שבת 11.00.
רב נגב 3: ארץ הצללים. ו 22.00, 24.25. מוצ"ש 19.20, 21.55. א–ה 16.40, 19.15, 21.50; חתולים בצמרת. שבת 11.00.
רב נגב 4: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. שבת–מוצ"ש 11.00, 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.

חדרה

לב 1: קליפורניה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.45, 22.00. א–ה 17.00, 19.40, 22.00.
לב 2: העיתון. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.40, 22.00. א–ה 17.00, 19.40, 22.00.
לב 3: פילדלפיה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
לב 4: מאהב אחד יותר מדי. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.40, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.

ר"ג – גבעתיים

אואזיס 1: הבריחה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
אואזיס 2: חקירה תוקפנית. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.25, 21.50. א–ה 17.00, 19.25, 21.50.
אואזיס 3: עדה באפלה. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50.
רב גן 1: מרדף בשידור ישיר. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; חתולים בצמרת. שבת 11.00.
רב גן 2: אנג'י. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; אלדין. שבת 11.00.
רב גן 3: כן, גברת הנשיא. ו 22.00, 24.20. מוצ"ש 19.30, 21.50. א–ה 17.00, 19.30, 21.50; טום וג'רי. שבת 11.00.
רב גן 4: בשם האב. ו 21.55, 24.25. מוצ"ש 19.15, 21.55. א–ה 16.30, 19.15, 21.55; גלשוי הנינג'ה. שבת 11.00.

פתח תקווה

היכל 1: הבריחה. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
היכל 2: קצר בזמן. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.
היכל 3: ללא פחד. ו 22.00, 24.30. מוצ"ש 19.30, 22.00. א–ה 17.00, 19.30, 22.00.

שירותי חירום

משטרה

ירושלים, תל-אביב, חיפה, רמת-גן, בני-ברק, חולון, פתח-תקוה – טל' 100; באר-שבע, נהריה, נתניה, עכו – 100; אילת – 244; חדרה – 22444.

בתי-חולים

תל-אביב והמרכז

איכילוב תל אביב, שיבא תל-השומר, בילינסון פתח-תקוה, וולפסון חולון, אסף הרופא צריפין – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה

לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

שישי: ביקור חולים – ילדים; שערי צדק – פנימית; הדסה ע"כ – נשים, כירורגיה, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.
שבת: שערי צדק – ילדים; הדסה ע"כ – פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.; ביקור חולים – נשים.

בתי-מרקחת

שישי: בת ים: קופת חולים, קדושי קהיר 20; חולון: ני בת ים, הנביאים 3 בת ים; קופת חולים, קדושי קהיר 20 בת ים; ירושלים: ארווה, לייב יפה 9; נתניה: הנשיא, שדרות וייצמן 36; פתח תקוה: קופ"ח הכללית, ההסתדרות 21; רמת גן: אסותא, ז'בוטינסקי 41; תל אביב: פרוסקי, ירמיהו 14; לב העיר, אחד העם 69; חיפה: פבזור, פבזור 27.
שבת: בת ים: ני בת ים, הנביאים 3; חולון: תקוה, כיכר סמרוסה; ירושלים: קופ"ח הכללית שטראוס א, אבינדורי 3 (שבת); ה. מ. הדסה, עין כרם (מוצ"ש); נתניה: כלל פארם, שדרות בנימין 60; פתח תקוה: קופ"ח הכללית, ההסתדרות 21; רמת גן: עליה, קריניצי 2; תל אביב: אחוה, דיזנגוף 165 (גם במוצ"ש); האוזנר 3 תכנית ל' (גם במוצ"ש); חיפה: דרך הים, דרך הים 209.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד יספק סיוע בימים א'–ה' בין השעות 08.00–20.00. בימי ו' 08.00–15.00. טלפונים: 03-433300.

יד ביד – אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה. ירושלים: 02-243358; ת"א: 226027 (24 שעות); חיפה: 04-229484 (11.00–20.00); נהריה: ... 04.

הקו הלבן – 03-204327, ימי א', ג', ה' 19.30–23.30.
קו פתוח לנוער במצוקה בימי ב' רדה, 222732, ארגון הורים ארצי "קו פתוח", אוזן קשבת לילדים ובני נוער 03-621515 (24 שעות).

עזרה ראשונה לשיניים

עזרה ראשונה לשיניים שליד ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל.
בירושלים: רחוב הפנן 26, קומה ג', טל. 523566, פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ-20.00 עד 23.00. מרפאת שיניים לעזרה ראשונה הפרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00-9.00. אחרי חצות בתיאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל: 294869, 03-285822.
מרפאת שיניים תורנית 24 שעות גם בשבתות וחגים בתיאום טלפוני אחורית 5449911 סנף 4318, רח' יהודה המכבי ת"א.
"S.O.S Doctors" ביקורי בית ע"י רופאים 24 שעות ביממה. טל': 03-5033939

סיוע לקורבנות אונס

לדיווח ואיחוד הארץ, טל' 052-32432. א', ה' בשעות 17.00–21.00; תל-אביב 03-234819; חיפה 04-660111; ירושלים, 02-24554; 059-72245.

אלי – עזרה באלימות כלפי ילדים במשפחה טל. 6956763, 261070. פועל מ-08.00 עד 22.00

עזרה ראשונה נפשית

ער"ן ירושלים – טל' 02-610303
ער"ן תל-אביב – טל' 03-5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א – 03-6961113
ער"ן חיפה – טל' 04-672222
ער"ן כרמיאל (גליל מערבי) – 04-988410
ער"ן נתניה – טל' 053-625110
ער"ן כפר-סבא – 052-913999
ער"ן באר-שבע – טל' 057-418111
מוקד. מוקד חירום – אס.אר.בי שרות סיפול נפגע לב, חיפה. 24 שעות ביממה. טל. 04-679999

מגן-דוד-אדום

ירושלים, ת"א, חיפה – טל' 101. רמת-גן, בני-ברק, גבעתיים – טל' 5793333; לוד רמלה – 101, טל' 08-221022; עפולה – טל' 065-93334; נהריה, 101, טל' 04-931401; נהריה – טל' 04-823333; בתיים – טל' 5511111; באר-שבע – טלפון 057-74767; שח"ל בשון הן, טל' 03-330848; פתח תקוה – 101, 93, 9311111; חצור – 06-938233.

רכבות

מירושלים לת"א דרום: 07.25, 16.00.
מרחובות לת"א דרום: 06.00 (מלזר), 06.40, 07.30, 15.20, 17.15 (עד לוד), 18.50 (עד לוד).
מת"א דרום לירושלים: 07.25, 16.00.
מת"א דרום לרחובות: 06.10 (מלזר), 06.35, 14.35, 16.30, 18.00.
מת"א מרכז לחיפה: 06.00, 06.25, 07.18*, 08.03, 08.42*, 09.00, 10.30*, 12.00, 13.00*, 14.00, 15.00*, 15.57, 16.35, 17.00, 18.00, 19.00, 20.15.
לנהריה: 06.25, 12.00, 14.00, 15.00, 15.57, 17.00.
מחיפה בת-גלים לת"א (מחיפה מרכז 5 דקות לפני יציאה מבת-גלים): 05.30, 06.00, 06.20, 06.42, 07.15*, 07.35, 08.20, 09.05*, 10.05, 11.00*, 11.56, 12.55*, 14.30, 15.30*, 16.30, 17.30, 18.30, 19.30.
לנהריה (מחיפה מרכז 5 דקות לאחר היציאה מבת-גלים): 05.47, 07.58, 09.48, 12.07, 13.23, 15.26, 16.00, 17.30, 18.30.
מנהריה לחיפה ולתל-אביב: 05.50, 06.35, 07.25, 09.13, 10.57, 13.22, 15.24, 16.33, 17.30, 18.42.
קרונועים ברכבות מהירות בקו תל-אביב חיפה – מת"א מרכז: 15.30, 17.47; מחיפה בת-גלים: 13.40, 16.10.

לוח זמני רכבות בימי ו' וערבי חג בלבד

מירושלים לת"א דרום: 07.25, 12.00.
מרחובות לת"א דרום: 07.30, 13.30 (עד לוד).
מת"א דרום לירושלים: 07.25, 12.00.
מת"א דרום לרחובות: 07.00 (מלזר), 12.45.
מת"א מרכז (ע"פ סבירור) לחיפה: 06.00, 07.04, 08.00*, 08.53, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.05.
מת"א מרכז לנהריה: 08.00**, 10.00**, 12.00.
מחיפה בת-גלים לת"א (מחיפה מרכז 5 דקות אחרי היציאה מבת-גלים): 06.00, 06.35, 07.30*, 08.34, 09.30, 10.30, 11.30, 13.00, 14.00.
מחיפה בת-גלים לנהריה (מחיפה מרכז 5 דקות אחרי היציאה מבת-גלים): 06.33, 09.20, 10.13 (עד קריית-מוצקין), 11.37, 13.23.
מנהריה לחיפה ולת"א: 06.30, 08.10**, 10.25**, 11.00, 12.30 (למוצקין), 12.50, 14.40 (עד חיפה בלבד).
קרונועים ברכבות מהירות בקו תל-אביב חיפה – מת"א מרכז: 12.20; מחיפה בת-גלים: 10.10.

מידע אודות שרותי הרכבת:
תחנת ירושלים: 02-733764
תחנת ת"א מרכז: 03-5421515
תחנת חיפה בת-גלים: 04-564321

* רכבת מהירה.
** החלפת רכבות בחיפה.

עורך מוטי חביב

הצגת הכדורגל הגדולה בתבל יוצאת לדרך

משחקי המונדיאל ה־15 ייפתחו הערב (21.30) בעימות בין אלופת העולם, גרמניה, לבוליביה ● 37 שידורים ישירים בערוץ 1 ● הגמר ב־17 ביולי

משחקי גמר גביע העולם ייפתחו הערב (21.30, שעון ישראל), בשיקאגו, בעימות בין אלופת העולם, מערב־גרמניה, לבין בוליביה. משחקי המונדיאל ה־15 יימשכו במשך חודש ימים, עד 17 ביולי, כשבלוס־אנג'לס ייערך משחק הגמר על גביע העולם בכדורגל.

לפני כן ייערך טקס הפתיחה, במעמד נשיא ארה"ב, ביל קלינטון, נשיא הוועד האולימפי, סאמאראנץ', הקאנצלר הגרמני, נשיא בוליביה, ועוד אישים חשובים אחרים.

4.5 שעות לאחר מכן, בדאלאס, ייערך משחק נוסף בבית ג', בין ספרד לדרום־קוריאה. מחר תארח ארה"ב בדטרויט את שווייץ, קולומביה תשחק נגד רומניה בלוס־אנג'לס, ואיטליה נגד אירלנד בניו־יורק.

עד כה זכו בגביע העולמי שש נבחרות: אורוגוואי (1930, 1950), איטליה (1934, 1938, 1982), גרמניה (1954, 1974, 1990), ברזיל (1958, 1962, 1970), ארגנטינה (1978, 1986) ואנגליה (1966).

הטלוויזיה הישראלית (הערוץ הראשון) תעביר 37 שידורים ישירים, לרבות כל המשחקים משלב רבע הגמר ואילך. כל המשחקים ישודרו ישירות ב"יורוספורט".

לאור תוצאות משחקי המבחן שהיו ל־24 הקבוצות שישתתפו במונדיאל, קשה להצביע על מועמדת ודאית לזכייה בתואר, ובניגוד לעבר טוענים פרשנים כי נבחרות אלמוניות יחסית עשויות לתת את הטון באליפות הזו.

גרמניה, ברזיל, איטליה, ארגנטינה והולנד יהיו, כמו תמיד, הפייבוריטיות, אבל כדאי לשים לב לקולומביה, שבדיה, רומניה, בלגיה, ספרד ונורבגיה.

השלב המוקדם ייערך בשיטת ליגה בששה בתים בכל רחבי ארה"ב, כשבפעם הראשונה הונהגה בטורניר היוקרתי שיטת 3 הנקודות לניצחון. לאחר מכן (מה־2 ביולי) יוותרו 16 נבחרות במשחקי שמינית הגמר, שישוחקו בשיטת הנוקאאוט, כמו גם לאחר מכן, ברבע הגמר, בחצי הגמר ובגמר.

בית א'
ארה"ב
שווייץ
קולומביה
רומניה

בית ב'
ברזיל
רוסיה
קמרון
שבדיה

בית ג'
גרמניה
בוליביה
ספרד
דרום־קוריאה

בית ד'
ארגנטינה
יוון
ניגריה
בולגריה

בית ה'
איטליה
אייר
נורבגיה
מכסיקו

בית ו'
בלגיה
מרוקו
הולנד
ערב הסעודית

★ מאמן נבחרת גרמניה, ברטי פוגטס, צירף את פרנץ בקנבאואר, שהנהיג את הנבחרת הגרמנית לזכייה בגביע העולמי ב־1990, לצוות המקצועי. השניים היו מסוכסכים ובימים האחרונים השלימו ביניהם. עם זאת, יש אומרים כי בקנבאואר לא ישתף פעולה עם פוגטס, אלא יהיה פרשן בטלוויזיה הגרמנית.

★ נבחרת בלגיה הביסה במשחק המבחן האחרון שלה את נבחרתה הצעירה של ארה"ב עד גיל 23 0:6.

★ הכרטיסים למונדיאל הולכים ואוזלים. עד עתה כבר נמכרו יותר מ־90 אחוז מ־3.5 מיליון הכרטיסים שהוצאו לשוק. נותרו רק קצת יותר ממאה אלף כרטיסים, למשחקים בתשעת האיצטדיונים בארה"ב.

★ לו מאקארי הודח מתפקידו כמנהל קבוצת סלטיק גלאזגו, לאחר שמונה חודשים בלבד בתפקיד. הנהלת המועדון ביקשה ממנו לחזור מחופשתו בארה"ב, אבל הוא סירב, משום שברצונו להיות במונדיאל.

★ ארה"ב דוחה את בקשותיהם של רומנים רבים לאשרות כניסה לגביע העולמי, משום שהיא חוששת כי הם למעשה רוצים להשאר שלא כחוק בארה"ב.

★ שגרירות ארה"ב בבולגריה מסרה בשבוע שעבר כי הנפיקה כ־2000 אשרות לאוהדים בולגריים, למשחקי הגמר, אולם שלטונות הכדורגל הבולגריים מסרו כי 80 אחוז מבקשות חוויות נידחו.

★ בלאגוס מסר מקור רשמי כי יותר מ־2000 אוהדי כדורגל ניגריים ביקשו אשרות, אולם עד כה אושרו רק 150.

★ אולף קירסטן נכלל בסגל הגרמני למונדיאל, למרות שהיה חשוד בריגול בשנות ה־80 למען השטאזי (המשטרה החשאית המזרח גרמנית). דובר ההתאחדות הגרמנית ציין, כי אף אחד לא נפגע מכך.

[...]מהאם תערער

[...] הכדורגל הלונדוני [...] הודיע כי יערער על פסק [...] של התאחדות הכדורגל [...], שהטילה עונש חמור על [...] עקב תשלומים חריגים [...] בשנים 85־89. [...] טוטנהאם העניקה [...] סכומי כסף שנרשמו [...], מבלי לגבות ריבית, ולא [...] סכומים אלה בספרים, כפי [...] החוק. [...] המועדון, אלן שוגר, טען כי [...] נעשו לפני בואו למועדון, [...] הדין אינו צודק.

בוליביה רק רוצה להבקיע

לאחר שבשני מונדיאלים ספגה 16 וכבשה אפס

□ שבח בן־גבריאל

44 שנים חלפו מאז שבוליביה נחלה את התבוסה המחפירה ביותר בתולדות השתתפותה במונדיאלים. אז, ב־1950, ספגה בוליביה שמיניה בלא מענה מאורוגוואי, שזכתה לאחר מכן בגביע העולמי.

בוליביה קיימה שלושה משחקים בשני המונדיאלים הקודמים, והפסידה בכולם, בלא להבקיע אפילו שער אחד לנחמה. היא ספגה 16 שערים.

במשחק המבחן האחרון שלה סיימה בוליביה בתיקו אפס עם פרו, והערב יהיה לה הכבוד להופיע במשחק הבכורה במונדיאל, נגד אלופת העולם, גרמניה, בבית ג'. יריבתה הבאה תהיה דרום־קוריאה, כעבור שבוע בבוסטון, והיא תסיים נגד ספרד, ב־27 בחודש בשיקאגו.

את הנבחרת מאמן קסבייר אסקרגורטה, בן 51. מס' 1 שלה הוא מרקו אנטוני אצ'ברי, בן 23, קשרה של האלופה הצ'יליאנית, קולו־קולו. שמונה משחקני הסגל מייצגים את האלופה, בוליבאר, שבה יופיע כנראה דייגו מארדונה לאחר המונדיאל.

רק ארבעה שחקנים מככבים בחו"ל, בנוסף לאצ'ברי: ארווין סאנצ'ז, בן 24, קשרה של באוורישטה מפורטוגל, חברו לקישור, רמירו קאסטילו, בן 28 בסלטנסה, ארגנטינה, והחלוץ אלברו פנה, בן 28, בטמוקו, צ'ילה.

הסגל: שוערים – קרלוס לואנל טורוק (בוליבאר), דאריו רוחאס (אוריינטה פטרולרו), מרסלו טוריקו (דה סטרונגסט). מערך עורפי – מיגל רימבה (בוליבאר), גוסטבו קינטרוס (דה סטרונגסט), מרקו סאנדיי (בוליבאר), חואן מנואל פנה (בלומינג), אוסקר סנצ'ז (בוליבאר), מודסטו סוריטו (בלומינג), לואיס קריסטלדו (בוליבאר), אוסקר סאנצ'ז (בוליבאר). קשרים – קרלוס בורחה (בוליבאר), מריו פינדו (אוריינטה פטרולרו), מילטון מלגאר (דה סטרונגסט), מרקו אצ'ברי (קולו־קולו), מאוריסיו ראמוס (רסטרוויירס), ולדימיר סוריה (בוליבאר), ראמירו קאסטיו (לפאטנסה), ארווין סאנצ'ז (באוורישטה), חוליו ססאר בלדיבייסו (בוליבאר). חלוצים – ג'יימו אלבארו פנייה (טמוקו), חיימה מורנו (בלומינג), (18) וויליאם ראמאיו (רסטרוויירס).

★ כוכב הכדורגל הברזילאי הנודע זיקו, שכבש ביום רביעי את שערו ה־817 בקריירה, בניצחון קבוצתו 1:2 בליגה היפאנית, אמר בטוקיו, כי בתום העונה יחזור הביתה ויפתח בית־ספר לכדורגל במולדתו.

"זהו משחק האליפות"

[...]ריילי על משחק 5 (הלילה) לאחר שהניקס השוו ל־2:2 בניצחון 82:91 על הרוקטס

□ אור עמיקם

[...] האליפות נמשכו אור לאתמול ב"מריסון סקוור גארדן", עדיין [...] של הניקס, אלא של הריינג'רס, ששברה ביום שלישי 54 שנות בצורת [...] באליפות של ליגת ההוקי־קרח. גביע סטנלי הענק, שהוצג לראווה [...] המשחק בין הניקס לרוקטס, העניק למקומיים השראה, וה"תפוח [...]" בסירוף טוטאלי, כשהכל כאן משוכנעים שגם הניקס יעשו זאת. [...] ניצחון 82:91 על הרוקטס שהביא לשוויון 2:2 בסדרה, חידד את [...] הזאת, לפני משחק הבית האחרון של ניו־יורק (משחק 5, מחר ב־[...] לפנות בוקר שעון ישראל, שידור ישיר בכבלים).

[...] פט ריילי, אמר במסיבת העתונאים: "ראיתי את הריינג'רס [...] 3:1 בסדרה נגד ניו־ג'רסי – ומנצחים. ראיתי אותם מובילים 3:2 [...] נאלצים להגיע למשחק שביעי – ומנצחים בו על חודן של שער. זה [...] שאנחנו מדברים עליו. אנחנו מצויים במרחק ניצחון ביתי אחד, [...] לשחק עבור התואר שאנחנו חולמים עליו כל העונה. זה המשחק [...] מכולם".

ניצחון לניקס הלילה יתן לה יתרון 2:3 ואפשרות לזכות בתואר, באחד [...] המשחקים הבאים ביוסטון: ביום א' או ד'. ניצחון ליוסטון יאפשר [...] להגיע לאולמם הביתי ולנצח באחד משני המשחקים כדי לזכות [...] המסורתית. בינתיים, כל קבוצה לא ניצחה יותר מפעם אחת [...].

משחק מספר 4 היה הפכפך כמו קודמיו. הניקס הובילו 2:17 אחרי 7 [...] אך ריצה של 2:12 ליוסטון, ושוב בהנהגת הרוקי סם קאסל, הורידה [...] ל־19:14 ברבע הראשון. הניקס הובילו במחצית 33:40, אבל [...] השלישי נעלמו ונתנו לתאכים אולאג'ואן, במשחקו הטוב בסדרה, [...] לתצוגת שלו ולהוביל את יוסטון ליתרון בתום הרבע 60:61. [...] 32 נקודות ב־14 מ־20 מן השדה.

[...] נכנס לפעולה ג'ון סטארקס, שעם שתי שלשות ו־13 נקודות [...] האחרון החזיר את המשחק לניקס. אבל מי שהחזיקו את ניו־יורק היו [...] צ'רלס אוקלי, עם 20 ריבאונדים ו־16 נקודות, ודרק הארפר, ש־3 [...] (מ־10 נסיונות) שברו את הגנת הרוקטס.

[...] שלטה ניו־יורק מתחת לסלים עם 33:50 (7:21 בריבאונד [...]), ועוד נתון מאלף: הגארדים של ניו־יורק שלטו עם 22:45 [...].

קלעו לניו־יורק: הארפר 21, סטארקס 20, יואינג 16, אוקלי 16, סמית [...] 4, בונר 2, מייסון 2. קלעו ליוסטון: אולאג'ואן 32, מקסוול 10, קאסל 10, תורפ 9, הורי 5, באלארד 4.

האוידון בדרך להפועל ת"א

הקבלן גבריאלי ירכוש כרטיסו ממכבי חיפה וישאילו לעונה אחת להפועל ת"א

□ נפתלי כהן, גבי חביב

מלך שערי הליגה הלאומית בשלוש השנים האחרונות, אלון מזרחי ממכבי חיפה, עשוי לשחק בעונה הבאה בהפועל תל־אביב.

אתמול, לאחר שיחה עם הבוס החיפאי, יעקב שחר, הוחלט כי מזרחי יוצב ברשימת ההעברות. מזרחי הבהיר כי הוא נחוש בדעתו לעזוב את הקבוצה, ושחר אמר כי לא יחזיק בכח אף שחקן שאינו רוצה לשחק במכבי חיפה.

במצב דברים זה נכנסה לתמונה הפועל ת"א, הסובלת ממחסור בחלוצים, לאחר שחרורם של חוי שירזי וקונסטנטין מרקו. הפועל לא תוכל לעמוד בסכום העתק הנדרש לרכישת מזרחי ותשלום שכרו, ותסתייע לצורך כך בקבלן בשם גבריאלי, שירכוש את כרטיס השחקן של מזרחי, ובשלב ראשון ישאיל אותו לעונה אחת להפועל ת"א.

מזרחי עצמו נוטה לחזור ולשתף פעולה עם חברו לשעבר מבני יהודה, חיים רביבו. בעבר הושאל מזרחי להפועל ת"א, ובכחותי עונה הבקיע 4 שערים שסייעו לקבוצה להשאר בלאומית.

מזרחי רצה מאד לשחק בעונה הבאה בחו"ל, אך הקבוצה האיטלקית צ'זנה, שגילתה בו עניין רב, נכשלה בנסיונה לעלות לליגה הראשונה, ר ויתרה על רכישתו.

קבוצה נוספת שגילתה עניין במזרחי היא מכבי תל־אביב, אולם מצבה הכספי החמור גרם לירידת הרעיון מן הפרק.

שמשון והפועל חיפה בקרב מאסף

משחק הגומלין (16.30, ר"ג) ינעל את 93/4 ויקבע מי תשחק בלאומית

□ משה רוזנברג, יוסף גלזר

היום יירד המסך על עונת הכדורגל 93/4 בשבאיצטדיון ר"ג (16.30) ייערך משחק הגומלין בין שמשון ת"א להפועל חיפה, שבסיומו ייקבע מי מן השתיים תשחק בעונה הבאה בלאומית, ומי בארצית.

השמשונים זכו בניצחון במשחק הראשון 0:1, ותיקו יספיק להם להשלמת המשימה. ישפוט הבינלאומי אריה פרוסט.

בשמשון שם המאמן, יפתח הלוי, דגש על בעיטות 11 מטר, וכבר נקבעו חמשת הבועטים הראשונים. נראה כי הבלם הותיק, ירון פרסלר, יחליף את יגל מליחי.

הנהלת הקבוצה לא תוציא את הקבוצה לבית מלון. הסיבה: לא להכניס את השחקנים ללחץ. עם זאת, עליה תבטיח לשמשונים נסיעת פרס לתורכיה.

מאמן הפועל חיפה, רוני דורה, מקווה, שהשאם זועבי וירון גבעול, שנעדרו השבוע מאימונים בשל פציעות, יוכלו לשחק. גם החיפאים תרגלו בעיטות 11 מטר.

הקבוצה תשהה במלון אכדיה בהרצליה עד פתיחת המשחק.

אתמול הודיע משה רן, אביו של השוער אבי רן ז"ל, כי הוא ייצא לרמת־גן עם אוהדי הפועל, כדי לעודדם ולהפוך בעתיד לאימפריה בעיר הכרמל.

אם והפועל חיפה תנצח בתום 90 דקות בהפרש של שער, המשחק יוארך ב־30 דקות. אם גם כאן לא תהיה הכרעה – יהיו בעיטות 11 מטר.

ההערכה היא כי רכבת צופים תגיע למשחק, וממשטרת מרחב דן נמסר כי ייערכו בדיקות קפדניות לשערים. קטעים מהמשחק יועברו ב"קול־ישראל" ברשת ב' החל מהשעה 17.00.

אלכסייב ממשיך לנצח באירופה

השחיין הישראלי, ואדים אלכסייב, זכה אתמול בהישג מרשים בתחרות בברצלונה כשניצח ב־100 מ' חזה בזמן 1.03,45, לפני סט ואף נורדן מארה"ב (1.03,68), והבלגי פרדריק רבורגרייב 1:03.80.

יואב ברוק סיים חמישי ב־100 מ' חופשי, 52.81. המנצח היה אלכסנדר פופוב מרוסיה, בתוצאה של 50.07.

★ מחר תיערך ברמת רחל תחרות "ואביק" המסורתית, בהשתתפות 10 שחייני נבחרת פולין, בהם רפאל ז'וקלה, השחיין מס' 1 בעולם ב־100 מטר פרפר ובעל מדליית כסף בברצלונה, רווילמה רוזקובסקיה מבלארוס, בעלת מדלית זהב בברצלונה.

נשים: בולגריה – ישראל 0:3

□ מיכאל אטקין

בפתיחת הטורניר הבינלאומי לנשים במכון וינגייט הביסה נבחרת בולגריה את ישראל 0:3 (8:15, 6:15, 4:15). בין הישראליות בלטו טלי ספח'ניקוב, הילה שפיר ואלכסנדרה ניטמן.

היום (16.00) ייערך משחק גומלין בין שתי הנבחרות. בשבת תשחק ישראל נגד הקבוצה ראיי מיפאן, המאומנת ע"י הישראלי, אריה זלינגר.